

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY

NA LATA 2024–2030

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
PODSTAWA OPRACOWANIA STRATEGII.....	4
SPÓJNOŚĆ STRATEGICZNA I RAMY PRAWNE.....	5
METODYKA PRACY NAD STRATEGIĄ.....	10
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁAPY	14
2.1 POŁOŻENIE GMINY ŁAPY.....	14
2.2 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	15
2.3 RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA.....	22
2.4 EDUKACJA I WYCHOWANIE.....	28
2.5 KULTURA, SPORT I REKREACJA.....	32
2.6 OPIEKA ZDROWOTNA.....	35
2.7 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	36
2.8 WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	37
2.9 SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ.....	38
3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE MIASTA	51
PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY ŁAPY.....	51
4. DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	55
OBSZAR STRATEGICZNY: DZIECKO I RODZINA.....	55
OBSZAR STRATEGICZNY: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGTRWAŁA, CIĘŻKA CHOROBA.....	68
OBSZAR STRATEGICZNY: OSOBY STARSZE.....	76
OBSZAR STRATEGICZNY: BEZROBOCIE, UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE – POMOC SPOŁECZNA.....	82
OBSZAR STRATEGICZNY: UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE.....	92
OBSZAR STRATEGICZNY: PROFILAKTYKA ZDROWOTNA, W TYM W OBSZARZE ZDROWIA PSYCHICZNEGO.....	102
5. ANALIZA SWOT	106

6. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	111
MISJA STRATEGII I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	111
KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	112
WDROŻENIE, MONITORING I EWALUACJA	134
RAMY FINANSOWE STRATEGII.....	139
SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII.....	139
KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII	140
7. WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	141
8. SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	143
SPIS TABEL.....	143
SPIS WYKRESÓW.....	145

1. Wprowadzenie

Opracowanie oraz realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z obowiązku prawnego nałożonego na samorząd gminny i powiatowy na mocy art. 17 ust. 1 pkt 1 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku: Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Opracowanie dokumentów strategicznych to jeden z elementów planowania strategicznego, rozumianego jako świadomy, systematyczny i ukierunkowany na przyszłość proces przygotowywania i podejmowania decyzji dotyczących przyszłego poziomu rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego i stopnia zaspokojenia potrzeb ludności. Celem tych działań jest zdefiniowanie i zaspokojenie potrzeb wspólnoty samorządowej, kształtowanie odpowiednich warunków życia i stosunków międzyludzkich

Przemiany technologiczne, ekonomiczne, społeczno-kulturowe, powodowane między innymi przez pandemię i toczące się konflikty zbrojne, są przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadzają do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. W literaturze problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych, s. 7

PODSTAWA OPRACOWANIA STRATEGII

Zgodnie z aktualnym stanem prawnym strategia powinna zawierać w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ES do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt. 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,

- prognozę zmian w zakresie objętym strategią, oraz określenie:
- celów strategicznych projektowanych zmian,
- kierunków niezbędnych działań,
- sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- wskaźników realizacji działań.

Strategia opracowana przez gminę określa usługi społeczne w zakresie, w o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt. 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zleconych w trybach w o których mowa w tej ustawie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łapy na lata 2024-2030 jest dokumentem wieloletnim, który uwzględnia zapisy dokumentów na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Wdrożenie Strategii będzie koordynowane przez Centrum Usług Społecznych w Łapach. Do realizacji Strategii włączane będą także wszystkie jednostki organizacyjne Gminy Łapy realizujące cele strategiczne opisane w strategii.

Dokument zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, analizę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring oraz ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,

- aktywizacja i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja społeczno-zawodowa osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne podejmowane przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe oraz najważniejsze problemy wynikające z analizy danych zastanych.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łapy na lata 2024-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom Gminy Łapy dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego oraz integracji społecznej.

SPÓJNOŚĆ STRATEGICZNA I RAMY PRAWNE

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest uwarunkowana prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.), która stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”².

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Najistotniejsze ustawy kompetencyjne, nakładające na administrację rządową i samorządową określone obowiązki to m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,

² Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.).

3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
5. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej,
6. ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych,
7. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
3. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
4. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
5. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
6. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
8. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
9. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom

1. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego

1. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
5. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsiębiorstw mieszkaniowych,
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
7. ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym,
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,

9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego,
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
12. uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 (M.P. z 2023 r. poz. 881).
13. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
14. ustawa z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu,
15. ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym,
16. ustawa z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym.

Akty prawne normujące aspekty finansowe

1. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
5. ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych.

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju

1. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łapy na lata 2024-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Dokumenty krajowe:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący,

kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.

- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, której celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach Życia.
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo - Uczestnictwo – Solidarność,
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).

Dokumenty regionalne:

- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030,
- Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej do roku 2030,
- Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji w województwie podlaskim na lata 2023-2025,
- Strategia Rozwoju Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do 2030 roku.

Dokumenty gminne:

- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Łapy na lata 2023-2025,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025,

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej Gminy Łapy na lata 2023-2025,
- Lokalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży w Gminie Łapy.

Wykaz ważniejszych skrótów używanych w dokumencie:

- CUS – Centrum Usług Społecznych
- DPS – Dom Pomocy Społecznej
- EFS – Europejski Fundusz Społeczny
- ES – Ekonomia Społeczna
- GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- IPISS – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych
- JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego
- KPPN – Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii
- KRUS – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
- MRiPS – Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
- NGO – organizacja pozarządowa
- NK – procedura „Niebieskie Karty”
- NSP – Narodowy Spis Powszechny
- OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- OWES – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
- OZPS – Ocena Zasobów Pomocy Społecznej
- PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- PES – Podmiot Ekonomii Społecznej
- PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- PUP – Powiatowy Urząd Pracy
- PUW – Podlaski Urząd Wojewódzki
- ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
- SRWP – Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030
- UE – Unia Europejska
- UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku
- WUP – Wojewódzki Urząd Pracy
- ZAZ – Zakład Aktywności Zawodowej
- ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

METODYKA PRACY NAD STRATEGIĄ

Podstawowe elementy Strategii są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele strategiczne, operacyjne oraz poszczególne zadania mają na celu przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Łap w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania³:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łapy na lata 2024– 2030 jest zgodna z zapisami dokumentów nadrzędnych oraz uwzględnia problemy określone w diagnozie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Łapy w zakresie usług społecznych, której celem było określenie kierunków działań związanych z funkcjonowaniem nowej jednostki - Centrum Usług Społecznych. Centrum Usług Społecznych zostało powołane na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Łapach nr XLI/312/21 z dnia 25 czerwca 2021r i z dniem 1 sierpnia 2021r Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach został przekształcony w Centrum Usług Społecznych w Łapach.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowane na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

1. **Analiza strategiczna** - analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń jest analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
2. **Sformułowanie Misji i Wizji Strategii** - Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3. **Określenie celów priorytetowych i zadań** - w następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wyszczególnienie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4. **Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii** - ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i organizacjom odpowiedniemu wspieraniu oraz wzmocnieniu potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się *partycypacją społeczną*, a jej

najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

Do opracowania Strategii wykorzystano następujące metody pozyskiwania danych:

- **ANALIZA DANYCH ZASTANYCH** - przy sporządzaniu diagnozy sytuacji gminy wykorzystano sprawozdania i dane Centrum Usług Społecznych w Łapach za lata 2020, 2021, 2022, 2023, Oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2021, 2022, 2023 r., dane Głównego Urzędu Statystycznego, Raport o stanie Gminy Łapy, raport z Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Łapy w zakresie usług społecznych wraz z jego aktualizacją.
- **BADANIA ANKIETOWE** - badanie ankietowe było przeprowadzone przez pracowników socjalnych CUS jako istotny element partycypacji społecznej w procesie tworzenia strategii. W kwestionariuszu ankietowym mieszkańcy gminy wskazywali grupy wymagające wsparcia i nanosili uwagi.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 91 anonimowo wypełnionych arkuszy. Wśród ankietowanych było 81,3% kobiet i 18,7% mężczyzn. Największą grupę respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 40-59 lat (26,4%). Kolejne liczne grupy stanowiły osoby w wieku 60-69 lat (25,3%), 20-39 lat (23,1%) oraz 18-19 lat (13,2%). Osoby w wieku powyżej 70 lat reprezentowane były przez 12,1% respondentów. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 31,9% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego, również 31,9% badanych wskazało wykształcenie średnie. Wykształcenie zasadnicze zawodowe i wykształcenie policealne wskazało po 8,8% badanych. Zaś 2,2% respondentów wskazało wykształcenie gimnazjalne a 16,5 % badanych wskazało wykształcenie podstawowe. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, to 47,2% wszystkich respondentów jako miejsce zamieszkania wskazało Łapy. Pozostali respondenci jako miejsce zamieszkania wskazało tereny wiejskie - spośród tej grupy najwięcej ankietowanych (9 %) zamieszkuje miejscowość Łapy-Dębowa, 7,9% Gąsówkę Somachy, 5,6% Gąsówkę Osse. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jego mieszkańców.

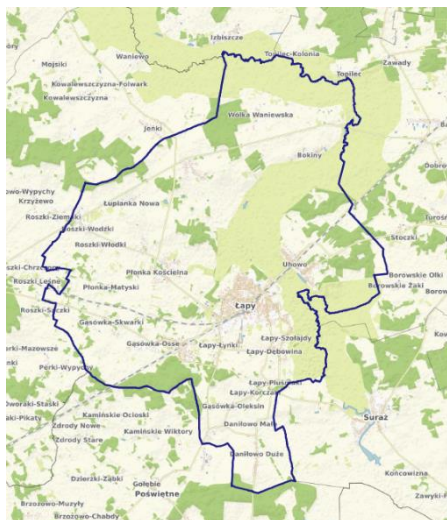

- **OPINIE** - przeprowadzono rozmowy pomiędzy mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi a władzami miasta mające na celu zebranie uwag i propozycji z zakresu problemów występujących w mieście. Spotkania te przybierały formy dyskusji podczas organizowanych spotkań dedykowanych poszczególnym grupom społecznych, m.in. podczas Forum Organizacji Pozarządowych oraz Ludzi lokalnie aktywnych, spotkań Partnerskiego Zespołu Koordynacji Służb.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁAPY

2.1 POŁOŻENIE GMINY ŁAPY

Gmina Łapy obejmuje powierzchnię 128 km² i położona jest w województwie podlaskim, w północno-wschodniej Polsce. Województwo podlaskie graniczy z trzema województwami: warmińsko-mazurskim, mazowieckim i lubelskim. W układzie administracyjnym Gmina Łapy zajmuje środkowy fragment województwa podlaskiego i należy do powiatu białostockiego ziemskiego, na który składa się 15 gmin posiadających zróżnicowany potencjał gospodarczy i warunki naturalne. Gmina Łapy jest jedną z 9 gmin powiatu białostockiego o charakterze miejsko wiejskim.

Gmina Łapy od północy graniczy z gminą Choroszcz, od wschodu z gminą Turośń Kościelna i Suraż, od zachodu z gminą Sokoły, natomiast od południa z gminą Poświętne. Siedzibą władz administracyjnych powiatu jest Białystok. Obszar gminy obejmuje powierzchnię 12 765 ha (128 km²), co stanowi ok. 0,63% powierzchni województwa podlaskiego i ok. 4,29% powierzchni powiatu białostockiego.

W granicach administracyjnych gminy znajduje się miasto Łapy o powierzchni 1214 ha (12,14 km²) i 24 wsie o łącznej powierzchni 11 551 ha (115,51 km²). Obszar miasta stanowi 9,51% powierzchni gminy.

Miasto Łapy położone jest w odległości około 20 km na zachód od Białegostoku, około 70 km od granicy z Białorusią i niespełna 150 km od Warszawy. Gmina znajduje się w rozwidleniu dwóch głównych dróg krajowych: S8 Warszawa – Białystok oraz S19 Białystok – Lublin. Bezpośrednio przez miasto przebiega główna linia kolejowa Rail Baltica – trasa E75 stanowiąca europejski korytarz o priorytetowym znaczeniu łączący Warszawę z Kownem, Rygą, Tallinem i Helsinkami.

Wsie wchodzące w skład Gminy Łapy stanowią jednocześnie jej sołectwa, z wyjątkiem dwóch wsi (Uhowa i Gąsówki Starej), z których zostały wydzielone po dwa sołectwa: Uhowo I i Uhowo II oraz Gąsówka Stara i Gąsówka Stara Kolonia. Zatem sieć osadniczą w gminie tworzą: miasto Łapy i 26 sołectw: Bokiny, Daniłowo Duże, Daniłowo Małe, Gąsówka Stara, Gąsówka Stara Kolonia, Gąsówka-Oleksin, Gąsówka-Osse, Gąsówka-Skwalki, Gąsówka-Somachy, Łapy –

Dębowina, Łapy – Kołpaki, Łapy – Korczaki, Łapy – Łynki, Łapy – Pluśniaki, Łapy – Szołajdy, Łupianka Nowa, Łupianka Stara, Płonka Kościelna, Płonka-Kozły, Płonka – Matyski, Płonka Strumianka, Roszki-Włodki, Roszki-Wodźki, Uhowo I, Uhowo II, Wólka Waniewska.

2.2 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna, która jest rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Według danych statystycznych Urzędu Miejskiego w Łapach na koniec roku 2023 na terenie miasta i gminy Łapy zamieszkiwało 20 118 osób, w tym 14 119 to mieszkańcy miasta, którzy stanowili 70,18% populacji całego obszaru. Mieszkańcy terenów wiejskich (5999 os.) stanowili 29,82% obszaru miasta i gminy. W tabeli nr 1 przedstawiono dynamikę zmian w liczbie ludności zamieszkującej Gminę Łapy w przeciągu ostatnich 10 lat. Dane za rok 2013-2023 stanowią wynik zmiany liniowej wielkości z 2013 r. postępującej zgodnie z trendem do roku 2023, dlatego też analizę zmian przeprowadzono porównując dane wyłącznie z roku 2013 do roku 2023.

Tabela 1. Statystyka mieszkańców w Gminie Łapy w latach 2013-2023.

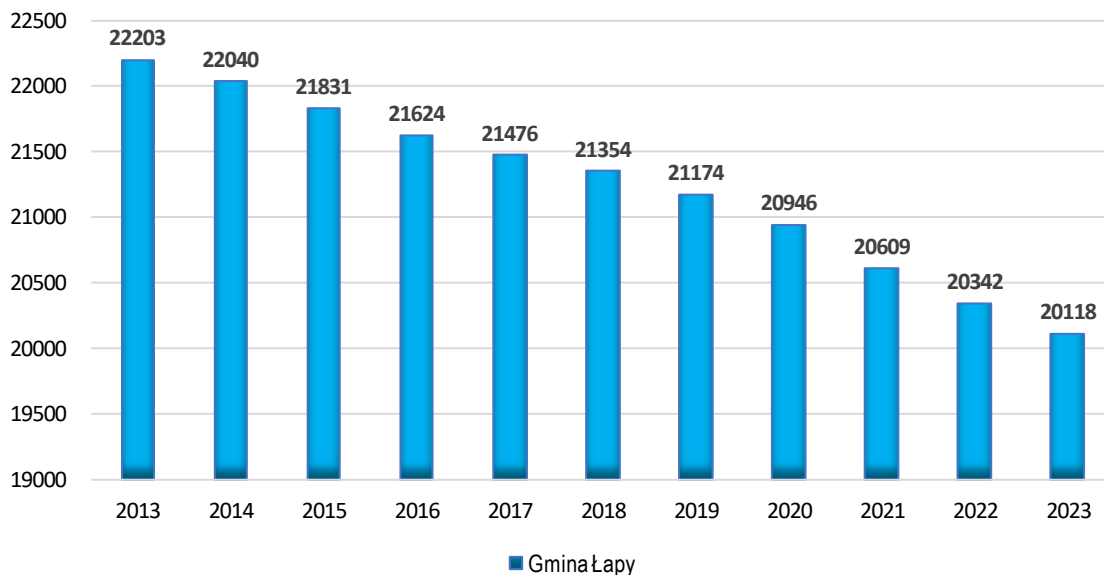
LATA	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GMINA ŁAPY	22203	22040	21831	21624	21476	21354	21174	20946	20609	20342	20118
MIASTO	15709	15613	15451	15301	15148	15076	14903	14734	14464	14302	14119
OBSZAR WIEJSKI	6494	6427	6380	6323	6328	6278	6271	6212	6145	6040	5999

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

W ostatnich latach notowany jest wyraźny spadek ogólnej liczby mieszkańców. W porównaniu do roku 2013 ogólna liczba mieszkańców Gminy Łapy zmalała o 2085 osób – w mieście nastąpił spadek o 1590 osoby, zaś liczba ludności na terenach wiejskich zmniejszyła się o 495 osób. Statystykę mieszkańców w latach 2013-2023 prezentuje wykres nr 1.

Wykres 1. Statystyka mieszkańców w latach 2013-2023.

Do miejscowości wiejskich o najmniejszej liczbie ludności należą: Gąsówka Somachy – ok. 0,26% mieszkańców (53 os.), Daniłowo Małe – ok. 0,28% (57 os.), Łapy Korczaki – ok. 0,27% (55 os.) i Płonka Matyski – ok. 0,33% (68 os.) następnie Roszki Włodki – ok. 0,31% (64 os.).

Do miejscowości wiejskiej o największej liczbie ludności należą: Uhowo - ok. 7,46% mieszkańców (1518 osób), Gąsówka Stara – 2,36 % mieszkańców (480 osób) oraz Łapy – Dębowina - ok. 2,31% (470 osób).

Tabela 2. Powierzchnia i liczba ludności poszczególnych terenów wiejskich należących do Gminy Łapy.

jednostki analityczne	powierzchnia [km ²]	ludność 2021	ludność 2022	ludność 2023	odsetek mieszkańców sołectw 2023 do liczby mieszkańców ogółem [2022] [w%]	odsetek powierzchni gminy [w%]
GMINA ŁAPY	127,65	20609	20342	20118	XXX	100
MIASTO	12,14	14464	14302	14119	70,18	9,51
OBSZAR WIEJSKI:	115,51	6145	6040	5999	29,82	90,49
Bokiny	9,76	252	244	241	1,20	7,65
Daniłowo Duże	4,58	209	206	199	0,99	3,59
Daniłowo Małe	2,2	55	57	57	0,28	1,72
Gąsówka Oleksin	1,88	99	96	93	0,46	1,47
Gąsówka Osse	4,29	382	382	384	1,91	3,36
Gąsówka Skwarki	6	235	235	238	1,18	4,7
Gąsówka Somachy	1,86	54	53	57	0,26	1,46
Gąsówka Stara	4,95	483	480	490	2,43	3,88

Tabela 2. Powierzchnia i liczba ludności poszczególnych terenów wiejskich należących do Gminy Łapy.

jednostki analityczne	powierzchnia [km ²]	ludność 2021	ludność 2022	ludność 2023	odsetek mieszkańców sołectw 2023 do liczby mieszkańców ogółem [2022] [w%]	odsetek powierzchni gminy [w%]
Łapy - Kołpaki	0,87	91	90	90	0,45	0,68
Łapy - Korczaki	1,3	61	55	54	0,27	1,02
Łapy - Pluśniaki	0,95	145	141	135	0,67	0,74
Łapy - Szofajdy	2,27	274	278	279	1,39	1,78
Łapy - Łynki	0,77	200	201	198	0,98	0,6
Łapy-Dębowina	3,87	473	470	462	2,30	3,03
Łupianka Nowa	4,65	73	74	72	0,36	3,64
Łupianka Stara	11,74	408	400	391	1,94	9,2
Płonka Kościelna	6,88	395	390	390	1,94	5,39
Płonka Kozły	2,83	125	125	122	0,61	2,22
Płonka Matyski	2,37	70	68	72	0,36	1,86
Płonka Strumianka	6,38	293	292	289	1,44	5
Roszki Włodki	1,45	65	64	64	0,32	1,14
Roszki Wodźki	4,28	147	152	140	0,69	3,35
Uhowo	21,14	1438	1518	1370	6,81	16,56
Wólka Waniewska	8,24	118	111	112	0,56	6,46

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

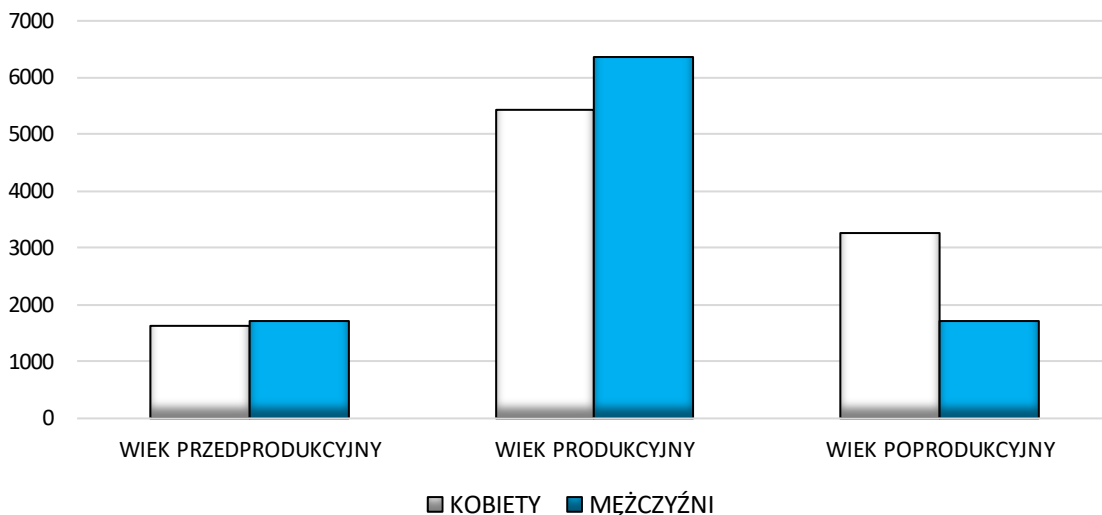
Biorąc pod uwagę strukturę wieku ludności zwraca się uwagę na postępujące starzenie się społeczeństwa – ubywa ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Struktura ludności w gminie Łapy według ekonomicznych grup wieku w roku 2023 przedstawiała się następująco:

- 16,58% tj. 3336 mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- 58,66% tj. 11801 mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 24,76% tj. 4981 mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Wykres 2. Ekonomiczne grupy według płci w 2023 r.

Porównując dane z ostatnich 10 lat odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się o 1,13%, zaś osób w wieku poprodukcyjnym zwiększył się o 7,38% ogólnej liczby mieszkańców Gminy Łapy. O 6,24% zmalał też odsetek liczby osób w wieku produkcyjnym. Szczegółową strukturę wieku wg. grup ekonomicznych prezentuje tabela nr 3 i tabela nr 4 oraz tabela nr 5 struktura ludności Gminy Łapy w podziale na wiek i płeć w latach 2013-2022.

Tabela 3. Struktura wieku ludności w latach 2013 i 2023 – podział wg. ekonomicznych grup wieku.

GRUPY EKONOMICZNE	WIEK PRZEDPRODUKCYJNY				WIEK PRODUKCYJNY				WIEK POPRODUKCYJNY			
	2013		2023		2013		2023		2013		2023	
	OS.	%	OS.	%	OS.	%	OS.	%	OS.	%	OS.	%
Liczba ludności	22 203		20 118		22 203		20 118		22 203		20 118	
GMINA ŁAPY	3932	17,71	3336	16,58	14 411	64,90	11 801	58,66	3860	17,38	4981	24,76

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

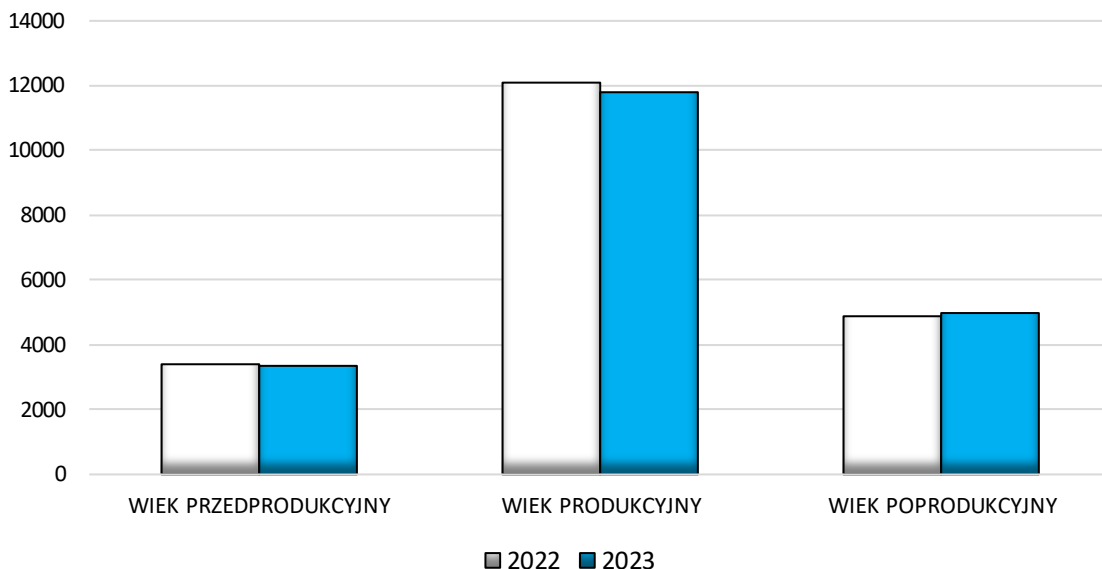
Tabela 4. Struktura wieku ludności w latach 2022 i 2023 – podział wg. ekonomicznych grup wieku.

GRUPY EKONOMICZNE	WIEK PRZEDPRODUKCYJNY				WIEK PRODUKCYJNY				WIEK POPRODUKCYJNY			
	2022		2023		2022		2023		2022		2023	
	OS.	%	OS.	%	OS.	%	OS.	%	OS.	%	OS.	%
Liczba ludności	20 342		20 118		20 342		20 118		20 342		20 118	
GMINA ŁAPY	3390	16,66	3336	15,58	12090	59,43	11801	58,66	4862	23,90	4981	24,76

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Wykres 3. Ekonomiczne grupy mieszkańców w roku 2022 i 2023.

Na terenie miasta i gminy łącznie zamieszkiwało 11 801 osób w wieku produkcyjnym (58,66% ogółu mieszkańców), w tej grupie osób przewagę stanowili mężczyźni 53,84% (6354 os.) a kobiety stanowiły 46,16% (5447 kobiet).

Osoby w wieku przedprodukcyjnym na terenie Gminy Łapy stanowiły 16,58% społeczeństwa. Całkowita liczba mężczyzn w tej grupie to 1703 osoby, co stanowiło 51,05% populacji w wieku przedprodukcyjnym, natomiast liczba kobiet wyniosła 1633 osób, czyli 48,95%.

Trzecią grupę ekonomiczną stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym - na koniec grudnia 2023 roku odnotowano łącznie 4981 osób, które stanowiły 24,76% całej populacji Gminy Łapy. Mężczyźni w tej grupie liczyli 1705 osób (34,23%), natomiast kobiety w zdecydowanej większości – 3276 os. (65,77% ogółu ludności w wieku poprodukcyjnym).

Tabela 5. Struktura ludności Gminy Łapy w podziale na wiek i płeć w latach 2013-2023.

LATA	LUDNOŚĆ	Kobiety	Mężczyźni	Osoby w wieku przedprodukcyjnym (1-17 r.ż.)			Osoby w wieku produkcyjnym (dla mężczyzn przyjęto wiek 18-65 dla kobiet 18-60)			Osoby w wieku poprodukcyjnym (dla mężczyzn przyjęto wiek powyżej 65 roku życia dla kobiet powyżej 60 roku życia)		
				K	M	SUMA	K	M	SUMA	K	M	SUMA
2023	20118	10356	9762	1633	1703	3336	5447	6354	11801	3276	1705	4981
2022	20342	10479	9863	1657	1733	3390	5586	6504	12090	1626	3236	4862
2021	20946	10610	9999	1778	1812	3590	5617	6632	12249	3215	1555	4770
2020	20946	10774	10172	1805	1829	3634	5790	6819	12606	3179	1527	4706

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Tabela 5. Struktura ludności Gminy Łapy w podziale na wiek i płeć w latach 2013-2023.

LATA	LUDNOŚĆ	Kobiety	Mężczyźni	Osoby w wieku przedprodukcyjnym (1-17 r.ż.)			Osoby w wieku produkcyjnym (dla mężczyzn przyjęto wiek 18-65 dla kobiet 18-60)			Osoby w wieku poprodukcyjnym (dla mężczyzn przyjęto wiek powyżej 65 roku życia dla kobiet powyżej 60 roku życia)		
				K	M	SUMA	K	M	SUMA	K	M	SUMA
2019	21174	10878	10296	1814	1851	3665	5942	6960	12902	3122	1485	4607
2018	21354	11030	10324	1878	1828	3706	6099	7062	13161	3053	1434	4487
2017	21476	11065	10411	1836	1877	3713	6274	7152	13426	2955	1382	4337
2016	21624	11139	10485	1831	1892	3723	6415	7267	13682	2893	1326	4219
2015	21831	11255	10576	1843	1898	3741	6587	7379	13966	2825	1299	4124
2014	22040	11340	10700	1859	1952	3811	6716	7497	14213	2765	1251	4016
2013	22203	11417	10786	1930	2002	3932	6829	7582	14411	2658	1202	3860

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Według stanu na 31.12.2023 r. urodziło się 138 mieszkańców (w tym 71 chłopców) a zmarło 204 osoby (w tym 115 mężczyzn).

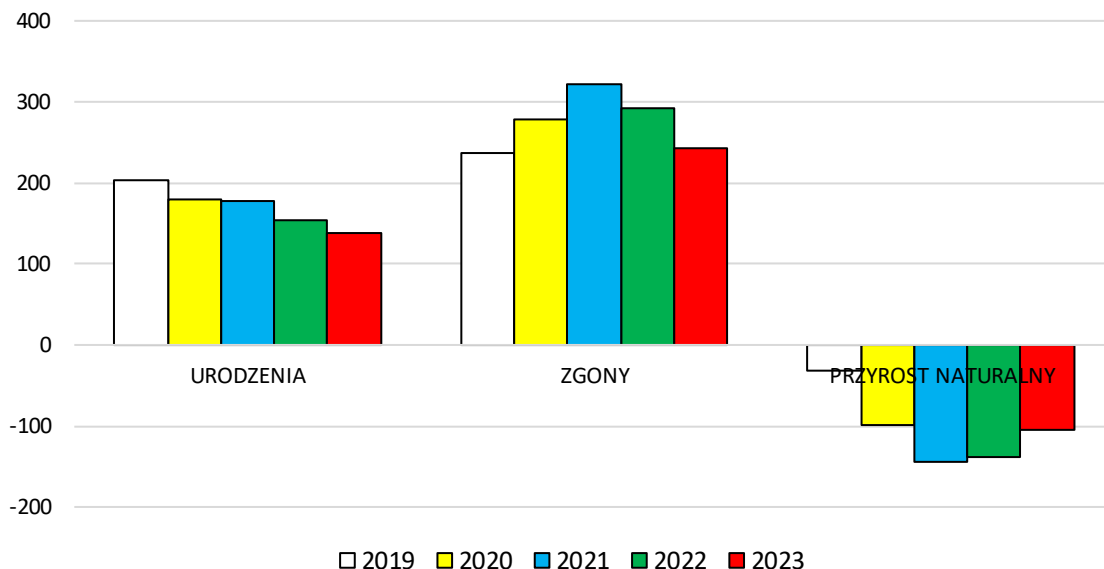
Tabela 6. Liczba urodzeń i zgonów w latach 2019-2023.

LATA	LUDNOŚĆ	Kobiety	Mężczyźni	URODZENIA			ZGONY			PRZYROST NATURALNY
				K	M	SUMA	K	M	SUMA	
2019	21174	10878	10296	92	112	204	109	127	236	-32
2020	20946	10774	10172	88	91	179	137	141	278	-99
2021	20609	10610	9999	90	88	178	158	164	322	-144
2022	20342	10479	9863	76	78	154	152	140	292	-138
2023	20118	10356	9762	61	71	138	127	115	242	-104

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Wykres 4. Urodzenia i zgony w latach 2019-2023.

Kolejnym zjawiskiem, które wpływa na powiększanie się lub pomniejszanie populacji danej jednostki terytorialnej są migracje.

Tabela 7. Statystyka zdarzeń – migracje mieszkańców w latach 2019-2023.

POBYT STAŁY					
	2019	2020	2021	2022	2023
IŁOŚĆ ZAMELDOWAŃ NA POBYT STAŁY	611	421	584	547	428
W TYM CUDZOZIEMCÓW	4	7	2	3	3
IŁOŚĆ ZAMELDOWAŃ SPOZA GMINY	134	92	147	101	101
IŁOŚĆ WYMELDOWAŃ Z POBYTU STAŁEGO <i>*liczba wymeldowań uwzględnia także ilość zgonów</i>	787	648	911	807	636
POBYT CZASOWY					
	2019	2020	2021	2022	2023
IŁOŚĆ ZAMELDOWAŃ NA POBYT CZASOWY	224	110	155	199	138
W TYM CUDZOZIEMCÓW	73	32	20	77	35
IŁOŚĆ WYMELDOWAŃ Z POBYTU CZASOWEGO	65	45	39	64	58
W TYM CUDZOZIEMCÓW	8	3	0	18	2

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Dokonując analizy zachodzących w gminie zmian demograficznych, należy podkreślić, że wkroczyliśmy drastycznie na ujemny przyrost naturalny. Wpływ na to mają dwie obserwowane tendencje. Pierwsza z nich dotyczy stale zmniejszającej się liczby urodzeń, która przyczynia się do spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i przy zwiększającej się liczbie

zgonów, obniża przyrost naturalny [Tab. 6]. Druga natomiast związana jest z systematycznym wzrostem udziału osób starszych w populacji gminy. Obie tendencje świadczą o postępującym procesie starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie powodowało i wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

2.3 RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Łapy podlega pod działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku, który jest właściwy dla mieszkańców powiatu grodzkiego i mieszkańców powiatu ziemskiego obejmującego gminy wchodzące w skład powiatu białostockiego. Na terenie Gminy Łapy znajduje się Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku Filia w Łapach, który swym zasięgiem obejmuje Gminę i Miasto Łapy, Gminę Poświętne i Gminę Turośń Kościelna. Głównym celem i zadaniem Powiatowego Urzędu Pracy jest udzielanie pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskiwaniu zatrudnienia oraz pomoc pracodawcom w znajdowaniu i zatrudnianiu odpowiednich pracowników.

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo. Z uwagi na fakt, iż dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gminnych jednostek samorządu terytorialnego nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie białostockim, która na koniec grudnia 2023 roku wynosiła 7,5,0% w powiecie ziemskim i 5,1% w powiecie grodzkim (7% w województwie i 5,1% w Polsce). Stopa bezrobocia w powiecie ziemskim była wyższa od stopy bezrobocia w województwie podlaskim (o 0,5 pp.) i znacząco wyższa niż w całej Polsce (o 2,4 pp.). W porównaniu do roku 2022 stopa bezrobocia na obszarze funkcjonowania Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku spadła (w grudniu 2022 wyniosła 7,3% dla województwa podlaskiego, 8% dla powiatu ziemskiego. Zarówno w przypadku powiatu, jak i całego województwa oraz kraju, w latach 2019-2023 zauważalne było wahanie niniejszego wskaźnika, którego powodem była m.in. pandemia SARS-CoV-2 w latach 2020-2021 i konieczność wprowadzania licznych obostrzeń, które ograniczyła aktywność podmiotów gospodarczych, szczególnie w 2020 roku.

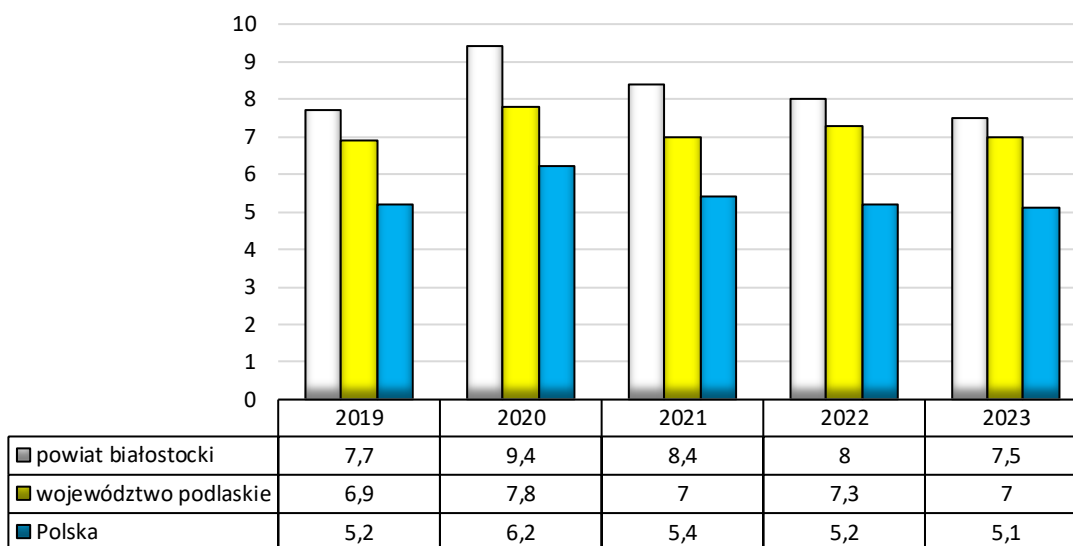

Tabela 8. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie białostockim na przestrzeni lat 2019-2023 w porównaniu do województwa podlaskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).

wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
powiat białostocki (ziemski)	7,7	9,4	8,4	8	7,5
województwo podlaskie	6,9	7,8	7,0	7,3	7,0
Polska	5,2	6,2	5,4	5,2	5,1

Źródło: Informacje o sytuacji na rynku pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku za lata 2019-2023

Wykres 5. Stopa bezrobocia w powiecie białostockim na przestrzeni lat 2019-2023 w procentach.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy Łapy na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła 710 osób. W porównaniu do analogicznego okresu w roku 2022 nastąpił spadek bezrobocia o 27 osób. Wśród 710 zarejestrowanych osób bezrobotnych z terenu gminy Łapy na dzień 31 grudnia 2023 r. - 280 osób stanowiły kobiety (39,44%),

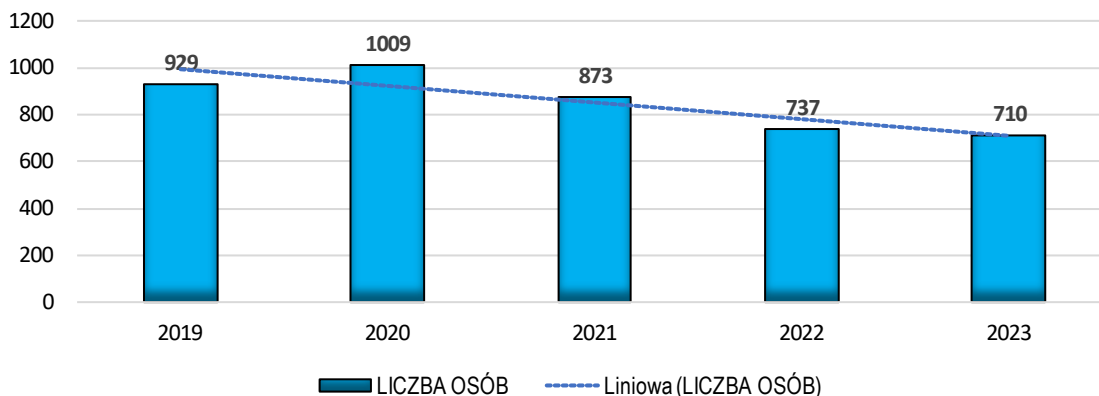
Tabela 9. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Łapy w latach 2019-2023.

wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób bezrobotnych ogółem	929	1009	873	737	710
w tym kobiety	405	437	347	301	280
w tym mężczyźni	524	572	526	436	430

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Wykres 6. Liczba osób bezrobotnych w latach 2019-2023.

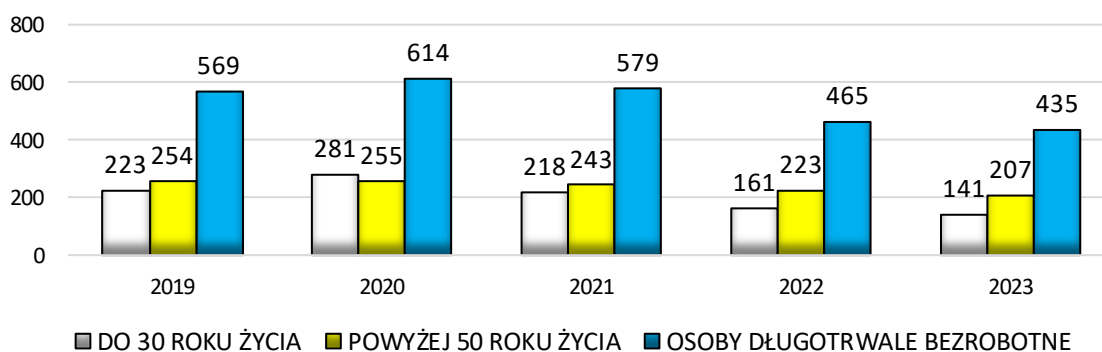
Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy to grupa osób, która ze względu na szczególne uwarunkowania ma znaczne problemy z wyjściem ze stanu bezrobocia. Na terenie gminy Łapy największą liczbę osób będących w szczególnej sytuacji odnotowuje się w grupie osób długotrwale bezrobotnych, osób do 30 roku życia oraz osób po 50 roku życia.

Tabela 10. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2019-2023.

	DO 30 ROKU ŻYCIA		POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA		OSOBY DŁUGOTRWALE BEZROBOTNE	
	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	% UDZIAŁ DO BEZROBOTNYCH OGÓŁEM	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	% UDZIAŁ DO BEZROBOTNYCH OGÓŁEM	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	% UDZIAŁ DO BEZROBOTNYCH OGÓŁEM
2019	223	24,00	254	27,34	569	61,25
2020	281	27,8	255	25,3	614	60,9
2021	218	25	243	27,8	579	66,3
2022	161	21,84	223	30,25	465	63,09
2023	141	19,86	207	29,15	435	61,13

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Wykres 7. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2019-2023.

Według przedstawionych danych zdecydowaną większość zarejestrowanych osób bezrobotnych, bo aż 61,13% stanowią osoby długotrwale bezrobotne tj. osoby pozostające w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Bezrobocie długotrwale to aktualnie najważniejsza kwestia społeczna i duży problem większości gmin i miast w kraju. Drugą, co do wielkości grupą znajdującą się w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby bezrobotne po 50 roku życia. Co prawda w ostatnim czasie dyskusja wokół problemu bezrobocia w Polsce zdecydowanie skupiała się na problemach osób młodych, wchodzących dopiero na rynek pracy, to jednak należy wziąć pod uwagę, iż starsze pokolenie, powyżej 50 roku życia, w równie dużym (o ile nie większym) stopniu narażone jest na zagrożenia występujące na rynku pracy. Niska aktywność zawodowa tej grupy osób wynika z szeregu problemów, które w przypadku innych grup wiekowych – nie stanowią aż tak wielkich barier lub są to bariery do pokonania. Na koniec grudnia 2023 r. na terenie Gminy Łapy liczba osób po 50 roku życia zarejestrowanych w PUP wyniosła 207 osób i stanowiła 29,15% liczby ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Kolejną grupą znajdującą się w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby bezrobotne do 30 roku życia. Sytuacja młodych osób wstępujących na rynek pracy jest trudna i skomplikowana – w szczególności dotyczy to bezrobotnych absolwentów szkół średnich oraz szkół wyższych, a także osób, które nie przekroczyły 30-tego roku życia i nie potrafią odnaleźć się na rynku pracy. Według danych PUP na koniec grudnia 2023 r. liczba osób bezrobotnych w wieku do 30 lat zamieszkałych na terenie Gminy Łapy wynosiła 141 osoby, co stanowiło 19,86% ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych w całej gminie.

Procesy kształtujące sferę gospodarczą jednostki terytorialnej mają znaczący wpływ na jej kondycję społeczno-ekonomiczną. Na koniec grudnia 2023 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, dla których teren Gminy Łapy jest głównym miejscem wykonywania działalności gospodarczej wynosiła 2152 podmiotów, w tym 2076 w sektorze prywatnym. W 2023 roku zostało zarejestrowanych w sektorze prywatnym 116 podmiotów a wyrejestrowanych 87 podmiotów.

Na koniec 2023 roku na terenie Gminy Łapy było 1742 podmiotów – osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, które posiadały aktywny wpis w Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej.

Tabela 11. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w latach 2019-2023.

PODMIOTY WG. SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH	2019	2020	2021	2022	2023
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ OGÓŁEM	1844	1926	2002	2133	2152
SEKTOR PUBLICZNY - OGÓŁEM	32	33	34	35	35
SEKTOR PRYWATNY – OGÓŁEM	1804	1883	1940	2056	2076
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1547	1615	1661	1734	1742
sektor prywatny - spółki handlowe	66	87	85	127	134
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	5	4	11	42	41
sektor prywatny - spółdzielnie	7	7	7	7	6

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Na koniec 2023 roku na terenie Gminy Łapy zostało zarejestrowanych 116 podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym, spośród których 110 podmiotów stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 12. Podmioty nowo zarejestrowane w latach 2019-2023.

PODMIOTY WG. SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH	2019	2020	2021	2022	2023
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	178	152	152	200	128
sektor prywatny - OGÓŁEM	170	140	123	142	116
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	166	135	119	140	110
sektor prywatny – STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJI SPOŁECZNE	1	1	2	2	2

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Na koniec 2023 roku na terenie Gminy Łapy zostało wyrejestrowanych 87 podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym, spośród których 82 podmiotów to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 13. Podmioty wyrejestrowane w latach 2019-2023.

PODMIOTY WG. SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH	2019	2020	2021	2022	2023
sektor prywatny - OGÓŁEM	96	64	72	71	87
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	88	60	69	68	82
sektor prywatny – spółki handlowe	3	0	2	1	4

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

spółdzielnie	0	0	0	0	1
--------------	---	---	---	---	---

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Na podstawie struktury wielkości przedsiębiorstw można zauważyć dominację najmniejszych podmiotów zatrudniających do 9 osób. Liczba przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 osób zmniejszyła się o 4 podmioty. Liczba przedsiębiorstw w klasie wielkości od 50 do 249 zatrudnionych zwiększyła się o 1 podmiot. Liczba przedsiębiorstw w klasie wielkości od 250 do 999 zatrudnionych pozostała również na niezmiennym poziomie - 1 podmiotu.

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej wg. Klas wielkości w latach 2019-2023.

KLASY WIELKOŚCI	2019	2020	2021	2022	2023
OGÓŁEM/ *(liczba zatrudnionych)	1844	1926	2002	2133	2152
0-9	1797	1878	1953	2083	2105
10-49	35	36	37	38	34
50-249	11	11	11	11	12
250-999	1	1	1	1	1

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Tabela 15. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki w latach 2019-2023.

PODMIOTY - WSKAŹNIKI	2019	2020	2021	2022	2023
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	81	72	73	97	63
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	8,12	7,23	7,31	9,70	6,28
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	45	30	35	34	43
udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	5,3%	3,3%	3,6%	3,3%	4,0%
udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej	83,9%	83,9%	83%	81,3%	80,9%
Udział podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących do 9 osób w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	97,5%	97,5%	97,6%	97,7%	97,8%

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

2.4 EDUKACJA I WYCHOWANIE

Gmina Łapy w ramach swojej działalności jest podmiotem odpowiedzialnym za organizację placówek oświatowych funkcjonujących na jej terenie.

Baza oświatowa Gminy Łapy obejmuje:

- **6 publicznych szkół podstawowych:**
 - Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Świętego Jana Pawła II w Łapach,
 - Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Łapach,
 - Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marii Konopnickiej w Łapach,
 - Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Płonce Kościelnej,
 - Szkoła Podstawowa im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Łupiance Starej,
 - Szkoła Podstawowa im. Hugona Kołłątaja w Uhowie
- **2 publiczne przedszkola** - Przedszkole nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Łapach, Przedszkole nr 2 w Łapach,
- **oddziały przedszkolne w 5 publicznych szkołach podstawowych** - Szkoła Podstawowa nr 1 w Łapach, Szkoła Podstawowa nr 3 w Łapach, Szkoła Podstawowa w Płonce Kościelnej, Szkoła Podstawowa w Uhowie, Szkoła Podstawowa w Łupiance Starej,
- **szkoła niepubliczna z oddziałami przedszkolnymi** - Katolicka Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Łapach,
- **2 szkoły ponadpodstawowe:** I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Łapach, Zespół Szkół Mechanicznych im. Stefana Czarnieckiego w Łapach i placówka oświatowa Centrum Kształcenia Zawodowego – dla których organem prowadzącym jest Powiat Białostocki;
- ponadto na terenie gminy Łapy funkcjonują: Żłobek w Łapach prowadzony przez Gminę Łapy oraz Żłobek „Malucholandia” prowadzony przez Stowarzyszenie „KUL-TURYSTA” z siedzibą w Łapach.

Tabela 16. Jednostki oświatowe na terenie gminy Łapy.

RODZAJ	LICZBA	ORGAN PROWADZĄCY
PRZEDSZKOLA	2	GMINA ŁAPY
SZKOŁY PODSTAWOWE	7	GMINA ŁAPY (W TYM 1 PROWADZONA PRZEZ PARAFIĘ ŚW. KRZYŻA W ŁAPACH)

Łącznie obowiązek szkolny w 2023 r. średnio spełniało 1 236 uczniów w 79 oddziałach w szkołach publicznych (średnio wypadało około 16 uczniów na jeden oddział) i 141 uczniów w szkole niepublicznej. Natomiast z wychowania przedszkolnego w jednostkach publicznych skorzystało średnio 712 dzieci w 32 oddziałach przedszkolnych (średnio wypadało około 23 uczniów na jeden oddział), a w jednostce niepublicznej 88 dzieci.

Szkołą publiczną z największą liczbą uczniów wynoszącą 554 była Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Świętego Jana Pawła II w Łapach, a szkołą z najmniejszą liczbą uczniów wynoszącą 82 była Szkoła Podstawowa w Łupiance Starej.

W 2023 r. szkoły podstawowe ukończyło 247 uczniów. Łącznie we wszystkich szkołach promocji do następnej klasy nie otrzymało 2 uczniów z klas I-III.

We wrześniu 2023 r. nowy rok szkolny rozpoczęło łącznie 1 341 uczniów, z tego 1 206 w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Łapy i 135 uczniów w niepublicznej Katolickiej Szkole Podstawowej.

Tabela 17. Liczba uczniów, którzy rozpoczęli naukę w szkołach podstawowych.

JEDNOSTKA	LICZBA UCZNIÓW				
	2019	2020	2021	2022	2023
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1	513	501	507	499	473
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2	381	385	396	404	396
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3	133	133	133	116	108
SZKOŁA PODSTAWOWA W PŁONCE KOŚCIELNEJ	103	104	96	94	96
SZKOŁA PODSTAWOWA W ŁUPIANCIE STAREJ	79	73	70	56	60
SZKOŁA PODSTAWOWA W UHOWIE	92	91	85	81	73
KATOLICKA SZKOŁA PODSTAWOWA	158	153	155	144	135
RAZEM	1459	1440	1442	1394	1341

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Wychowaniem przedszkolnym w 2023 roku objęto średnio 799 dzieci, z tego 712 w jednostkach gminnych (Przedszkole nr 1 w Łapach – 185 dzieci, Przedszkole nr 2 w Łapach – 284, Szkoła Podstawowa nr 1 w Łapach – 64, Szkoła Podstawowa nr 3 w Łapach – 45, Szkoła Podstawowa w Płonce Kościelnej – 65, Szkoła Podstawowa w Uhowie – 45 i Szkoła Podstawowa w Łupiance Starej – 24) i 87 w oddziałach przedszkolnych w niepublicznej Katolickiej Szkole Podstawowej w Łapach.

Tabela 18. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2019-2023.

JEDNOSTKA	LICZBA DZIECI				
	2019	2020	2021	2022	2023
PRZEDSZKOLE NR 1 W ŁAPACH	184	186	185	187	185
PRZEDSZKOLE NR 2 W ŁAPACH	216	216	218	240	284
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1	42	50	71	68	64
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3	38	41	59	54	45
SZKOŁA PODSTAWOWA W PŁONCE KOŚCIELNEJ	38	42	64	63	65
SZKOŁA PODSTAWOWA W ŁUPIANCIE STAREJ	29	28	24	25	24
SZKOŁA PODSTAWOWA W UHOWIE SZKOŁA	38	39	43	44	45
KATOLICKA SZKOŁA PODSTAWOWA	82	85	92	91	87
RAZEM	667	687	756	772	799

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

W ramach bieżącej działalności placówek szkolnych uczniowie objęci są kompleksowym wsparciem pedagogów, logopedów, psychologów oraz nauczycieli, a gdy zauważona zostanie potrzeba objęcia ucznia specjalistyczną pomocą, kierowani są oni do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Łapach, której organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Białymstoku a nadzór pedagogiczny sprawuje Kuratorium Oświaty w Białymstoku.

Ponadto, na świetlicach szkolnych organizowane są zajęcia i animowanie czasu, a każda placówka zapewnia dostęp do ciepłego posiłku, w tym w ramach programu dożywiania Posiłki w szkole i w domu.

W placówkach oświatowych organizowane są zajęcia doszkalające i rozwijające, w tym koła zainteresowań i sekcje sportowe, które urozmaicają czas wolny dzieci i młodzieży, a także wpływają na ich indywidualne zdolności i zainteresowania. Władze lokalne organizują dowóz dzieci do placówek szkolnych i przedszkolnych. W gminie Łapy funkcjonuje specjalny fundusz stypendialny dla uzdolnionych uczniów, czyli Stypendia Burmistrza Łap, które dedykowane są młodym mieszkańcom osiągającym wysokie wyniki w nauce, szeroko pojętej sztuce i sporcie.

W roku szkolnym 2022/2023 w ramach Lokalnego Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży w Gminie Łapy dla 132 uczniów przyznano Stypendia Burmistrza Łap. Na stypendia przeznaczono ogółem 51 200 zł z tego:

- 115 uczniów otrzymało stypendium za wyniki nauce,
- 9 uczniów otrzymało stypendia artystyczne,
- 8 uczniów otrzymało stypendia sportowe.

Dowóz uczniów do szkół i przedszkoli w roku szkolnym 2022/2023 realizowany był przez trzy pojazdy gminne zarządzane przez Szkołę Podstawą w Płonce Kościelnej. Średnia liczba dowożonych dzieci i uczniów wynosiła:

- do Szkoły Podstawowej w Płonce Kościelnej – dowożono 79 uczniów;
- do Szkoły Podstawowej w Łupiance Starej – dowożono 41 uczniów;
- do Szkoły Podstawowej nr 2 w Łapach – dowożono 76 uczniów;
- do Szkoły podstawowej nr 1 w Łapach – dowożono 1 ucznia.
- do Przedszkola nr 1 w Łapach – dowożono 1 ucznia;
- do Przedszkola nr 2 w Łapach – dowożono 5 uczniów;
- do ośrodków dla uczniów niepełnosprawnych – dowożono 7 uczniów.

Dodatkowo z rodzicami były zawarte umowy na dowożenie do szkół i przedszkoli dla 10 uczniów niepełnosprawnych.

W roku szkolnym 2022/2023 w szkołach ponadpodstawowych obowiązek szkolny realizowało łącznie 635 uczniów, w tym 458 uczniów będących mieszkańcami gminy Łapy.

Tabela 19. Liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych.

JEDNOSTKA	I Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Łapach		Zespołu Szkół Mechanicznych im. Stefana Czarnieckiego w Łapach	
	LICZBA UCZNIÓW	w tym z terenu Gminy Łapy	LICZBA UCZNIÓW	w tym z terenu Gminy Łapy
Rok szkolny 2019/2020	185	142	369	237
Rok szkolny 2020/2021	184	147	346	226
Rok szkolny 2021/2022	203	164	387	254
Rok szkolny 2022/2023	224	182	411	276

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3

W 2023 roku na terenie gminy Łapy funkcjonowały:

- Żłobek w Łapach prowadzony przez Gminę Łapy
- Żłobek „Malucholandia” prowadzony przez Stowarzyszenie „KUL-TURYSTA” z siedzibą w Łapach (został przekształcony z Klubu Urwisa i rozpoczął funkcjonowanie od 29.08.2018 r.) .

Żłobek gminny dostosowany jest do opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi.

Placówki te w 2023 r. dysponowały łącznie 95 miejscami:

- 50 miejsc w Żłobku w Łapach
- 45 miejsc w Żłobku „Malucholandia”

2.5 KULTURA, SPORT I REKREACJA

Aktywność kulturalna mieszkańców gminy Łapy odbywa się między innymi przez działalność **Domu Kultury w Łapach**. Przedmiotem działalności Domu jest rozwijanie kultury artystycznej oraz stwarzanie mieszkańcom możliwości twórczego uczestnictwa w kulturze, poprzez organizowanie imprez kulturalnych, konkursów, wernisaży, warsztatów, wystaw i innych przedsięwzięć rozrywkowo-rekreacyjnych, ale także w ramach rozwijających się w jego strukturach stałych kół zainteresowań oraz różnorodnych form zespołowego uczestnictwa w kulturze. Dom Kultury w Łapach prowadzi wieloaspektową działalność w zakresie promocji rozwoju kulturalnego i upowszechniania narodowej kultury wśród mieszkańców. Wspiera realizację samorządowych inicjatyw mieszkańców gminy Łapy poprzez współpracę z Urzędem Miejskim gminy Łapy, jego jednostkami organizacyjnymi i pomocniczymi, społecznikami, osobami aktywnymi, placówkami oświatowymi, jak też grupami nieformalnymi oraz organizacjami pozarządowymi typu stowarzyszenia, Koła Gospodyń Wiejskich (KGW) a także innymi instytucjami kultury oraz niezależnymi podmiotami artystycznymi, zarówno amatorskimi, jak i zawodowymi.

Dom Kultury w Łapach zarządza 6 obiektami mienia gminnego:

- Dom Kultury w Łapach (budynek dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych)
- Wiejski Dom Kultury w Płonce Kościelnej
- Wiejski Dom Kultury w Uhowie
- Wiejski Dom Kultury w Łapach Szołajdach
- Świetlica Wiejska w Łupiance Starej
- Świetlica Wiejska w Bokinach

Dom Kultury w Łapach przeniósł się do nowej siedziby i dzięki nowej kubaturze powstała możliwość otworzenia szeregu pracowni w Domu Kultury w Łapach i zatrudnieniu profesjonalnych instruktorów do pracowni, dbając o to, żeby oferty spełniały zapotrzebowanie kulturalne uzależnione były od wieku uczestników, zainteresowań i środowiska, w którym żyją.

Warto podkreślić, iż Dom Kultury w Łapach, w lipcu 2021 r. przeniósł się do nowej siedziby, do nowego budynku przy ul. Głównej 8. Dzięki nowej kubaturze pojawiła się możliwość otworzenia szeregu pracowni w Domu Kultury w Łapach. Łączna ilość to: 21 pracowni. Dom Kultury dba o to, żeby oferty spełniały zapotrzebowanie kulturalne uzależnione były od wieku uczestników, zainteresowań i środowiska, w którym żyją. W nowej infrastrukturze budynku została wybudowana sala widowiskowa, na której pojawiła się możliwość prezentacji seansów filmowych oraz nowości filmowych (premier kinowych).

Istotny wpływ na jakość życia mieszkańców oraz poziom integracji lokalnej społeczności mają instytucje prowadzące działalność kulturalną, rekreacyjną oraz sportową. W Gminie Łapy zadania w tym obszarze realizowane są również w ramach działalności **Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łapy**. Na terenie gminy Łapy funkcjonuje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy z siedzibą w Łapach oraz 3 filie biblioteczne we wsiach: Daniłowo Duże, Płonka Kościelna, Uhowo. Filie w Płonce Kościelnej i Uhowie mieszczą się w budynkach Wiejskich Domów Kultury, biblioteka w Daniłowie ma swoje miejsce w budynku byłej szkoły podstawowej, obecnie obok Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego. Biblioteka po modernizacji stała się nowoczesnym i funkcjonalnym miejscem uwzględniającym potrzeby różnych grup użytkowników. Placówka została dostosowana do potrzeb dzieci z Salą Zabaw i miejscem do gier komputerowych i Xboxa. Użytkownicy mogą korzystać z darmowego dostępu do Internetu, Wi-Fi oraz sali widowiskowo-multimedialnej a w Czytelni dla Dorosłych jest miejsce „cichej pracy” i kącik prasowy. Budynek Biblioteki głównej został przystosowany dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Placówka zachwyca jasnym, przestronnym wnętrzem, zachęcając do korzystania z księgozbioru oraz artystycznych i edukacyjnych spotkań. Wyposażenie biblioteki w nowoczesny sprzęt pozwala na szeroki zakres świadczonych usług oraz na prowadzenie innowacyjnych działań, które są doskonałym uzupełnieniem tradycyjnej działalności.

Biblioteka w Łapach oraz filie biblioteczne przywiązują dużą wagę do obsługi osób niepełnosprawnych, a także osób starszych. Biblioteka główna nie posiada barier architektonicznych. Biblioteka posiada zbiory odpowiednie dla osób niedowidzących czy niewidomych: książki z dużą czcionką w ilości 223 egzemplarzy (w 2022 zakupiono 7 tytułów), dokumenty dźwiękowe, audiobooki w ilości 345 tytułów. Biblioteka główna i filie posiadają odtwarzacze książek mówionych tzw. Czytaki Plus (4 sztuki). Biblioteka główna oraz filie biblioteczne kontynuują od lat usługę „Książka na telefon” tj. dostarczanie czytelnikom książek do domów. Działania w kierunku aktywizowania osób starszych i właściwego zagospodarowania czasu wolnego seniorów podjęto utworzone w 2009 roku i działające przy bibliotece Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku. Stowarzyszenie jest liderem wśród lokalnych organizacji zrzeszających seniorów. W budynku biblioteki posiada swoje pomieszczenie, w którym znajduje się biuro i organizowane jest szereg zajęć. Patronat organizacyjno-merytoryczny nad większością działań Stowarzyszenia sprawują pracownicy biblioteki. Biblioteka udostępnia pomieszczenia i sprzęt na zajęcia w ramach różnotematycznych sekcji, organizowanych spotkań, montażu słowno-muzycznych czy wykładów. Od 2013 r. użytkownicy mogą korzystać online z bazy Dokumenty życia społecznego. Zawiera ona opisy i skany dokumentów związanych z miastem i gminą Łapy. W 2022 roku biblioteka kontynuowała swój udział w konsorcjum – grupowego zakupu dostępu do bazy e-

booków Legimi wzbogacając swoją ofertę i uzyskując dostęp do ponad 135 000 tytułów e-booków i audiobooków i synchrobooków. Biblioteka zapewnia swoim czytelnikom bezpłatny dostęp do 16 kodów i 6 czytników. Dużą wagę Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łapy przywiązuje do promocji biblioteki i czytelnictwa. Aby wzmocnić i uatrakcyjnić promocję działań czytelniczych, przed Biblioteką główną została ustawiona „Zaczytana ławka”, oryginalny mebel miejski w kształcie otwartej książki, gdzie pod kodem QR (każdego miesiąca) można pobrać kolejny bezpłatny audiobook.

Ponadto coraz częściej placówka wykorzystuje przestrzeń miejską organizując gry terenowe, pikniki czytelnicze i udostępniając książki w nietypowych miejscach. Istotną rolę w promocji czytelnictwa odgrywają ogólnokrajowe i lokalne akcje promujące czytanie, które pomagają budować sprzyjający klimat dla działań prowadzonych w bibliotekach. Jednym z ciekawszych miejsc promującym bibliotekę i czytelnictwo poprzez zabawę jest Sala Zabaw - przestrzeń dostosowana i przeznaczona do zabawy i spędzania wolnego czasu z książkami, interaktywnymi grami i zabawkami, dla dzieci w każdym wieku, ich rodziców i opiekunów. Biblioteka wprowadziła innowacyjną wakacyjną ofertę, której celem akcji jest promocja i popularyzacja czytelnictwa oraz dobrej literatury, a także tworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom. Projekt „Czytelni pod chmurką” oparty jest na idei bookcrossingu, czyli wymianie książek. Polega na pozostawianiu przeczytanych książek w miejscach publicznych. Jest to forma popularyzowania książek i czytelnictwa poprzez nieodpłatne ich przekazywanie metodą „podaj dalej”. Czytelnia jest czynna w miesiącach wakacyjnych w lipcu i sierpniu.

Główną jednostką realizującą działania na rzecz upowszechniania kultury fizycznej na terenie gminy Łapy jest **Ośrodek Kultury Fizycznej**. Sport i rekreacja jest dziedziną, której celem jest stworzenie warunków infrastrukturalnych i organizacyjnych, zapewniających możliwość uprawiania sportu przez mieszkańców gminy Łapy. Ośrodek Kultury Fizycznej jest organizatorem szeregu zajęć i imprez sportowych i administruje czterema obiektami sportowymi:

- Stadion Miejski w Łapach (ul. Leśnikowska 18a),
- Baseny Letnie w Płonce Kościelnej,
- Tereny Rekreacyjne nad rzeką Narew w Uhowie,
- Kompleks Boisk „Moje Boisko Orlik 2012”,
- Siłownia miejska, ul. Jana Matejki 19.

Ponadto na terenie Miasta i Gminy znajdują się obiekty sportowe, w tym boiska przy szkołach, siłownie zewnętrzne i place zabaw, które dedykowane są zarówno dzieciom, jak i dorosłym i osobom starszym.

Na terenie Gminy Łapy funkcjonują również organizacje pozarządowe prowadzące działalność w obszarze sportu, które w ramach swej działalności oferują szeroki wachlarz aktywności sportowych (typu: judo, piłka nożna, siatkówka) dla dzieci z terenu Gminy Łapy.

2.6 OPIEKA ZDROWOTNA

Opiekę zdrowotną dla mieszkańców Miasta i Gminy Łapy zabezpieczają placówki medyczne oraz apteki. Podmioty wykonujące działalność leczniczą zlokalizowane są na terenie gminy, zarówno w centrum miasta, jak i na jego obrzeżach. Oferują one usługi z zakresu podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej. Przychodnie lekarskie świadczą usługi zarówno w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz z zakresu specjalistycznej opieki. Ponadto na terenie miasta znajduje się szpital powiatowy - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łapach, który jest podmiotem leczniczym, prowadzonym w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej.

Celem Zakładu jest prowadzenie działalności leczniczej polegającej na udzielaniu świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu zdrowia, podejmowaniu innych działań medycznych wynikających z procesu leczenia oraz promocja zdrowia. W strukturze Zakładu wyodrębnia się trzy zakłady lecznicze: szpital, przychodnia oraz Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy. Część poradni należących do SP ZOZ w Łapach działa w budynku przychodni przy ul. Piaskowej w Łapach, a część przy ul. Korczaka w Łapach.

Od 01 stycznia 2021 r. przy SP ZOZ w Łapach funkcjonuje Szpitalny Oddział Ratunkowy oraz lądowisko dla śmigłowców Lotniczego Pogotowia Ratunkowego.

Tabela 20. Funkcjonowanie poradni specjalistycznych w latach 2022-2023.

LOKALIZACJA: ul. Janusza Korczaka 23					
LP.	NAZWA PORADNI	2022		2023	
		LICZBA UDZIELO- NYCH PORAD	LICZBA PRZYJĘTYCH PACJENTÓW	LICZBA UDZIELO- NYCH PORAD	LICZBA PRZYJĘTYCH PACJENTÓW
1	CHIURURGICZNA	7771	3092	7 514	2 673
2	URAZOWO-ORTOPE- DYCZNA	6939	2911	12 245	4 972
3	KARIOLOGICZNA	6814	3376	7 072	3 800
4	GRUŹLICY I CHORÓB PŁUC	1476	705	1 568	781
5	CHORÓB WEWNĘTRZ- NYCH	0	0	23	12

LOKALIZACJA: ul. Piaskowa 9

Tabela 20. Funkcjonowanie poradni specjalistycznych w latach 2022-2023.

...	NAZWA PORADNI	2022		2023	
		LICZBA UDZIELO- NYCH PORAD	LICZBA PRZYJĘTYCH PACJENTÓW	LICZBA UDZIELO- NYCH PORAD	LICZBA PRZYJĘTYCH PACJENTÓW
6	DERMATOLOGICZNA	1721	881	1801	1076
7	NEUROLOGICZNA	5847	3785	7172	3709
8	NEFROLOGICZNA	797	330	1035	419
9	ENDYKRONOLOGICZNA	4480	1600	4741	1982
10	GINEKOLOGICZNO-PO- ŁOŻNICZA	4954	2123	7209	2785
11	UROLOGICZNA	2551	1144	2970	1454
12	ONKOLOGICZNA	546	238	516	206
13	DIABETOLOGICZNA	1961	1025	2168	1136
14	LARYNGOLOGICZNA	2271	1424	2259	1479
15	OKULISTYCZNA	2504	1814	3547	2500
16	REHABILITACYJNA	2430	2014	2606	2061
17	LECZĄCIE RAN PRZE- WLEKŁYCH	339	33	475	30
18	GASTROENTEROLO- GICZNA	-	-	613	496

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

2.7 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W Gminie Łapy o bezpieczeństwo i porządek dbają w szczególności funkcjonariusze Komisariatu Policji w Łapach.

Ochronę przeciwpożarową w Mieście zapewnia z kolei Jednostka Ratowniczo - Gaśnicza nr 5 w Łapach która jest jednostką organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej posiadającą siły i środki umożliwiające samodzielne organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczej w czasie walki z pożarami oraz likwidacji miejscowych zagrożeń.

Ponadto na terenie gminy Łapy działa 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. OSP Łapy i OSP Uhowo jednostki ujęte w KSRG zabezpieczają główne szlaki: drogowy i kolejowy, posiadają dobrze wyszkolone zastępy strażaków, biorą udział w największej ilości zdarzeń jak

również zabezpieczają rejon działania PSP JRG NR 5 w przypadku wyjazdu strażaków zawodowych na teren powiatu i województwa do zdarzeń pożarniczych i innych nadzwyczajnych zagrożeń. Obie jednostki są przewidziane również do akcji ratownictwa wodnego i posiadają do tego stosowny sprzęt jak również przeszkolenie. OSP Płonka Kościelna, OSP Łupianka Stara oraz OSP Łapy-Dębowina, mimo iż nie należą do KSRG, aktywnie uczestniczą w akcjach ratowniczo-gaśniczych na terenie gminy Łapy. Ich priorytetem jest zabezpieczanie dróg wojewódzkich nr 678 oraz 681 i 682, niesienie pomocy przy zdarzeniach miejscowych, poszukiwanie zaginionych oraz działanie na ciekach wodnych. Wszystkie ww. jednostki aktywnie uczestniczą w rozwoju oraz zapewnieniu bezpieczeństwa gminy Łapy.

2.8 WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku. Celem podejmowanych działań przez te podmioty jest m.in. budowanie kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizowanie grup społecznych i jednostek do większej aktywności obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej.

Na terenie Gminy Łapy wg. stanu na koniec 2023 roku zarejestrowanych było łącznie 57 organizacji pozarządowych, wśród których największy udział mają stowarzyszenia rejestrowe (49) oraz fundacje (8).

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy gminy Łapy z organizacjami pozarządowymi określone są w Programie współpracy Gminy Łapy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zatwierdzanym corocznie uchwałą Rady Miejskiej w Łapach. Ponadto do końca 2023 r. obowiązywała Uchwała nr XLIII/340/21 z dnia 27 sierpnia 2021 r. Rady Miejskiej w Łapach w sprawie przyjęcia Wieloletniego Programu Współpracy Gminy Łapy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na lata 2021-2023.

Współpraca Gminy Łapy z organizacjami pozarządowymi jest realizowana zarówno na płaszczyźnie finansowej, jak i pozafinansowej. Współpraca o charakterze finansowym odbywała się głównie w formie wspierania wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji.

Obszary wsparcia, w ramach których gmina Łapy przekazała organizacjom pozarządowym środki na realizację zadań publicznych w otwartych konkursach ofert to:

- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej w zakresie sportu klasyfikowanego;
- organizacja opieki sprawowanej w formie żłobka lub klubu dziecięcego;
- zadania z zakresu polityki społecznej; kultury, oświaty, sportu i zdrowia; ochrony środowiska i ekologii; wspierania aktywności mieszkańców i budowy społeczeństwa informacyjnego; ochrony zwierząt i opieki nad zwierzętami oraz w zakresie turystyki i rekreacji w 2022 roku określone w Programie współpracy jako tzw. zadania pozostałe;
- usługi społeczne określone w Programie Usług Społecznych w Gminie Łapy z zakresu pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób.

Łącznie w 2022 roku podpisano 23 umów dotacyjnych i udzielono dotacji w łącznej wysokości 1 159 683,00 zł z organizacjami pozarządowymi wyłonionymi w otwartych konkursach ofert. Organizacje zrealizowały w 2022 r. i rozliczyły zadania zlecone w trybie otwartych konkursów ofert na łączną kwotę dofinansowania przez Gminę Łapy 1 154 720,16 złotych. Pięć organizacji rozliczyło realizację zadań publicznych, zwracając część niewykorzystanej dotacji na łączną kwotę: 4 962,84 zł.

Zaś w 2023 roku podpisano łącznie 20 umów dotacyjnych i udzielono dotacji w łącznej wysokości 966 414,00 zł z organizacjami pozarządowymi wyłonionymi w otwartych konkursach ofert i w trybie tzw. „małych grantów”. Organizacje zrealizowały w 2023 r. i rozliczyły zadania zlecone w trybie otwartych konkursów ofert na łączną kwotę dofinansowania przez Gminę Łapy 948 172,50 złotych.

2.9 SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości⁴.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Łapy jest Centrum Usług Społecznych w Łapach, które powstało na zasadzie przekształcenia

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, 1693, 1938, 2760).

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łapach w 2021 roku⁵. Zadania CUS wynikają wprost z ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych⁶.

Misją Centrum Usług Społecznych w Łapach jest zaspakajanie potrzeb ogółu mieszkańców gminy Łapy w zakresie usług społecznych we współpracy z organami administracji publicznej, NGO i sektorem prywatnym poprzez świadczenie w sposób skoordynowany różnego rodzaju usług społecznych. CUS ma za zadanie koordynować wszystkie usługi społeczne w gminie oraz jest miejscem, gdzie mieszkańcy zdobędą informację na temat usług społecznych świadczonych na terenie gminy Łapy.

Centrum Usług Społecznych w Łapach zostały przekazane do realizacji wszystkie zadania realizowane dotychczas przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapach. Mimo to CUS jest jednostką innowacyjną w swoim działaniu, która realizuje usługi społeczne, które do tej pory nie były świadczone na terenie Gminy Łapy. Działania Centrum Usług Społecznych w Łapach skierowane są zarówno do dotychczasowych klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łapach, a także do osób które dotychczas z pomocy MOPS nie korzystały. Oferta CUS skierowana jest do wszystkich osób bez względu na sytuację materialną.

Centrum realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. CUS realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast zarządzeniami Burmistrza oraz uchwałami Rady Miejskiej.

Zgodnie z przyjętym Statutem celem działalności Centrum jest:

1. umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji;

⁵ Uchwała Nr XLI/312/21 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej Centrum Usług Społecznych poprzez przekształcenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łapach w Centrum Usług Społecznych w Łapach i uchwalenia statutu Centrum Usług Społecznych w Łapach

⁶ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. 2019 r. poz. 1818)

2. doprowadzenie do możliwie pełnego życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz doprowadzenie do ich integracji ze środowiskiem;
3. wspieranie oraz wzmacnianie osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych, poprzez pobudzenie ich potencjału i aktywności oraz ukierunkowanie jej na rozwiązywanie problemów oraz rozwój;
4. realizacja zadań własnych i zleconych wymienionych w ustawie o pomocy społecznej oraz innych zadań z zakresu zabezpieczenia społecznego wskazanych do realizacji przez Centrum.

Zadania Centrum obejmują:

1. tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowy niezbędnej infrastruktury socjalnej;
2. analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
3. pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową mającą na celu udzielanie pomocy osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;
4. zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, w szczególności poprzez:
5. świadczenie usług społecznych przewidzianych ustawą o pomocy społecznej oraz innymi przepisami zlecone Centrum, w tym usług opiekuńczych, realizowane na podstawie odrębnych przepisów,
6. przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej oraz innymi ustawami,
7. dokonywanie analiz funkcjonowania pomocy społecznej oraz ocena efektów jej działalności;
8. współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mające na celu rozwijanie w nich zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów;
9. organizowanie różnorodnych form pomocy, w tym rozwijanie nowych form pomocy społecznej, a także udział w rozwijaniu infrastruktury odpowiadającej potrzebom społecznym;
10. podejmowanie działań ukierunkowanych na aktywizację, integrację oraz edukację grup kategoryalnych (np. dzieci, młodzież, seniorzy, bezrobotni, niepełnosprawni) oraz społeczności lokalnych, w szczególności zagrożonych społecznym wykluczeniem, będących odpowiedzialnością na generowane przez te podmioty potrzeby i problemy;

11. zadania w zakresie opieki i wsparcia osób starszych, chorych i niepełnosprawnych, realizowane poprzez prowadzenie placówek dziennego pobytu;
12. realizację programów aktywności lokalnej, odpowiadających na potrzeby społeczności lokalnych i grup;
13. realizację zadań w zakresie wspierania rodziny zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
14. tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
15. realizację i koordynację „Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łapy” w zakresie zadań pomocy społecznej;
16. zarządzanie komunalnymi zasobami mieszkaniowymi;
17. prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
18. prowadzenie postępowań przeciwko dłużnikom alimentacyjnym;
19. realizowanie zadań wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych;
20. realizowanie zadań wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
21. realizowanie zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
22. działania związane z udzielaniem pomocy i wsparcia społecznego na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii;
23. realizowanie zadań własnych gminy wynikających z art. 90p ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
24. realizowanie zadań własnych gminy wynikających z art. 9a ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych;
25. realizowanie zadań wynikających z ustawy o zatrudnieniu socjalnym;
26. realizowanie zadań z zakresu administracji rządowej związanych z przyznawaniem i wypłatą zryczałtowanego dodatku energetycznego dla odbiorców wrażliwych energii elektrycznej;
27. prowadzenie postępowań w sprawie przyznania Karty Dużej Rodziny;
28. opłacanie składek zdrowotnych;
29. prowadzenie postępowań w zakresie ustawy z dnia z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;

30. realizowanie zadań wynikających z ustawy z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
31. potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
32. zadań związanych z przyznawaniem świadczeń przewidzianych ustawą o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny;

W związku z przekształceniem się Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łapach w Centrum Usług Społecznych w Łapach rozszerzył się katalog usług społecznych świadczonych przez CUS. Katalog ten został przedstawiony w Programie Usług Społecznych, który został przyjęty Uchwałą nr XLI/314/21 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 25 czerwca 2021 r. Centrum Usług Społecznych wprowadziło nowe usługi: Centrum Aktywności Społecznej, Punkt Poradnictwa Specjalistycznego, Akademia Lidera Lokalnego, Klub Wolontariusza oraz Mieszkanie Chronione/treningowe wspomagane. Utworzenie CUS w Łapach i realizacja usług społecznych możliwe było dzięki przystąpieniu gminy Łapy do projektu, pt. „Centrum Usług Społecznych w Łapach” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Osi priorytetowej: II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działania: 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym. Uchwałą Rady Miejskiej w Łapach Nr LXXI/563/23 z dnia 25.08.2023 r. wprowadzono zmiany do uchwały nr XLI/314/21 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 25 czerwca 2021 r., w której wprowadzono nową usługę społeczną tj. Wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego i usprawniającego.

Usługi społeczne realizowane w ramach projektu „Centrum Usług Społecznych w Łapach” przyznawane były na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Zakwalifikowanie do usług poprzedzone było przeprowadzeniem przez koordynatora indywidualnych planów usług społecznych, w porozumieniu z wnioskodawcą, rozpoznania indywidualnych potrzeb, które obejmowało rozmowę z wnioskodawcą mającą na celu przedstawienie przez wnioskodawcę potrzeb w zakresie usług społecznych, ustalenie rodzaju usług społecznych, z których skorzysta osoba zainteresowana, oraz form i trybu korzystania z tych usług, ocenę zasadności i możliwości udzielenia osobie zainteresowanej usług społecznych objętych wnioskiem. Na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb koordynator indywidualnych planów usług społecznych, w uzgodnieniu z wnioskodawcą, opracował indywidualny plan usług społecznych (IPUS), wskazujący usługi społeczne odpowiadające na potrzeby osoby zainteresowanej. Indywidualny plan usług społecznych opracowywany był w przypadku potrzeby koordynacji usług społecznych określonych w programie lub programach usług społecznych, które miały być udzielane osobie

zainteresowanej w okresie nie krótszym niż 3 miesiące. Indywidualny plan usług społecznych zawierał w szczególności wskazanie usług społecznych, określonych w programie lub programach usług społecznych, odpowiadających na potrzeby osoby zainteresowanej, sposób realizacji indywidualnego planu usług społecznych, w szczególności wskazanie harmonogramu realizacji usług społecznych, podmiotów wykonujących te usługi oraz miejsca ich wykonywania. Indywidualny plan usług społecznych opracowywany był w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia wystąpienia z wnioskiem przez osobę zainteresowaną na okres niezbędny do realizacji usług społecznych wynikających z rozpoznania indywidualnych potrzeb jednak nie dłużej jednak niż na rok.

Tabela 21. Liczba opracowanych indywidualnych planów usług społecznych w latach 2021-2023.

OKRES	INDYWIDUALNE PLANY USŁUG SPOŁECZNYCH
2021 (od 01.08.2021)	191
2022	558
2023	364

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2021 r., za 2022 r., 2023 r.

USŁUGI SPOŁECZNE REALIZOWANE NA TERENIE GMINY ŁAPY W OKRESIE 2021-2023:

▪ CENTRUM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ (CAS)

Centrum Aktywności Społecznej czynne było 5 dni w tygodniu przez min. 8 godz. dziennie. Pomieszczenia Centrum Aktywności Społecznej były udostępnione dla wszystkich mieszkańców, dla realizacji działań edukacyjno-integracyjnych, aktywizacji, spotkań sąsiedzkich, spotkań obywatelskich i innych. Kadra CAS była także zapleczem doradczo-konsultacyjnym, oraz organizatorem stałych form edukacyjnych, integracyjnych i animacyjnych osób i grup wymagających wsparcia. W ramach działalności CAS prowadzone były warsztaty, konferencje, dyskusje i pogadanki, na tematy związane z polityką prorodzinną, wspieraniem rodziny, pomocą społeczną, profilaktyką zdrowotną, wspieraniem osób niepełnosprawnych, edukacją publiczną, pobudzaniem aktywności obywatelskiej itp. Zostały zrealizowane m.in. takie działania jak: pilates, gra w flagi dla dzieci, zabawy starszych pokoleń, hipoterapia, sensoplastyka, warsztaty jak rozmawiać z mediami i występować publicznie, piknik dla dzieci, zumba dla dorosłych, zajęcia Kravmagi, „Łap planszówki – spotkania z grami bez prądu w Łapach”, szkoła dla rodziców, gry terenowe, eksperymenty, warsztaty kulinarne z MasterChefem, kabaret dla seniorów, turniej FIFA 2023, warsztaty teatralne, warsztaty dla

rodziców nastolatków, warsztaty dla przyszłych rodziców, warsztaty „Dziecko z nadpobudliwością psychoruchową”, półkolonie zimowe i letnie dla dzieci.

▪ **KLUB WOLONTARIUSZA**

Klub Wolontariusza jest pośrednikiem między osobami, instytucjami potrzebującymi wsparcia oraz osobami chcącymi z potrzeby serca pomagać innym. Zakres zadań i czas pracy każdego wolontariusza jest ustalony indywidualnie w zależności od jego możliwości czasowych, umiejętności i potrzeb osób. W roku 2023 było 40 aktywnych wolontariuszy. Instytucja wolontariatu kojarzona jest zazwyczaj z osobami młodymi, jednak w klubie są również seniorzy, którzy tworzą bardzo liczną grupę zmotywowanych i chętnych do pomocy osób. Klub koncentruje się na pomocy osobom samotnym, w podeszłym wieku, osobom z niepełnosprawnością, w roku 2023 z pomocy wolontariuszy korzystało 36 osób. W ramach Klubu Wolontariusza został uruchomiony Bank Czasu, w którym było 11 aktywnych osób. W roku 2023 wolontariusze wzięli udział w wielu działaniach, spotkaniach, w zajęciach rękodzielniczych oraz kulinarnych. Takich spotkań odbyło się około 27. W trakcie spotkań wolontariusze mieli możliwość poszerzenia swoich umiejętności poprzez udział w różnorodnych aktywnościach, takich jak zajęcia rękodzielnicze oraz kulinarne, co przyczyniło się do ich wszechstronnego rozwoju osobistego i zawodowego. Wolontariusze promowali swoją działalność w przedszkolach oraz w szkołach między innymi w takich jak: Przedszkole nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi, Przedszkole nr 2 Promujące Zdrowie, Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Łapach, Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Płonce Kościelnej, Katolicka Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Łapach.

▪ **AKADEMIA LIDERA LOKALNEGO (ALL)**

Celem działania Akademii Lidera Lokalnego było pobudzanie aktywności obywatelskiej oraz wyposażenie lokalnych liderów w wiedzę i umiejętności nt. działań związanych z zaspakajaniem potrzeb mieszkańców Łap w szczególności osób starszych, niepełnosprawnych, rodzin, w tym dzieci i młodzieży, itp. Organizacja działalności Akademii Lidera miała na celu wyposażyc mieszkańców w wiedzę i umiejętności właściwego wspierania rodzin, w tym dzieci i młodzieży, osób starszych, osób z niepełnosprawnością, aby ich działania kierowane były w szczególności do tych grup. W Akademii Lidera Lokalnego udział wzięły osoby, które mają wewnętrzną potrzebę rozwoju oraz wizję działania we współpracy z innymi na rzecz pozytywnych zmian społecznych. Działania ALL ukierunkowane były na przygotowanie kobiet i mężczyzn do bycia autentycznym liderem społecznym w środowisku lokalnym oraz promowanie partycypacji społecznej. W ramach ALL zostały zrealizowane cykle warsztatów m.in. na temat: jak napisać dobry projekt, techniki angażowania mieszkańców do działania, jak angażować społeczność społeczną, trening interpersonalny, partycypacja społeczna w

rewitalizacji – rola lokalnych liderów, inicjatywa lokalna jak napisać dobry projekt, service design usług społecznych – budowanie wizerunku organizacji z uwzględnieniem nowoczesnych metod marketingowych, lider/liderka – inicjatorzy zmian lokalnych, jak prowadzić skuteczne negocjacje, autoprezentacja i publiczne wystąpienia, asertywność czyli komunikacja na wyższym poziomie. Ponadto ramach ALL grupy nieformalne mogły ubiegać się o mini granty na realizację inicjatywy lokalnej w wysokości od 1000,00 zł do 3000,00 zł. Liczba osób objętych usługą w ramach działalności ALL około 400 osób.

▪ **PUNKT PORADNICTWA SPECJALISTYCZNEGO (PPS)**

Celem usługi jest zapewnienie mieszkańcom gminy, którzy mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych korzystania z bezpłatnej, profesjonalnej pomocy w postaci specjalistycznego poradnictwa. W punkcie poradnictwa świadczone głównie poradnictwo psychologiczne oraz terapię uzależnień. Zakres poradnictwa ustalany był indywidualnie dla każdej osoby, która do CUS w Łapach zgłaszała swoje trudności i potrzeby.

▪ **MIESZKANIE TRENINGOWE I WSPOMAGANE**

Celem uruchomienia usługi mieszkań treningowych i wspomaganych było przygotowanie osób do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz integracja ze społecznością lokalną. W mieszkaniu treningowym/ wspomaganim zapewnione zostały usługi bytowe oraz nauka, rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia. Celem funkcjonowania mieszkań treningowych i wspomaganych jest stworzenie osobom w nim przebywającym warunków do godnego, możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia zgodnie z indywidualnymi wyborami, w szacunku do odrębności, w poszanowaniu pełnej integracji ze społeczeństwem przy wsparciu specjalistów.

Do mieszkań treningowych i wspomaganych mogą być kierowane osoby pełnoletnie, pełnoletnie z dziećmi, jeśli są pod opieką osoby kierowanej, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu. Osoby te nie wymagają usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki. Wsparcie w mieszkaniu treningowym i wspomaganim mogą uzyskać w szczególności osoby: z zaburzeniami psychicznymi, opuszczające pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich.

Mieszkania wspomagane przeznaczone są osobom z niepełnosprawnościami w szczególności z niepełnosprawnościami fizycznymi lub z zaburzeniami psychicznymi, osobom w podeszłym wieku lub przewlekle chorym. Mieszkania treningowe przeznaczone są osobom,

którzy potrzebują wsparcia w celu usamodzielnienia się, pomoc ta kierowana jest w szczególności do osób opuszczających pieczę zastępczą, placówki socjalne i socjalizujące.

▪ **USŁUGA INDYWIDUALNEGO TRANSPORTU OSÓB O OGRANICZONEJ MOBILNOŚCI
DOOR-TO-DOOR**

W Gminie Łapy realizowana jest usługa transportu indywidualnego „door-to-door” na rzecz osób potrzebujących wsparcia w zakresie mobilności. Usługa realizowana jest w ramach trwałości projektu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pn. „Usługi indywidualnego transportu door-to-door oraz poprawa dostępności architektonicznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych”. Usługa indywidualnego transportu osoby z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności, obejmuje pomoc w wydostaniu się z mieszkania lub innego miejsca, przejazd i pomoc w dotarciu do miejsca docelowego. Podczas przewozu możliwa jest obecność opiekuna osoby z niepełnosprawnością. Osoba niewidoma może skorzystać z przejazdu wspólnie z psem – przewodnikiem.

▪ **WYPOŻYCZALNIA SPRZĘTU REHABILITACYJNEGO**

Celem świadczenia tej usługi jest wsparcie mieszkańców Gminy Łapy w zakresie najbardziej potrzebnego sprzętu rehabilitacyjnego. Dzięki stworzeniu wypożyczalni mieszkańcy mają łatwiejszy dostęp do specjalistycznego sprzętu, który potrzeba jest także w przypadku np. okresowego uszkodzenia narządów ruchu, np. złamanie nogi, gdzie ograniczone poruszanie występuje okresowo i nie warto inwestować w sprzęt, np. kula czy wózek inwalidzki.

▪ **OPIEKA WYTCHNIENIOWA**

Opieka wytchnieniowa miała za zadanie odciążenie członków rodzin oraz opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki mogły dysponować czasem, który mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw.

▪ **ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ**

Usługa asystencji osobistej to forma ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym skierowana do osób z niepełnosprawnością. Usługi asystencji osobistej polegają na pomocy asystenta w wykonywaniu przez uczestnika czynności dnia codziennego, wyjściu, powrocie lub dojazdach uczestnikiem w wybrane przez uczestnika miejsca, załatwianiu przez uczestnika spraw urzędowych, korzystaniu przez uczestnika z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galeria sztuki, wystawa), zaprowadzaniu i odebraniu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do placówki oświatowej.

ORGANIZOWANIE SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Od października 2021 roku w strukturze Centrum Usług Społecznych jest zatrudniony Organizator społeczności lokalnej. Zadaniem organizatora społeczności lokalnej jest wzmacnianie potencjału gminnej wspólnoty samorządowej w zakresie działań o charakterze wolontariackim, samopomocowym i sąsiedzkiem jako form wsparcia społecznego uzupełniającego usługi społeczne świadczone na rzecz mieszkańców przez specjalistów: pracowników socjalnych, psychoterapeutów, pedagogów społecznych, asystentów rodziny, asystentów osób niepełnosprawnych i przedstawicieli innych profesji i zawodów pomocowych.

POMOC I WSPARCIE W GMINIE ŁAPY

W latach 2018-2023 liczba rodzin objętych wsparciem w ramach systemu pomocy społecznej ulegała niewielkim wahaniom. W 2023 roku pomocy udzielono 897 rodzinom, w tym pomoc uzyskało 1749 osób, co stanowiło 8,69 % wszystkich mieszkańców społeczności lokalnej. W roku oceny, w stosunku do 2022 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia - zmniejszyła się o 42 osób zaś wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy o 36 rodzin.

Tabela 22. Liczba osób korzystających z MOPS/CUS w latach 2019-2023.

ROK	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW w danym roku
2019	1131	2570	12,14%
2020	1032	2212	10,56%
2021	932	2001	9,55%
2022	861	1791	8,80%
2023	897	1749	8,69%

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W 2023 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 682 mieszkańcom gminy Łapy, natomiast świadczenie niepieniężne 435 osobom. Na przestrzeni omawianych lat widoczne są wahania liczby osób pobierających świadczenia pieniężne, natomiast w zakresie wydanych świadczeń niepieniężnych zaobserwować można tendencję wzrostową. Dane statystyczne przedstawia tabela nr 23.

Tabela 23. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2019	2020	2021	2022	2023
Świadczenia pieniężne	688	534	413	473	435
Świadczenia niepieniężne	862	861	766	669	682

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W 2023 roku głównym powodem udzielenia wsparcia z pomocy społecznej w Gminie Łapy było bezrobocie, z którym zmagają się 428 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znalazła się długotrwała choroba, którą dotknięte były 399 rodzin, a na trzecim ubóstwo, które było przesłanką do skorzystania z pomocy CUS przez 387 rodzin. Rodziny korzystające z pomocy i wsparcia CUS otrzymały je także z powodu niepełnosprawności (205 rodzin) i potrzeby ochrony macierzyństwa (111 rodzin). Częstym powodem korzystania ze wsparcia przez mieszkańców gminy Łapy była także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, czy sytuacja kryzysowa. Powody udzielania pomocy społecznej przedstawia tabela nr 24.

Tabela 24. Powody udzielania świadczeń z zakresu pomocy społecznej w latach 2019-2023.

LP.	RODZAJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA POWODÓW				
		2019	2020	2021	2022	2023
1.	Ubóstwo	712	564	544	489	387
2.	Bezdomność	20	22	15	14	16
3.	Ochrona macierzyństwa	185	177	169	124	111
	w tym wielodzietność	116	111	95	91	88
4.	Bezrobocie	684	594	562	483	428
5.	Niepełnosprawność	213	215	195	200	205
6.	Długotrwała choroba	364	370	349	339	399
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym :	116	110	107	103	96
	- rodziny niepełne	95	81	79	69	74
	- rodziny wielodzietne	17	25	27	30	18
8.	Przemoc w rodzinie	10	6	2	0	1
9.	Alkoholizm	32	33	25	28	22

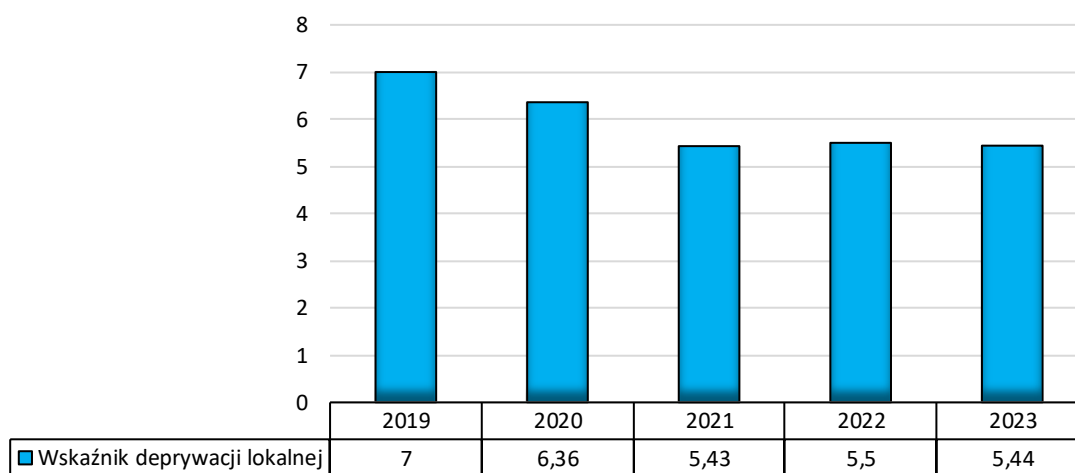
Tabela 24. Powody udzielania świadczeń z zakresu pomocy społecznej w latach 2019-2023.

LP.	RODZAJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA POWODÓW				
		2019	2020	2021	2022	2023
10.	Narkomania	1	4	5	3	0
11.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	9	9	11	9
12.	Zdarzenie losowe	8	10	7	7	6
13.	Sytuacja kryzysowa	2	34	1	24	34

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2021 r., za 2022 r., 2023 r.

Liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2019-2023 wartość tego wskaźnika ulegała regularnemu spadkowi i w 2023 roku wyniosła 5,44%. W porównaniu do 2019 roku różnica wyniosła 1,56 pp., natomiast w stosunku do roku poprzedniego (2022) zmniejszyła się 0,06 pp. Dane w tym zakresie prezentuje wykres nr 8.

Wykres 8. Wskaźnik deprivacji lokalnej w latach 2019-2023.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej Gmina Łapy wynajmuje lokale mieszkalne wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy. Gmina na zasadach i przypadkach określonych w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, zapewnia lokale socjalne, lokale zamienne, zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz przeznaczają lokale na wykonywanie zadań jednostek samorządu

terytorialnego realizowanych na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. Umowy najmu są zawierane z osobami spełniającymi warunki zawarte w Uchwale nr XXXVII/299/21 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Łapy. Zarządzeniem nr 95/2023 Burmistrza Łap z dnia 24 sierpnia 2023 r. powołano Społeczną Komisję Mieszkaniową i określono regulamin działania Komisji.

Tabela 25. Lokale mieszkalne komunalnej w zarządzie Centrum Usług Społecznych w Łapach wg. stanu na 31.12.2023 r.

RODZAJ	ILOŚĆ	ZAMIESZKAŁE	NIEZAMIESZKAŁE
mieszkania lokatorskie	31	29	2
mieszkania socjalne	12	12	0
mieszkania treningowe/wspomagane	4	4	0
OGÓŁEM	47	45	2

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2021 r., za 2022 r., 2023 r.

3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE MIASTA

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych prowadzące działalność na terenie Gminy:

- Centrum Usług Społecznych w Łapach (CUS),
- Urząd Miejski w Łapach (UM),
- Komisariat Policji w Łapach (KP)
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łapach (GKRPA),
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w gminie Łapy,
- placówki oświatowe,
- placówki wychowania przedszkolnego,
- placówki ochrony zdrowia,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łapach (PPP),
- Świetlica Socjoterapeutyczna „Świat w kolorach” w Łapach (placówka wsparcia dziennego) (ŚS),
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Łapach (ŚDS),
- Dzienny Dom „Senior+” w Łapach,
- Klub "SENIOR+",
- Centrum Opiekuńczo – Mieszkalne W Daniłowie Dużym (COM),
- Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku (PUP),
- Dom Kultury w Łapach (DK),
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łapy (BPMiGŁ),
- Ośrodek Kultury Fizycznej w Łapach (OKF),
- Ośrodek Przedsiębiorczości w Łapach (OP),
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

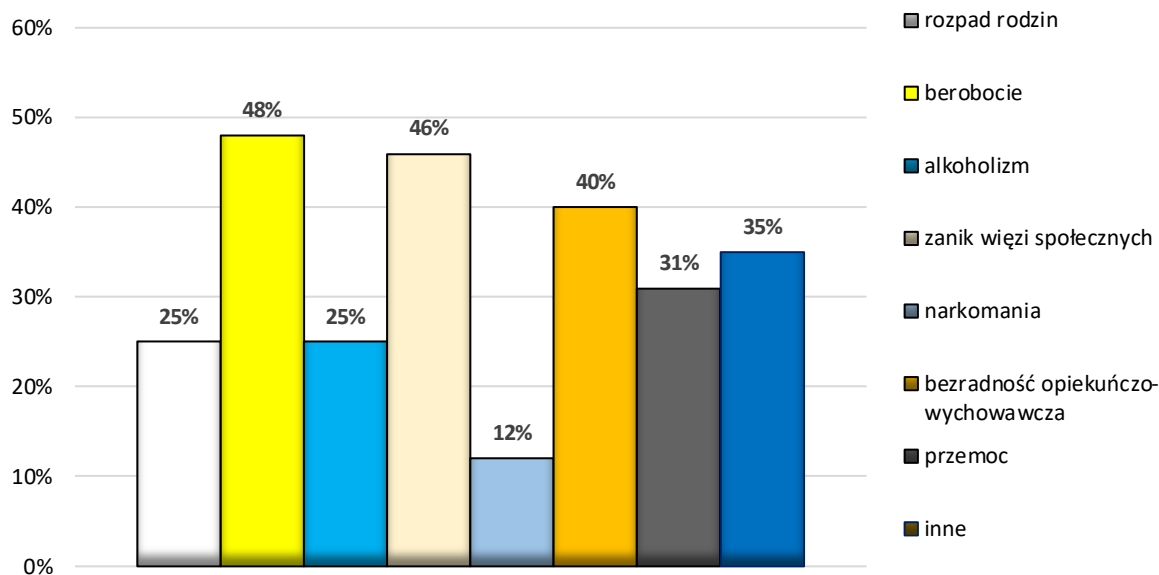
Problemy społeczne w opinii mieszkańców Gminy Łapy

Uczestników badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby skonstruowania niniejszego dokumentu poproszono o wskazanie problemów bądź niekorzystnych zjawisk, które są na terenie gminy najbardziej widoczne. Pytanie miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali bezrobocie,

rozpad rodzin, zanik więzi społecznych bezradność opiekuńczo-wychowawczą. W dalszej kolejności wymieniali alkoholizm, rozpad rodzin i bezradność opiekuńczo-wychowawczą, a także przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje wykres.

Wykres 9. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

W ankiecie zapytano ankietowanych o przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego (każdy ankietowany mógł wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi) – zdaniem badanych w tej kwestii największą przyczyną bezradności rodziców są uzależnienia (58,2% odpowiedzi), niskie umiejętności rodzicielskie (40,7% odpowiedzi) i na trzecim miejscu rozpad rodziny (38,5% udzielonych odpowiedzi).

W ankiecie znalazły się również pytania pozwalające badanym wskazać z jakimi trudnościami społecznymi najczęściej borykają się osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze. Odpowiadając, ankietowani zdecydowanie wskazali, iż do trudności tych zaliczyć należy przede wszystkim w przypadku osób z niepełnosprawnościami: izolację społeczną (50% odpowiedzi), brak odpowiednich ofert pracy (48,9% odpowiedzi), istniejące bariery architektoniczne (33,3% odpowiedzi) oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych. Zaś w przypadku osób starszych, największe trudności związane są z samotnością (71,4% odpowiedzi), istniejącymi chorobami (65,9% odpowiedzi) i niepełnosprawnościami, brakiem opieki ze strony rodziny (37,4% odpowiedzi) i ubóstwem (29,7%) odpowiedzi.

Ankietowanych poproszono również o opinię w zakresie działań jakie powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć obszary problemów społecznych. Każdy ankietowany mógł

zaznaczyć maksymalnie 4 odpowiedzi. Najwięcej badanych (57,1%) wskazało wykorzystanie budynków gminy na nowe inwestycje społeczne, które wspierają edukację, opiekę nad dziećmi i osobami starszymi, opiekę zdrowotną, pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia i aktywność na rynku pracy itp. Następnie grupa ponad połowy ankietowanych (50,5%) wskazała, iż samorząd powinien podejmować działania mające na celu tworzenie nowych miejsc pracy. Trzecim działaniem, które zostało wskazane przez uczestników jest utworzenie mieszkań socjalnych (35,2% odpowiedzi).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w mieście, aby integrować i aktywizować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na konieczność organizowania imprez integracyjnych (festynów, pikników, koncertów, potańcówek), wydarzeń kulturalnych i rekreacyjno-sportowych oraz stworzenie oferty zajęć dla różnych grup wiekowych. Zwrócono również uwagę na potrzebę inicjowania wolontariatu i projektów aktywizujących społeczność lokalną, wzbogacenie oferty i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, a także potrzebę wsparcia młodzieży i osób młodych. Według niektórych respondentów na terenie gminy realizowane są liczne działania integracyjne, jednak część mieszkańców z różnych powodów w tych wydarzeniach nie uczestniczy.

WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ROZEZNANIA POTRZEB I POTENCJAŁU WSPÓLNOTY SAMORZĄDOWEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH⁷

W 2021 r. na terenie gminy Łapy została przeprowadzona diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej gminy Łapy w zakresie usług społecznych. W 2023 r. zostało wykonane „Uzupełnienie diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej gminy Łapy w zakresie usług społecznych. Ewaluacja usług prowadzonych w ramach Centrum Usług Społecznych Łapy” jej celem było ustalenie czy usługi trafnie adresują potrzeby społeczne oraz czy jakieś istotne potrzeby społeczne pozostają niezadresowane. Diagnoza potrzeb oraz Ewaluacja Diagnozy powstały w ramach projektu „Centrum Usług Społecznych w Łapach” Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020, realizowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Osi Priorytetowej: II – Efektywnych polityk publicznych dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działania: 2.8. Rozwoju usług społecznych świadczonych

⁷ Źródło: Sprawozdanie z działalności CUS za 2023 r.

w środowisku lokalnym). „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej” oraz „Ewaluacja usług prowadzonych w ramach Centrum Usług Społecznych Łapy” były i są podstawą do opracowania Programu Usług Społecznych. Usługi społeczne świadczone na terenie Gminy Łapy w ramach CUS zostały pozytywnie przyjęte w lokalnej społeczności, uzyskując wysoką ocenę mieszkańców. Usługi wprowadzone w ramach CUS uzupełniają się i realizują podobne funkcje na różne sposoby. Dlatego ważnym jest, żeby postrzegać je jako elementy większej sieci – podchodzić do ich analizy i wdrażania wniosków oraz rekomendacji, mając na uwadze wiele obszarów jednocześnie. Na podstawie w/w dokumentów opracowano najważniejsze wnioski i rekomendacje na kolejne lata świadczenia usług społecznych. Na plan pierwszy wysuwają się dwie dominujące przyczyny problemów społecznych – problem uzależnień, wśród których najczęstszym jest alkoholizm, oraz problem bezrobocia. Między nimi często zachodzi efekt błędnego koła, gdyż jako podstawowa przyczyna uzależnienia wskazywane jest bezrobocie, a jako podstawowa przyczyna bezrobocia – uzależnienia. Te ostatnie są przedstawiane jako pierwsza, a bezrobocie jako druga w kolejności przyczyna popadania w ubóstwo, wykluczenia społecznego, bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Problem uzależnień często idzie w parze z przemocą domową, co w połączeniu z niesamodzielną ekonomiczną ofiary utrudnia wydostanie się z toksycznej relacji. Dość często w parze z występowaniem problemu uzależnień, bezrobocia i przemocy domowej występuje potrzeba wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz potrzeba motywacji rodziny do pełnienia w sposób prawidłowy ról społecznych. Kolejnym istotnym aspektem wynikającym z diagnozy są potrzeby osób z niepełnosprawnością z terenu gminy Łapy. Każda niepełnosprawność jest inna oraz warunki życiowe i sytuacje rodzinne osób z niepełnosprawnościami są różne.

4. DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Z przeprowadzonej diagnozy, analizy zasobów oraz zapisów art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wynika konieczność realizacji działań w ramach sześciu obszarów strategicznych

1. Dziecko i rodzina.
2. Osoby z niepełnosprawnościami, długotrwała, ciężka choroba.
3. Osoby starsze.
4. Bezrobocie, ubóstwo i wykluczenie społeczne – pomoc społeczna.
5. Uzależnienia i przemoc domowa.
6. Profilaktyka zdrowotna, w tym w obszarze zdrowia psychicznego.

OBSZAR STRATEGICZNY: DZIECKO I RODZINA

Dziecko i rodzina są szczególnym obszarem polityki społecznej samorządu terytorialnego. Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy Łapy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, kompleksowe oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Centrum Usług Społecznych w Łapach, który służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb umożliwiających życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W ostatnich latach wydatki na wsparcie rodziny są zdecydowanie największe, widać to szczególnie w puli środków wydatkowanych w obszarze polityki społecznej w samorządzie Gminy Łapy. Zamieszczone schematy diagnostyczne pokazują, jak dużo środków finansowych wydatkowanych jest w tym obszarze. Wśród nich znajdują się wydatki na edukacyjną opiekę wychowawczą, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży, szkolenia młodzieży oraz system opieki nad dzieckiem do lat 3. Rodziny o szczególnych potrzebach w obszarze wsparcia, przede wszystkim rodziny, w których bezrobocie i ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność - otrzymują dodatkową pomoc wynikającą z charakteru dysfunkcji, a w przypadku trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych - wsparcie asystenta rodziny.

Tabela 26. Główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych.

WYSZCZEGÓLNIENIE		TYP RODZINY	TYP RODZINY	TYP RODZINY	TYP RODZINY
POWÓD PRYZNANIA	OGÓŁEM	1-osobowa	2-osobowa	3-osobowa	4 i więcej osób
bezrobocie	439	265	39	46	89
ubóstwo	392	254	40	33	65
długotrwała lub ciężka choroba	384	250	33	34	67
niepełnosprawność	210	159	14	10	27
wielodzietność	86	---	---	---	86

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Wsparciem finansowym są świadczenia przysługujące rodzinom z dziećmi realizowane w CUS przez Dział Świadczeń Rodzinnych. Podstawowym świadczeniem są zasiłki rodzinne wraz z dodatkami oraz fundusz alimentacyjny.

Dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują w zależności od spełniania warunków ich przyznania: z tytułu urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w czasie urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, nauki dziecka poza miejscem zamieszkania. Przyznawane jest też świadczenie rodzicielskie z tytułu urodzenia dziecka przez okres 12 miesięcy oraz jednorazowa zapomoga.

W 2023 roku rodzinom posiadającym dzieci przyznano łącznie 36 674 świadczeń, w tym 3488 świadczeń rodzinom z jednym dzieckiem, 9875 świadczeń rodzinom wychowującym dwoje dzieci oraz najwięcej, bo 15 454 świadczeń rodzinom z trojgiem dzieci. Wsparcie w formie świadczeń zostało przyznane również rodzinom posiadającym czworo lub większą liczbę dzieci (7857 świadczeń). Można zauważyć, że w 2023 roku wśród rodzin, które korzystały ze wsparcia najczęstszą formą były świadczenia niepieniężne, których przyznano łącznie 34 731 i stanowiły one 68,78% wszystkich świadczeń niepieniężnych udzielonych w ramach pomocy społecznej w roku 2023, tj. 50 490 świadczeń. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela nr 27.

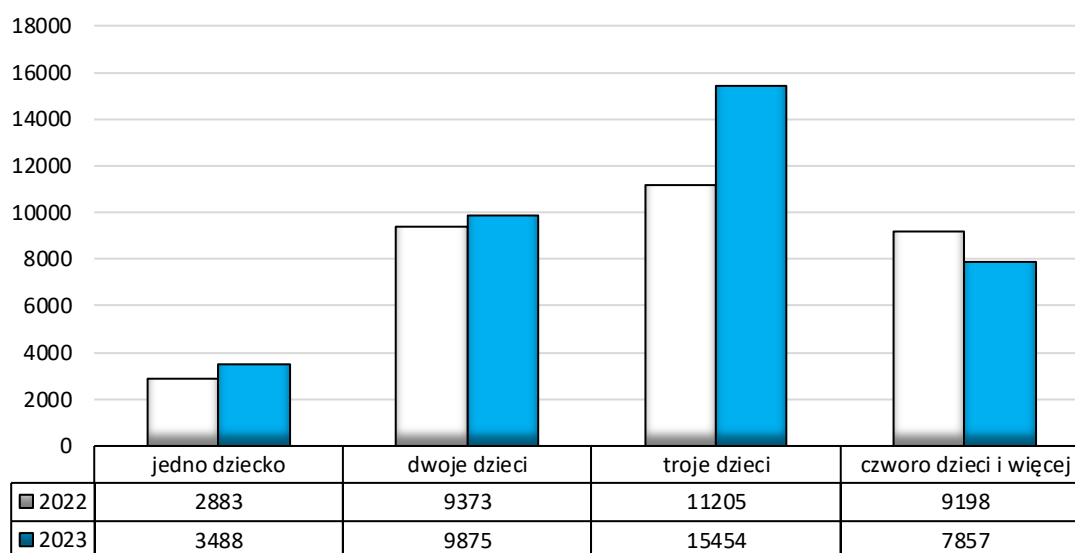

Tabela 27. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w roku 2023.

TYP RODZINY	LICZBA ŚWIADCZEŃ					
	OGÓŁEM		ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE		ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
jedno dziecko	3488	2883	661	755	2827	2180
dwoje dzieci	9875	9373	561	636	9314	837
troje dzieci	15454	11205	567	550	14887	10655
czworo i więcej dzieci	7857	9198	154	250	7703	7948

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 rok

Wykres 10. Świadczenia ogółem, z których korzystają poszczególne typy rodzin w okresie 2022-2023.

Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny nie przekracza 674 zł na osobę lub 764 zł, gdy członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne. Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dziecka,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Zasiłki rodzinne przysługują do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Tabela 28. Realizacja zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2019-2023.

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA				
		2019	2020	2021	2022	2023
1.	Zasiłki rodzinne	1 745 159,00	1 601 065,00	1 378 992,00	1 188 391,00	1 042 266,00
	Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu:	704 170,00	685 873,00	639 258,00	571 326,00	549 301,96
2.	- urodzenia dziecka	86 000,00	61 000,00	55 000,00	45 000,00	32 153,14
3.	- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	78 403,00	93 497,00	88 794,00	68 829,00	75 743,00
4.	- samotnego wychowywania dziecka	71 212,00	66 966,00	77 308,00	73 914,00	86 566,01
5.	- kształcenia i rehabilitacji dziecka z niepełnosprawnością	61 510,00	68 750,00	69 360,00	64 754,00	62 556,08
6.	- rozpoczęcia roku szkolnego	80 900,00	75 497,00	66 307,00	57 308,00	52 907,34
7.	- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	88 170,00	88 477,00	74 819,00	62 876,00	56 583,21
8.	- z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	237 975,00	231 686,00	207 670,00	198 645,00	182 792,90
	razem	2 449 329,00	2 286 938,00	2 018 250,00	1 759 717,00	1 591 568,26

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2021 r., za 2022 r., 2023 r.

Oprócz ww. dodatków do zasiłku rodzinnego, ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych reguluje także kwestie jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka tzw. „becikowe”, przysługującą, na każde żywo urodzone dziecko. Otrzymuje ją matka lub ojciec lub opiekun prawny albo opiekun faktyczny dziecka. Jednorazowego dodatku z tytułu urodzenia dziecka nie należy mylić z jednorazową zapomogą z tytułu urodzenia się dziecka, czyli tzw. becikowym. Wynosi ona 1000 zł, a kryterium dochodowe jest dużo wyższe: 1922 zł netto miesięcznie w przeliczeniu na osobę. Liczba osób w rodzinie musi uwzględniać noworodka. Wniosek o wypłatę zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy, od dnia narodzin

się dziecka, a w przypadku, gdy wniosek dot. dziecka objętego opieką prawną, opieka faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia, którąś z w/w form albo przysposobienia dziecka nie później jednak niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

Tabela 29. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka w latach 2019-2023.

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA				
		2019	2020	2021	2022	2023
1.	Jednorazowa zapomoga	155 000,00	123 000,00	126 000,00	123 000,00	83 000,00

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2021 r., za 2022 r., 2023 r.

Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych i dodatków oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2023 ulegała w ostatnich latach systematycznemu spadkowi. Wyjątek stanowił rok 2020 gdzie liczba rodzin delikatnie wzrosła w porównaniu do roku 2019. Natomiast od roku 2021 obserwowany jest systematyczny spadek liczby rodzin pobierających świadczenia.

Tabela 30. Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2019	2020	2021	2022	2023
liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne	966	984	910	858	815

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2021 r., za 2022 r., 2023 r.

Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych i dodatków oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2023 ulegała w ostatnich latach systematycznemu spadkowi. W 2019 roku było ich 675, w roku 2020 – 585, w 2021 roku – 502, w 2022 roku – 426 natomiast w 2023 roku spadła do poziomu 362 rodzin – co oznacza, że liczba rodzin zmniejszyła się do 313 w porównaniu do 2019 roku.

Tabela 31. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2019	2020	2021	2022	2023
liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	675	585	502	426	362

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest świadczenie wychowawcze 500+. **Program Rodzina 500+** został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie i jest niezależne od wysokości dochodu rodziny. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych i edukacyjnych. Od 2022 roku niniejsze zadanie realizuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych, niemniej na przestrzeni ostatnich lat liczba średnia liczba rodzin oraz dzieci uprawnionych do korzystania z tej formy wsparcia w danym miesiącu utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie, podobnie jak łączna kwota udzielonych świadczeń. Świadczenie wychowawcze 500+ od 2022 roku obsługiwane jest przez ZUS. Od 1 stycznia 2022 roku to ZUS przyjmuje wnioski o nowe świadczenia i je wypłaca. Natomiast gminy kontynuowały wypłaty przyznanych już świadczeń do końca okresu, na jaki zostały przyznane, czyli do końca maja 2022 r. Liczbę rodzin korzystających i kwoty wypłaconych świadczeń przedstawia tabela nr 32.

Tabela 32. Program Rodzina 500+ w latach 2019-2022.

ROK	LICZBA RODZIN	KWOTA WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ
2019	1512	15 916 494,63
2020	1974	18 953 498,24
2021	1971	18 982 052,46
2022	1847	7 786 476,06

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.,

Rodziny, w których wychowują się dzieci mają również możliwość skorzystania od 2018 roku z **Programu Dobry Start**, który przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób pobierających naukę i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Świadczenie przysługiwało bez względu na dochód rodziny.

Od 2021 r. Program „Dobry Start” został przekazany do realizacji do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Tabela 33. Program „Dobry Start” w latach 2018-2020.

ROK	LICZBA RODZIN	KWOTA WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ
2018	2113	633 900,00
2019	2103	630 900,00

2020	2045	613 500,00
------	------	------------

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2022 r.

Rodziny zamieszkujące Gminę Łapy są beneficjentami ogólnopolskiej **Karty Dużej Rodziny**. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. KDR oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z szerokiego katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. Od 1 stycznia 2019r. Karta Dużej Rodziny przysługuje również rodzicom którzy kiedykolwiek mieli na utrzymaniu troje i więcej dzieci. W 2023 roku przyjęto 260 wniosków na Kartę Dużej Rodziny, zaś wydano 1007 kart.

Tabela 34. Karta dużej rodziny w latach 2018-2023.

ROK	LICZBA WNIOSKÓW	LICZBA WYDANYCH KART
2019	516	1331
2020	144	388
2021	94	517
2022	216	972
2023	260	1007

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

W sytuacji, gdy dziecko wychowuje się w rodzinie niepełnej, bądź gdy jeden z biologicznych rodziców uchyła się od obowiązku płacenia alimentów na rzecz dzieci, świadczenia te realizowane są z funduszu alimentacyjnego. Przysługują one w przypadku, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów tytułem wykonawczym jednakże nie wyżej niż 500,00 zł. W przypadku przekroczenia kryterium dochodowego, świadczenie alimentacyjne przysługuje w oparciu o zasadę „złotówka za złotówkę”. Na przestrzeni lat 2019-2023 liczba osób uprawnionych do korzystania z tego świadczenia, a także liczba rodzin tych osób ulegała niewielkim wahaniom. Niemniej, w 2023 roku w stosunku do lat poprzednich zapotrzebowanie na pomoc w tej formie było najniższe. W 2023 roku wsparciem z pomocy społecznej w ramach **świadczenia alimentacyjnego** objęto łącznie 61 członków 39 rodzin i przyznano im wsparcie finansowe w wysokości 314 724,00 zł.

Tabela 35. Świadczenia alimentacyjne w latach 2019-2023.

TYP RODZINY	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób	76	74	74	65	61
Liczba rodzin	48	46	46	42	39
Kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego	378 990,00	375 142,00	366 552,00	326 382,00	314 724,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Na przestrzeni lat 2019-2023 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego uległa stopniowemu spadkowi. W porównaniu do roku 2019 w przypadku potrzeby ochrony macierzyństwa liczba rodzin, którym przyznano świadczenie w 2023 roku zmniejszyła się o 74, z kolei w przypadku bezradności liczba rodzin zmniejszyła się o 20 rodzin.

Tabela 36. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ochrony macierzyństwa i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2023.

RODZAJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
Ochrona macierzyństwa	185	177	169	124	111
w tym wielodzietność	116	111	95	91	88
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym :	116	110	107	103	96
- rodziny niepełne	95	81	79	69	74
- rodziny wielodzietne	17	25	27	30	18

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2023 r.

Centrum Usług Społecznych w Łapach jest realizatorem zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.), która kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka z naturalnego środowiska. W związku z tym wprowadzona została instytucja **asystenta rodziny**, którego zadaniem jest poprawa ogólnego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, min. poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do

własnej sprawczości, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny, zarówno rodziców, jak i dzieci, do czego przyczynia się indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Asystent rodziny nie przejmuje realizacji działań za rodzinę, a jedynie wspiera ją, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest największym zyskiem dla społeczności lokalnej.

W roku 2023 objętych pomocą przez 3 asystentów rodziny zatrudnionych w Centrum Usług Społecznych było 29 rodzin zamieszkujących na terenie miasta i gminy Łapy, w których przebywało 50 dzieci.

Tabela 37. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba asystentów rodziny w gminie	4	5	3	3	3
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	50	37	37	28	29

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 i 2023 rok.

TABELA 38. Rodziny objęte pomocą asystenta rodziny w latach 2021-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny	37	28	29
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę w danym roku, w tym:	16	7	9
<i>ze względu na poprawę funkcjonowania</i>	1	2	4
<i>ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę</i>	11	4	4
<i>ze względu na brak efektów</i>	1	0	1
<i>ze względu na zmianę metody pracy</i>	3	1	0
Liczba dzieci w tych rodzinach:	71	58	50
<i>przebywających w domu</i>	82	42	35
<i>przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej</i>	8	16	15
Rodziny wielodzietne	10	8	8
Rodziny niepełne	13	6	9

Źródło: Załącznik nr 7 - roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeby związane z realizacją zadań za 2022r. i 2023 r. w: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2022 r. i za 2023 r.

Do przykładów spraw, jakimi asystenci zajmowali się w toku swojej pracy w roku 2023 zaliczyć należy przede wszystkim: zwiększenie zasobów finansowych na bieżące funkcjonowanie rodziny, sprawy mieszkaniowe: zadłużenia w opłatach, media; realizacja zaległych i bieżących spraw urzędowych; dostęp do lekarzy i innych specjalistów; realizacja uprawnień: renty, emerytury, świadczenia rodzinne, ubezpieczenia, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności; pomoc dzieciom: świetlica, dożywianie w szkole, pomoc w odrabianiu lekcji, wsparcie w sytuacjach trudnych. Asystenci rodziny podejmowali również szereg działań przyczyniających się do podnoszenia umiejętności wychowawczych rodziców, a także wypełniania przez nich obowiązków na rzecz domu i rodziny. Należy zatem wskazać na: motywowanie do korzystania z poradnictwa rodzinnego, udziału w terapii uzależnień, szkołach dla rodziców, które doskonalą umiejętności wychowawcze, w kursach zawodowych, co zwiększy szanse na poszukiwanie pracy, prowadzenie pogadarek dotyczących: umiejętności gospodarowania budżetem, higieny, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego.⁸

W 2023 roku na terenie gminy Łapy nie funkcjonowały rodziny wspierające.

Pomoc CUS jest przyznawana rodzinom z dziećmi, przy czym rodziny posiadające troje i więcej dzieci stanowią rodzinę wielodzietną, natomiast rodziny niepełne to rodziny, w których opiekę nad dziećmi sprawuje jedno z rodziców. W rodzinach dysfunkcyjnych prowadzona jest praca socjalna, może być zastosowany nadzór kuratora, wsparcie asystenta rodziny i specjalistyczne poradnictwo. Dotyczy to zwłaszcza rodzin z dziećmi, gdzie występuje przemoc, alkoholizm, narkomania, przestępczość, zaniedbanie czy niezaradność życiowa. Rodzice mogą zostać pozbawieni władzy rodzicielskiej, gdy występuje rażące zaniedbywanie obowiązków przez rodziców, nadużywanie tej władzy lub trwała przeszkoda w jej wykonywaniu. Na podstawie postanowienia sądu opiekuńczego dzieci mogą zostać umieszczone w rodzinie zastępczej albo placówce opiekuńczo-wychowawczej. Do zadań Gminy Łapy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Jest organizowana przez powiat. Piecza zastępcza zapewnia: pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe; przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i

⁸ Źródło: Załącznik nr 7 - roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeby związane z realizacją zadań za 2022r. i 2023 r. w: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2022 r. i za 2023 r.

odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych; zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej.

W 2023 roku w pieczy zastępczej przebywało 40 dzieci z terenu Gminy Łapy. Wydatki poniesione na ten cel w 2023 roku wyniosły 863.085,35 zł.

W okresie 2020 – 2022 na terenie gminy Łapy realizowany był Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Łapy na lata 2020-2022, który oparty był na wzajemnej współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb publicznych, organizacji, a także innych środowisk uprawnionych lub zobowiązanych z poszanowaniem praw człowieka i praw dziecka. W lutym 2023 roku został przyjęty Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Łapy na lata 2023-2025. Odbiorcami tego Programu są rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki, oraz przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin. Głównym celem programu jest zapewnienie wszechstronnego wsparcia na rzecz pozostawienia dziecka w rodzinie biologicznej oraz stworzenie przyjaznych warunków w środowisku dla dziecka powracającego do rodziny. Podstawowym narzędziem działania systemu wspierania rodziny jest praca z rodziną. Jest ona ważna od momentu przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności oraz niezbędna wówczas, gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys, zagrażający dobru dziecku. Rodzina, w wyniku podjętej z nią pracy powinna osiągnąć zdolność prawidłowego funkcjonowania na tyle, aby bezpieczeństwo dzieci nie było zagrożone. Współpraca interdyscyplinarna na rzecz wspierania dziecka i rodziny odbywała się na dwóch płaszczyznach. W CUS w Łapach polega ona na współdziałaniu asystentów rodziny z pracownikami socjalnymi oraz pracownikami pozostałych działów. Osoby te w ramach swoich obowiązków zawodowych podejmują również współpracę z przedstawicielami innych instytucji oraz urzędów, które realizują zadania na rzecz dziecka i rodziny. Współpraca ta ma charakter konsultacji, wymiany informacji oraz wspólnie podejmowanych działań, zmierzających do poprawy sytuacji zarówno rodzin z dziećmi, jak i rodzin ubiegających się o przejęcie opieki nad swoimi dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej. Asystenci rodziny są w stałym kontakcie m.in. z kuratorami sądowymi, funkcjonariuszami policji, pedagogami szkolnymi, pielęgniarkami środowiskowymi oraz koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej i opiekunami dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Gmina Łapy udziela dzieciom **pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych**. Pomoc ta realizowana jest przez Centrum Usług Społecznych na podstawie Ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty. Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są:

- stypendium szkolne;
- zasiłek szkolny.

W roku szkolnym 2023/2024 stypendia szkolne przyznano 93 uczniom. W porównaniu do roku szkolnego 2022/2023 liczba uczniów zmalała o 37 osób.

Tabela 39. Stypendia szkolne w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Liczba przyznanych stypendiów szkolnych	206	175	136	127	93

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2022 r. i za 2023 r.

Zasiłki szkolne w roku 2023 roku zostały wypłacone 10 osobom.

Tabela 40. Łączna kwota wypłaconych stypendiów i zasiłków szkolnych w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba przyznanych zasiłków szkolnych	8	7	11	12	10
Łączna kwota wypłaconych stypendiów i zasiłków szkolnych	258 370,00	246 190,00	228 180,00	226 540,00	200 785,00

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2022 r. i za 2023 r.

W myśl ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wspieranie rodziny i pomoc dzieciom może odbywać się również poprzez instytucje wsparcia dziennego. Na terenie Gminy Łapy funkcjonuje placówka wsparcia dziennego typu dziennego - placówka wsparcia dziennego typu specjalistycznego - **Świetlica Socjoterapeutyczna „Świat w kolorach”**, która dysponuje 50 miejscami dla dzieci w wieku od 6 do 16 lat. Zapisy do Świetlicy odbywają się we wrześniu na dany rok szkolny, a jeśli są wolne miejsca dzieci mogą być zapisywane i w trakcie roku szkolnego. Do końca roku 2023 zapisanych na rok szkolny 2023/2024 było 35 dzieci. Łącznie w roku sprawozdawczym 2023 (biorąc pod uwagę dzieci,

które uczęszczały w pierwszym oraz drugim półroczu) ze Świelicy skorzystało 53 dzieci.⁹ Świelica realizuje swoje działania poprzez prowadzenie działalności socjoterapeutycznej, profilaktycznej i wychowawczej. W Świelicy funkcjonują 3 grupy socjoterapeutyczne. Głównym realizowanych zajęć jest dostarczenie dzieciom doświadczeń korekcyjnych przeciwstawnych do treści urazowych, zapewnienie bezpiecznego odreagowania emocjonalnego oraz uczenie się nowych umiejętności i zachowań, takich jak m.in.:

- pomoc dzieciom w stworzeniu bezpiecznego środowiska,
- zwiększenie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach w domu i poza nim,
- podnoszenie poczucia własnej wartości i wzmocnienie mocnych stron dziecka,
- uczenie akceptowania i uczenie akceptowania i swobodnego wyrażania uczuć,
- uczenie planowania i organizowania codziennych zajęć stosownie do wieku dziecka,
- zaproponowanie konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego,
- uczenie poszanowania tradycji, ciągłości kulturowej,
- wdrażanie do samodzielności.

Wzmocnienie kompetencji rodzicielskich w Gminie Łapy prowadzone jest także w ramach stałej działalności placówek oświatowych oraz kulturalnych, które animują czas wolny dla dzieci i młodzieży.

W ramach wspierania rodziny Centrum Usług Społecznych w Łapach współpracuje z szeregiem innych instytucji, takich jak: placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łapach, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku, Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz organizacje pozarządowe. Ponadto, dla osób i rodzin doświadczających trudności świadczone jest specjalistyczne poradnictwo w zakresie przekazywania informacji o istniejących możliwościach uzyskania pomocy lub wsparcia, prawidłowego realizowania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, wsparcia psychologicznego w sytuacjach kryzysowych, prawa, w tym rodzinnego oraz wsparcia osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz uzależnionym, a także oferty wsparcia dla osób z niepełnosprawnością i ochrony lokatorów. Pomoc i wsparcie świadczone jest w CUS przez pracowników.

⁹ Źródło: Załącznik nr 1 – Sprawozdanie z działalności Świelicy Socjoterapeutycznej „ŚWIAT W KOLORACH” za 2023 rok w: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2023 r.

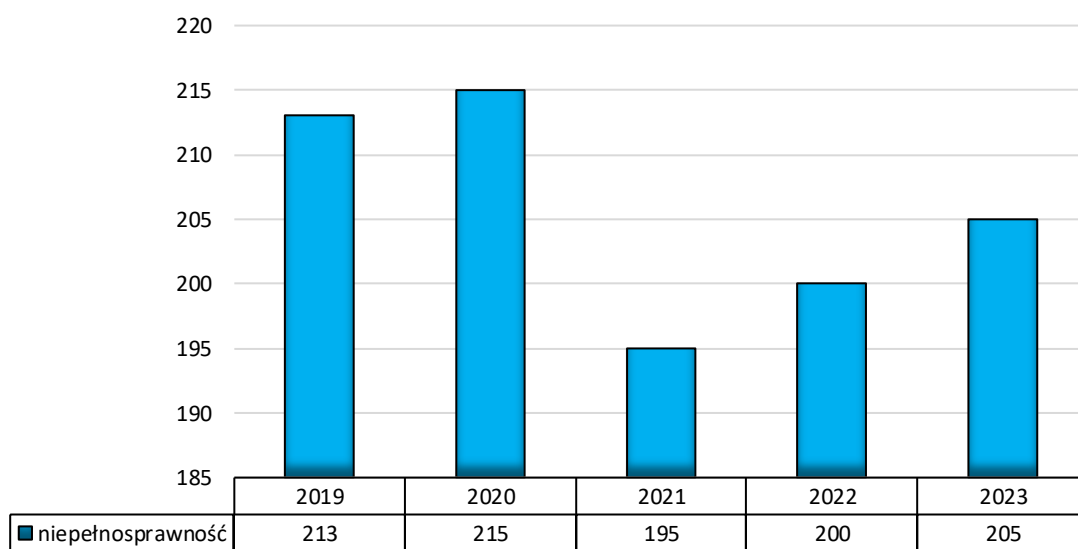

OBSZAR STRATEGICZNY: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGTRWAŁA, CIĘŻKA CHOROBA

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnością z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2023 roku z powodu niepełnosprawności ze wsparcia CUS w Łapach skorzystało 205 rodzin, czyli 22,85% spośród 897 rodzin objętych wsparciem w ramach systemu pomocy społecznej. W porównaniu do roku 2022 liczba wzrosła o 5 rodzin. Analizując dane od 2019 roku należy stwierdzić, iż skala niepełnosprawności w Gminie Łapy na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na stosunkowo stałym poziomie.

Wykres 11. Rodziny, którym zostało udzielone wsparcie i pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2023.

Istotnym wsparciem udzielanym dla osób z niepełnosprawnością są zasiłki i świadczenia mające na celu wsparcie osób z niepełnosprawnościami.

W 2023 roku przyznano łącznie 1393 świadczeń, w formie **zasiłków pielęgnacyjnych** dla dzieci z niepełnosprawnością, na łączną kwotę 300 665,00 zł. Na przestrzeni ostatnich lat

liczba przyznanych świadczeń ulegała systematycznemu wzrostowi, który w 2023 roku w stosunku do 2022 roku ukształtował się na poziomie 167 zasiłków.

Tabela 41. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnością w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba świadczeń	948	1104	1157	1226	1393
Kwota udzielonych świadczeń	179 826,00	238 162,00	249 727,00	264 620,00	300 665,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W okresie ostatnich trzech lat liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności zmniejszyła się. W 2023 roku przyznano łącznie 2563 świadczeń na kwotę 553 198,00 zł, co oznacza wzrost o 74 w zakresie liczby świadczeń względem 2022 roku.

Tabela 42. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba świadczeń	2584	2531	2505	2489	2563
Kwota udzielonych świadczeń	489 172,00	546 291,00	540 679,00	537 226,00	553 198,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Mieszkańcy powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności otrzymują również zasiłek z tytułu powstania jej przed 21 rokiem życia. W 2023 roku przyznano 1177 świadczeń na łączną kwotę 254 044,00 zł. W latach 2019-2023 liczba przyznanych zasiłków ulegała sukcesywnemu wzrostowi.

Tabela 43. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba świadczeń	976	992	1035	1095	1177
Kwota udzielonych świadczeń	184 962,00	214 082,00	223 394,00	236 345,00	254 044,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Kolejną formą wsparcia osób z niepełnosprawnością jest **świadczenie pielęgnacyjne** (przyznawane niezależnie od dochodu) - w 2023 r. przyznawane było z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności – jeżeli nie podejmowały lub rezygnowały z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Od stycznia 2024r. świadczenie pielęgnacyjne obowiązuje na nowych zasadach. Mogą je otrzymać osoby, które sprawują opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami w wieku do ukończenia 18. roku życia. Nie jest konieczna rezygnacja lub niepodejmowanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, rezygnacji przez opiekuna będącego rolnikiem, małżonkiem rolnika lub domownikiem rolnika z prowadzenia gospodarstwa rolnego bądź z pracy w gospodarstwie rolnym jako warunku otrzymywania przez opiekuna osoby niepełnosprawnej świadczenia pielęgnacyjnego. Świadczenie pielęgnacyjne na nowych, obowiązujących od 1 stycznia 2024 r. zasadach, przysługuje również, gdy opiekun dziecka w wieku do ukończenia 18 r. życia ma ustalone prawo do własnej emerytury lub renty lub innego świadczenia emerytalno-rentowego.

Specjalny zasiłek opiekuńczy w 2023 r. przysługiwał osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmowały zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub z niej rezygnowały w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Od 1 stycznia 2024r. uchylono przepisy dotyczące specjalnego zasiłku opiekuńczego. Oznacza to, że od tego dnia zasiłek ten nie jest już przyznawany. Jedynie osoby, które na dzień 31 grudnia 2023 r. były uprawnione do pobierania tego świadczenia mogą je nadal pobierać na dotychczasowych zasadach. Specjalny zasiłek opiekuńczy wynosi 620,00zł miesięcznie i przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny

osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 764,00zł. W 2023 roku liczba przyznanych świadczeń wyniosła 122, a ich kwota – 75 640,00 zł.

Tabela 44. Specjalny zasiłek opiekuńczy w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba świadczeń	526	534	430	235	122
235Kwota udzielonych świadczeń	324 641,00	328 941,00	266 373,00	144 451,00	75 640,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Gmina Łapy realizuje program „**Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej**”, polegający na świadczeniu usług asystenckich w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej dofinansowanego z Funduszu Solidarnościowego. Głównym celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym dla uczestników Programu. Usługi asystencji osobistej polegają w szczególności na pomocy asystenta w:

- wykonywaniu przez uczestnika czynności dnia codziennego;
- wyjściu, powrocie lub dojazdach z uczestnikiem w wybrane przez uczestnika miejsca;
- załatwianiu przez uczestnika spraw urzędowych;
- korzystaniu przez uczestnika z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galeria sztuki, wystawa);
- zaprowadzaniu i odebraniu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do placówki oświatowej.

Wsparciem asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej w 2023 r. objętych zostało 52 mieszkańców Gminy Łapy.

Obecnie na terenie gminy Łapy funkcjonują także **mieszkania wspomagane i treningowe**, które są przeznaczone m.in. dla osób z niepełnosprawnościami, ale również seniorów, osób długotrwale lub ciężko chorych, bądź znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Udzielane jest w nich wsparcie w codziennym funkcjonowaniu osobom niewymagającym całodobowej opieki. Pobyt w mieszkaniu chronionym przydzielany jest na wniosek. Mieszkania wspomagane i treningowe są formą pomocy społecznej przygotowującą do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą osoby w nim przebywające w codziennym funkcjonowaniu pod opieką specjalistów. W zależności od celu udzielenia wsparcia prowadzone są jako mieszkania wspierane lub mieszkania treningowe. Celem funkcjonowania mieszkań jest stworzenie osobom w nim przebywającym warunków do

godnego, możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia zgodnie z indywidualnymi wyborami, w szacunku do odrębności, w poszanowaniu pełnej integracji ze społeczeństwem przy wsparciu specjalistów. Do mieszkań mogą być kierowane osoby pełnoletnie, pełnoletnie z dziećmi, jeśli są pod opieką osoby kierowanej, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu. Osoby te nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. Wsparcie w mieszkaniu chronionym mogą uzyskać w szczególności osoby: z zaburzeniami psychicznymi, opuszczające pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich. Mieszkania wspomagane przeznaczone są osobom z niepełnosprawnościami w szczególności z niepełnosprawnościami fizycznymi lub z zaburzeniami psychicznymi, osobom w podeszłym wieku lub przewlekle chorym. Mieszkania treningowe przeznaczone są osobom, którzy potrzebują wsparcia w celu usamodzielnienia się, pomoc ta kierowana jest w szczególności do osób opuszczających pieczę zastępczą, placówki socjalne i socjalizujące. Gmina Łapy prowadzi 3 mieszkania, w tym 2 mieszkania wspomagane i 1 mieszkanie treningowe. W 2022 roku w 3 mieszkaniach zamieszkały 4 osoby. W mieszkaniu treningowym zamieszkała rodzina zastępcza (2 osoby) w ramach projektu „Centrum Usług Społecznych w Łapach” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, a w 2 mieszkaniach wspomaganych zamieszkały 2 osoby z niepełnosprawnością, mieszkania utworzone zostały w ramach działania 4.7 Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.

Istotnym zasobem w zakresie wsparcia dla osób zmagających się z niepełnosprawnością jest realizowana od maja 2021 roku, przez CUS w Łapach **usługa transportu indywidualnego „door-to-door”** na rzecz osób potrzebujących wsparcia w zakresie mobilności. Usługa w latach 2021-2022 była realizowana w ramach projektu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pn. „Usługi indywidualnego transportu door-to-door oraz poprawa dostępności architektonicznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych” dofinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym. Obecnie jest w okresie trwałości projektu do 01.08.2025 r. Usługa transportowa door-to-door jest bezpłatna i kierowana jest do mieszkańców Gminy Łapy, którzy:

- ukończyli 18 rok życia i mają trudności w samodzielnym przemieszczaniu się np. ze względu na ograniczoną sprawność (w tym poruszające się na wózkach inwalidzkich, o kulach, niewidome, słabo widzące i itp.),
- posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności,

- lub nie posiadające takiego orzeczenia (w szczególności osoby mające trudności w poruszaniu się) oraz ze względu na wiek i stan zdrowia.

Usługa indywidualnego transportu osoby z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności, obejmuje pomoc w wydostaniu się z mieszkania lub innego miejsca, przejazd i pomoc w dotarciu do miejsca docelowego. Podczas przewozu możliwa jest obecność opiekuna osoby z niepełnosprawnością.

Tabela 45. Usługa indywidualnego transportu „door-to-door” w latach 2021-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA		
	2021 (od maja)	2022	2023
LICZBA UŻYTKOWNIKÓW	119	162	131
w tym osoby potrzebujące asystenta	45	94	88

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2021 r., za 2022 r., 2023 r.

Na terenie Gminy Łapy, w miejscowości Daniłowo-Duże od stycznia 2022 roku funkcjonuje **Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Daniłowie Dużym** finansowane jest ze środków Funduszu Solidarnościowego. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Daniłowie Dużym funkcjonuje od dnia 01.02.2022 roku i jest przystosowane do pobytu całodobowego dla 12 osób i pobytu dziennego 6 osób. Osoby które korzystają z wsparcia są to mieszkańcy gminy Łapy. Z usług Centrum opiekuńczo-mieszkalnego korzystają dorosłe osoby z niepełnosprawnością ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, gdzie mają zapewnione usługi zamieszkiwania w ramach pobytu dziennego lub całodobowego.

W Centrum uruchomiono i wyposażono następujące pracownie:

- pracownia gospodarstwa domowego, która kształtuje u podopiecznych umiejętności kulinarne, porządkowe, w ramach działalności pracowni uczestnicy Centrum przygotowują posiłki (śniadania, obiady, kolacje) w ramach treningów kulinarnych we współpracy z kucharką i pomocą kuchenną;
- pracownia informatyczna, w której uczestnicy uczą się podstaw obsługi komputera, korzystania z urządzeń biurowych, fotografowania,
- pracownia umiejętności społecznych, gdzie uczestnicy nabywają umiejętności zaradności życiowej i samodzielności, kształtują właściwe formy zachowań społecznych, podnoszą kompetencje społeczne i zachęcają do integracji społecznej,
- pracownia rękodzieła artystycznego - zajęcia mają na celu usprawniać manualnie, ćwiczyć dokładność,
- pracownia rehabilitacyjna - zajęcia rehabilitacyjne przeprowadzane są według programu opracowanego indywidualnie dla każdego uczestnika przez rehabilitanta z

uwzględnieniem zaleceń lekarza; program rehabilitacyjny ma na celu poprawienie ogólnej sprawności fizycznej,

- pracownia ogrodnicza – to miejsce, w którym uczestnicy zdobywają wiedzę niezbędną do wykonywania prac w ogrodnictwie, zdrowego stylu życia, zrozumienia zjawisk występujących w przyrodzie, posługiwania się narzędziami i sprzętami ogrodniczymi; prace wykonywane w ramach zajęć w pracowni, to obsługa prostych narzędzi ogrodniczych, uprawa i pielęgnacja roślin, koszenie trawy, kompostowanie odpadów organicznych, układanie bukietów z suchych kwiatów i stroików okolicznościowych, pielęgnacja roślin znajdujących się wewnątrz budynku, a także utrzymywanie porządku wokół budynku Centrum.

W 2022 roku z pobytu całodobowego skorzystało 29 osób tj osób z znacznym stopniem niepełnosprawności – 26, osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności - 3 , zaś z pobytu dziennego 18 osób tj. osób z znacznym stopniem niepełnosprawności – 6, osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności - 12.

W 2023 roku z pobytu całodobowego skorzystało 21 osób tj. osób z znacznym stopniem niepełnosprawności – 19, osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności - 2 , zaś z pobytu dziennego 26 osób tj. osób z znacznym stopniem niepełnosprawności – 14, osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności - 12.

Na terenie Gminy w roku 2021 i 2023 realizowany był program „**Opieka wytchnieniowa**”, którego zadaniem było odciążenie członków rodzin oraz opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki mogły dysponować czasem, który mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. W 2021r. z usług opieki wytchnieniowej skorzystało 17 opiekunów osób z niepełnosprawnością. Zaś wsparciem w ramach programu w 2023 r. na terenie gminy Łapy objętych zostało 10 uczestników: 2 rodziców/opiekunów dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, 8 rodziców /opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od października 2023 roku na terenie Gminy Łapy została uruchomiona, przez Centrum Usług Społecznych, usługa w postaci **wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego**. Celem świadczenia tej usługi jest wsparcie mieszkańców Gminy Łapy w zakresie najbardziej potrzebnego sprzętu rehabilitacyjnego. Dzięki stworzeniu wypożyczalni mieszkańcy mają łatwiejszy dostęp do specjalistycznego sprzętu, który potrzeby jest także w przypadku np.

okresowego uszkodzenia narządów ruchu, np. złamanie nogi, gdzie ograniczone poruszanie występuje okresowo i nie warto inwestować w sprzęt, np. kula czy wózek inwalidzki.

W 2023 roku z usługi skorzystało 16 osób (usługa uruchomiona w październiku 2023 r.).

Centrum Usług Społecznych w Łapach realizuje **Gminny Program Ostonowy w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Miasta i Gminy Łapy** przyjęty Uchwałą Nr XXX/242/20 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 18 grudnia 2020 r. Celem programu jest pomoc finansowa adresowana do osób przewlekle chorych, osób niepełnosprawnych, osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i ponoszących wydatki na zakup leków zleconych przez lekarza, będących mieszkańcami Miasta i Gminy Łapy. Pomoc finansowa w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki jest udzielana ze środków własnych budżetu gminy w ramach zadań własnych na podstawie art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z Programu w 2023 roku wyniosła 62, a wartość wypłaconych świadczeń w ramach programu 11 688,93 zł.

Tabela 46. Gminny Program Ostonowy w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	203	96	102	97	62
Kwota przyznanych świadczeń	156 986,15	83 508,00	81 953,97	91 241,93	11 688,93

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Na terenie Gminy Łapy prowadzi działalność również **Środowiskowy Dom Samopomocy w Łapach** jest placówką dziennego pobytu osób z zaburzeniami psychicznymi i z niepełnosprawnościami. Środowiskowy Dom Samopomocy w Łapach do końca 2019 r. funkcjonował w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łapach. Od 1 stycznia 2020 r. funkcjonuje jako samodzielna jednostka budżetowa. W 2023 roku z jego usług skorzystało 46 osób mieszkających w mieście i gminie Łapy. Podstawowym celem placówki jest poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie, podtrzymywanie umiejętności samodzielnego życia, podnoszenie poziomu zaradności życiowej, sprawności psychofizycznej, rozwój kulturalny i osobowościowy. Dom zapewnia swoim uczestnikom możliwość udziału w różnorodnych formach aktywności. Prowadzone są zajęcia: plastyczne, sportowe, teatralne, komputerowe, stolarskie, krawieckie, kulinarne, rewalidacyjne, logopedyczne, muzykoterapia, rehabilitacja ruchowa oraz treningi: samoobsługi i zaradności życiowej, higieniczny, prowadzenia rozmowy, umiejętności komunikacyjnych i spędzania czasu wolnego. Uczestnicy korzystają również z indywidualnej i grupowej terapii psychologicznej.

Trwająca pandemia SARS-CoV-2 odbiła się niekorzystnie na osobach z niepełnosprawnością z dwóch powodów – po pierwsze osoby te należą do grupy podwyższonego ryzyka zakażeniem, a po drugie rozwój epidemii wpłynął na konieczność dostosowania systemu pomocy osobom z niepełnosprawnością oraz ich opiekunom, w zakresie opieki, edukacji, rehabilitacji i rewalidacji. Badania przeprowadzone w 2020 roku na próbie 80 osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów pokazały, że aż 86% badanych deklaruje doświadczenie trudności i problemów w codziennym funkcjonowaniu w związku z pandemią, aż 90% respondentów przez okres trwania pandemii nie korzystało z pomocy OPS lub PCPR, natomiast z wolontariatu czy społecznych akcji pomocowych nie korzystał żaden badany, co ma związek ze względami epidemicznymi, czyli ryzykiem potencjalnego zakażenia. Dodatkowo, aż 76% ankietowanych w okresie pandemii odczuło zmniejszenie zakresu dotychczasowego wsparcia.¹⁰

OBSZAR STRATEGICZNY: OSOBY STARSZE

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W gminie Łapy

¹⁰ W. Glanc, E. Zdebska, Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w sytuacji pandemii, w: N. G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków 2020, s. 53-59.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w 2023 roku wyniósł 24,76%, co oznacza wzrost w stosunku do 2019 (21,76%) roku o 8,98 pp.

Tabela 47. Struktura wieku ludności w latach 2022 i 2023 – podział wg. ekonomicznych grup wieku.

GRUPY EKONOMICZNE	WIEK PRZEDPRODUKCYJNY				WIEK PRODUKCYJNY				WIEK POPRODUKCYJNY			
	2022		2023		2022		2023		2022		2023	
	OS.	%	OS.	%	OS.	%	OS.	%	OS.	%	OS.	%
Liczba ludności	20342		20118		20342		20118		20342		20118	
GMINA ŁAPY	3390	16,66	3336	15,58	12090	59,43	11801	58,66	4862	23,90	4981	24,76

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.,

Na przestrzeni lat 2019-2022 udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy ulegał regularnemu wzrostowi. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela nr 48.

Tabela 48. Struktura ludności gminy Łapy w podziale na wiek i płeć w latach 2019-2023.

LATA	LUDNOŚĆ	Kobiety	Mężczyźni	Osoby w wieku przedprodukcyjnym (1-17 r.ż.)			Osoby w wieku produkcyjnym (dla mężczyzn przyjęto wiek 18-65 dla kobiet 18-60)			Osoby w wieku poprodukcyjnym (dla mężczyzn przyjęto wiek powyżej 65 roku życia dla kobiet powyżej 60 roku życia)		
				K	M	SUMA	K	M	SUMA	K	M	SUMA
2023	20118	10356	9762	1633	1703	3336	5447	6354	11801	3276	1705	4981
2022	20342	10479	9863	1657	1733	3390	5586	6504	12090	1626	3236	4862
2021	20946	10610	9999	1778	1812	3590	5617	6632	12249	3215	1555	4770
2020	20946	10774	10172	1805	1829	3634	5790	6819	12606	3179	1527	4706
2019	21174	10878	10296	1814	1851	3665	5942	6960	12902	3122	1485	4607

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.,

W 2023 roku pomoc i wsparcie z pomocy społecznej zostało udzielone łącznie 1749 mieszkańcom Gminy, w tym 142 osoby w wieku poprodukcyjnym, których udział wyniósł 8,11%. Na przestrzeni ostatnich czterech lat liczba mężczyzn oraz kobiet w wieku poprodukcyjnym objętych pomocą i wsparciem ulegała wahaniom, jednakże w 2023 roku w porównaniu do 2022 roku uległa zwiększeniu o 44 osoby. W 2023 roku pomoc i wsparcie zostało udzielone 105 kobietom powyżej 60 roku życia, a także 37 mężczyznom powyżej 65 roku życia. W omawianym okresie zauważalna jest znacząca dysproporcja względem płci beneficjentów CUS w Łapach, gdyż kobiety zawsze stanowiły większość tej grupy.

Tabela 49. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
Kobiety	72	83	72	73	105
mężczyźni	24	29	32	25	37
ogółem	96	112	104	98	142

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, czyli wsparciem opiekunki w środowisku świadczonym dla osób starszych, chorych lub z niepełnosprawnością, które wymagają częściowej opieki w codziennych czynnościach, utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2022 roku z pomocy w formie zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej oraz zapewnienia kontaktu z otoczeniem skorzystało 43 mieszkańców, tj. o 6 więcej mniej niż w 2019 roku i o 9 więcej niż w roku poprzednim.

Tabela 50. Realizacja usług opiekuńczych w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	37	38	34	43	45
Liczba osób w rodzinie	45	41	36	47	50
Kwota przyznanych świadczeń	322 485,00	368 190,00	327 720,00	402 090,00	444 960,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Osobom starszym, które nie mają możliwości samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% całkowitych kosztów utrzymania to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Na obszarze Gminy Łapy działalność prowadzi Dom Pomocy Społecznej w Uhowie którego podmiotem prowadzącym jest Powiat Białostocki. DPS funkcjonuje od 1 stycznia 1987 roku jako samodzielna jednostka budżetowa i organizacyjna podległa Wojewodzie Białostockiemu, oraz nadzorowana przez Lekarza Wojewódzkiego. Od 2007 roku Dom przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych i osób w podeszłym wieku. Dom posiada 125 miejsc:

- 61 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- 64 miejsca dla osób w podeszłym wieku.

Osoby umieszczone w placówce mają zapewnioną profesjonalną opiekę specjalistów z zakresu rehabilitacji i terapii, ale także organizowane są dla nich wyjścia integracyjne, warsztaty, imprezy okolicznościowe i spotkania z innymi mieszkańcami podobnych placówek.

Gmina w 2023 roku ponosiła odpłatność w wysokości 1 123 584,00 zł za pobyt 23 osób w całodobowych placówkach opieki, których stan zdrowia wymagał świadczenia stałej pomocy i wsparcia, w tym osobom z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorym psychicznie.

Tabela 51. Pobyt w domu pomocy społecznej w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	20	22	26	23	23
Liczba osób w rodzinie	20	22	31	24	23
Kwota przyznanych świadczeń	682 414,00	700 857,00	823 844,00	933 685,00	1 123 584,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Pomoc i wsparcie w miejscu zamieszkania osób niesamodzielnych w Gminie świadczone jest również w ramach wdrażanych projektów rządowych. W 2019 roku wsparciem w formie usług opiekuńczych realizowanych w ramach **Programu Opieka 75+** współfinansowanego z funduszy MRiPS objęto 14 mieszkańców, natomiast w latach kolejnych liczba uczestników wyniosła do 28 osób. Program „Opieka 75+”, skierowany jest do osób w wieku 75 lat i więcej. Program zapewnia wsparcie i pomoc adekwatną do potrzeb wynikających z wieku i stanu zdrowia – w ramach usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych. Rzeczywista liczba osób, którym przyznano usługi opiekuńcze w 2023 roku dofinansowane w ramach programu „Opieka 75+”- wyniosła 28 osób. Wykorzystane środki wynoszą 226 700,00 zł.

Tabela 52. Program „Opieka 75+” w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA OSÓB				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	14	18	18	28	28
Kwota przyznanych świadczeń	30 370,00	60 690,00	78 210,00	129 330,00	226 700,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Na terenie Gminy Łapy w 2022 roku realizowany był **Program Korpus Wsparcia Seniora** zapewniający usługi wsparcia na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej przez świadczenie usług

wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie gminy Łapy, wpisujących się we wskazane w programie obszary, tj.

- Wsparcie społeczne - uruchomienie wolontariatu w zakresie wspólnego spędzania czasu z seniorami, w szczególności samotnie zamieszkującymi (np. spacery, rozmowy, wspólne sporządzanie posiłków, zakupów, pomoc seniorom przebywającym na kwarantannie itp.)
- Ułatwienie dostępności do podstawowej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej poprzez - wsparcie /pomoc w umawianiu wizyt lekarskich w miejscu zamieszkania seniora lub pomoc w dowiezieniu seniora na wizytę lekarską, w tym również asystowanie podczas wizyty, pomoc w zorganizowaniu transportu na szczepienia, pomoc w załatwieniu prostych spraw urzędowych
- Wsparcie psychologiczne - informowanie o dostępie do ogólnopolskich „telefonów zaufania” dla seniorów (w przypadku zaistnienia potrzeby objęcia wsparciem z zakresu pomocy społecznej, np. w postaci specjalistycznego poradnictwa – w szczególności psychologicznego czy specjalistycznych usług opiekuńczych- osoba udzielająca wsparcia pomaga seniorowi dokonać czynności umożliwiających otrzymanie niezbędnego wsparcia w szczególności za zgodą seniora powiadamia Centrum Usług Społecznych.)
- Wsparcie w czynnościach dnia codziennego - pomoc/towarzyszenie na spacerze, w wyprowadzaniu psa itp.

W ramach programu realizowana była także poprawa poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. Jest to nowoczesna forma sprawowania opieki nad osobami starszymi, chorymi, po przebytych zabiegach medycznych, z niepełnosprawnościami, którzy czasowo lub na stałe wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Niezwykle istotnym zasobem Gminy Łapy w zakresie aktywizacji społecznej osób starszych jest prowadzony przez Centrum Usług Społecznych w Łapach - **Dzienny Dom „SENIOR+” i Klub Senior + w Łapach** którego członkowie spotykają się w celu twórczego spędzania czasu wolnego oraz Stowarzyszenie **Uniwersytet Trzeciego Wieku w Łapach**, który rozwija kompetencje i wiedzę uczestników wykładów.

Dzienny Dom "SENIOR+" to placówka wsparcia dziennego, która funkcjonuje w Łapach od listopada 2015 r. To forma wsparcia przeznaczona dla osób powyżej 60 roku życia, nieaktywnych zawodowo zamieszkujących na terenie miasta i gminy Łapy. Dzienny Dom „SENIOR+” zapewnia 8-godzinną ofertę usług w dniach od poniedziałku do piątku. Przez cały 2023 r. rok dostępnych było 30 miejsc. Podstawowy zakres usług świadczonych przez Dzienny Dom SENIOR+ obejmuje w szczególności usługi: socjalne w tym posiłek, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie,

terapię zajęciową, trening kulinarny i samoobsługi. Dom współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami w celu rozszerzenia oferty usług świadczonych poza siedzibą. Seniorzy mogą rozwijać swoje zainteresowania, poszerzać i zdobywać nową wiedzę, umiejętności oraz aktywnie spędzać czas uczestnicząc w szeregu zaplanowanych zajęciach i aktywnościach dostosowanych do ich potrzeb i predyspozycji. Dzięki zaangażowaniu w oferowane zajęcia seniorzy mają możliwość m.in. integracji ze społecznością, co zwiększa ich przydatność społeczną, a także podnosi poczucie własnej wartości oraz poczucie sprawstwa, co sprzyja minimalizowaniu skutków procesu starzenia się, a także chorób, które dotyczą seniorów uczęszczających do Dziennego Domu „SENIOR+” w Łapach.

Klub "SENIOR+" to placówka wsparcia dziennego, jest klubem samopomocy, który funkcjonuje w Łapach od marca 2021r. Jest to forma wsparcia przeznaczona dla osób powyżej 60 roku życia, nieaktywnych zawodowo zamieszkujących na terenie miasta i gminy Łapy. Klub „SENIOR+” zapewnia tygodniowo co najmniej 20 - godzinną ofertę usług w dniach od poniedziałku do piątku. W roku 2023 dostępnych było 40 miejsc. Ze wsparcia Klubu w 2023 roku skorzystało 64 osoby. Podstawowy zakres usług świadczonych przez Klub SENIOR+ obejmuje w szczególności usługi: edukacyjne, rękodzielnicze, ruchowe, artystyczne (muzyczno-teatralne), aktywizujące, rekreacyjne a także kulinarne. W ramach funkcjonowania Klubu przewidziany jest również czas na aktywności własne Seniorów, indywidualną aktywność twórczą, ruchową, działania o charakterze wolontarystycznym wewnątrz i międzypokoleniowym, a także indywidualne wsparcie psychologiczne. Seniorzy mogą rozwijać swoje zainteresowania, zdobywać nową wiedzę oraz aktywnie spędzać wolny czas w ramach oferowanych zajęć.

Działania w kierunku aktywizowania osób starszych i właściwego zagospodarowania czasu wolnego seniorów realizuje działające przy Bibliotece Miasta i Gminy Łapy - Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku. Stowarzyszenie jest liderem wśród lokalnych organizacji zrzeszających seniorów. W budynku biblioteki posiada swoje pomieszczenie, w którym znajduje się biuro i organizowane jest szereg zajęć. Patronat organizacyjno-merytoryczny nad większością działań Stowarzyszenia sprawują pracownicy biblioteki. Biblioteka udostępnia pomieszczenia i sprzęt na zajęcia w ramach różnotematycznych sekcji, organizowanych spotkań, montażu słowno-muzycznych czy wykładów. Stowarzyszenie UTW aktywnie uczestniczy w ogólnopolskich projektach i we współpracy z biblioteką składa wnioski w otwartych konkursach ofert.

Oferta biblioteczna skierowana do seniorów niejednokrotnie wykracza poza standardowe wypożyczanie książek, chociaż praca z książką jest to nadal priorytetowy zakres działalności biblioteki, służący zaspokajaniu potrzeb i oczekiwań osób starszych.

Na terenie Gminy Łapy działa również **Gminna Rada Seniorów**. Gminna Rada Seniorów została powołana Uchwałą Rady Miejskiej w Łapach Nr VII/53/15 z dnia 27 marca 2015 r. W 2022 roku rada otrzymała swoje pomieszczenie w budynku Domu Kultury, w którym odbywały się posiedzenia oraz dyżury radnych. Radni chętnie uczestniczyli w Forum on-line Rad Seniorów organizowanych przez Ośrodek Wspierania Podlaskich Rad Seniorów. Oprócz członków Rady Seniorów w posiedzeniach brali udział także Burmistrz Łap, opiekun Gminnej Rady Seniorów oraz zaproszeni goście. Podczas spotkań seniorzy podejmowali tematy dotyczące koordynacji działań między urzędami a seniorami, bezpieczeństwa w gminie, sytuacji seniorów w gminie, integracji środowiska senioralnego, współpracy z Kołem Gospodyń Wiejskich, współpracy z Młodzieżową Radą Miejską, wolontariatu, pracy na rzecz ekologii, sadzenia drzewek i ukwiecenia miasta. Podczas spotkań seniorzy zgłaszali swoje potrzeby a także problemy, które były na bieżąco rozwiązywane. Poruszane były także istotne dla seniorów tematy z różnych dziedzin np. dotyczące bezpieczeństwa w mieście czy organizacji czasu wolnego.

OBSZAR STRATEGICZNY: BEZROBOCIE, UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE – POMOC SPOŁECZNA

BEZROBOCIE

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak nadużywanie alkoholu i przestępczość. W latach 2019-2023 zauważa się systematyczny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Centrum Usług Społecznych w Łapach z powodu bezrobocia.

W 2023 roku było ono przesłanką do objęcia wsparciem 428 rodzin, co oznacza spadek w stosunku do roku poprzedniego o 55 rodzin, a w porównaniu do 2019 roku o 256.

Tabela 53. Rodziny, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2019-2023.

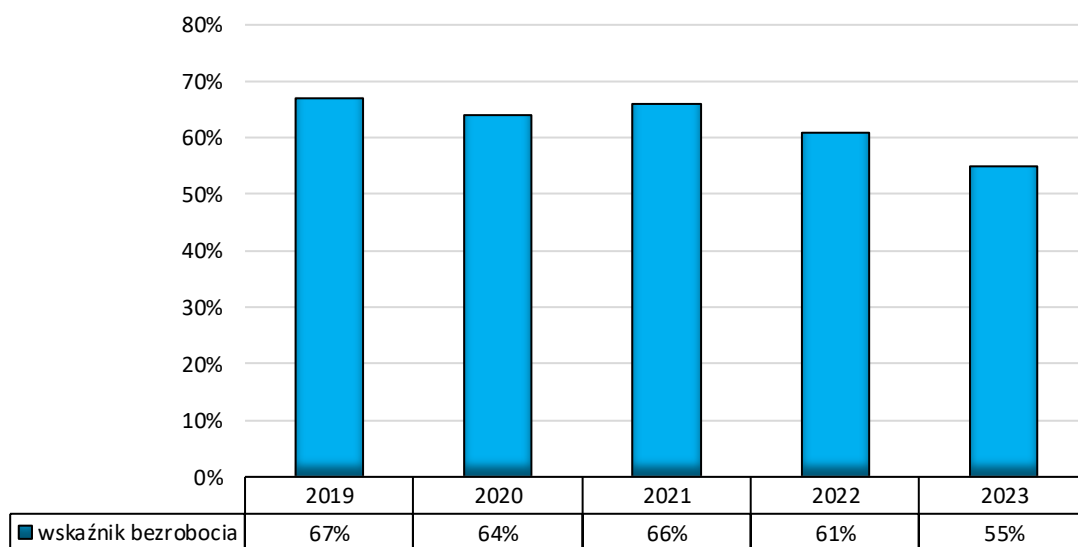
LP.	RODZAJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN				
		2019	2020	2021	2022	2023
1.	Bezrobocie	684	594	562	483	428

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Wystąpienie pandemii w latach 2020-2022, a także eskalacja konfliktu ukraińsko-rosyjskiego w 2022 roku, może w skutkować nasileniem się skali bezrobocia, przez co będzie istniała konieczność wsparcia większej liczby rodzin zmagających się z tym problemem. Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, iż **bezrobocie od lat jest jednym z głównych powodów udzielania pomocy i wsparcia** pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej – w latach 2019 i 2022 znajdowało się na 2 miejscu, natomiast w 2020 i 2021 roku jako w w roku 2023 - uplasowało się na 1 miejscu.

Skalę problemu obrazuje również wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej, który obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W okresie lat 2019-2022 wartość wskaźnika ulegała niewielkiemu spadkowi, niemniej, mimo pozytywnej tendencji w tym zakresie, wskaźnik bezrobocia wśród osób objętych wsparciem CUS jest na wysokim poziomie.

Wykres 12. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w latach 2019-2023.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Instrumentem do przezwyciężania trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, jest kontrakt socjalny, będący istotnym narzędziem pracy socjalnej. W kontrakcie socjalnym opracowuje się diagnozę osoby/rodziny oraz formułuje cele, które ma osiągnąć osoba/rodzina dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Kontrakt socjalny to umowa z klientem polegająca na wspólnym uzgodnieniu celów i działań między pracownikiem socjalnym a klientem, na wyjaśnieniu i wspólnej negocjacji wyboru możliwych rozwiązań pożądanej zmiany w trudnej sytuacji oraz określeniu na jej podstawie form i czasu realizacji kontraktu. Kontrakt jest narzędziem pozwalającym na zmobilizowanie osoby lub rodziny zainteresowanej rozwiązaniem własnych problemów, umożliwia dokonanie oceny osiągniętych celów operacyjnych i uzyskanych efektów. Narzędzie to, daje podstawę do ograniczenia bądź odmówienia pomocy klientowi skupionemu jedynie na eskalowaniu roszczeń, a nie rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Z danych źródłowych wynika, że na przestrzeni ostatnich lat takie działania były regularnie podejmowane, jednakże ich liczba uległa zmniejszeniu. W 2019 roku zawarto 11 kontraktów z 11 osobami, w 2020 roku – 56 z 56 mieszkańcami, natomiast w 2021 roku sporządzono 55 kontraktów z 96 osobami. W 2023 roku zawarto 53 kontraktów z 53 osobami, co wskazuje na wartość spadkową liczby osób objętych kontraktem w porównaniu do roku 2022.

Tabela 54. Liczba kontraktów socjalnych (część B) i osób nimi objętych w latach 2019-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA				
	2019	2020	2021	2022	2023
kontrakty	11	56	55	57	53
osoby	11	56	96	57	53

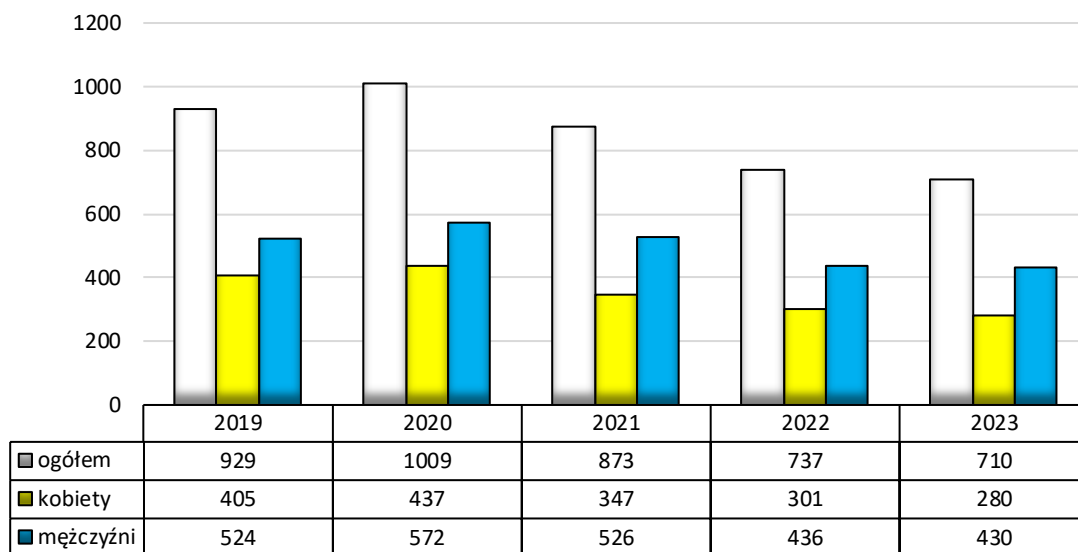
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok, za 2023 rok

Na koniec 2023 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Białymstoku Filia w Łapach zarejestrowanych było łącznie 710 mieszkańców Gminy Łapy. W okresie lat 2019 - 2023 zauważalne jest wahanie liczby osób zarejestrowanych w PUP. Największa liczba osób bezrobotnych została odnotowana w 2020 roku, co mogło być związane z negatywnymi następstwami koronawirusa, natomiast w 2021 roku nastąpił znaczny spadek w tym zakresie w stosunku do roku poprzedniego. Wahanie liczby osób bezrobotnych występuje zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn, przy czym należy zauważyć, że w latach 2019-2023 problem ten znacznie częściej dotyczył mężczyzn. W 2023 roku w porównaniu do roku 2019 liczba bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się o 219 osób, a w przypadku kobiet nastąpił spadek o 125. W latach 2019-2023 dysproporcja w zakresie bezrobocia względem płci utrzymywała się na podobnym poziomie, gdyż pozostające bez pracy kobiety stanowiły w 2023 roku 39,43 %

ogółu zarejestrowanych, w 2022 roku 40,84%, w 2021 roku – 39,75%, w 2020 roku – 43,31% a w 2019 roku – 43,59%.

Wykres 13. Mieszkańcy Gminy Łapy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć w latach 2019-2023.

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 rok

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że na koniec 2023 roku osoby przed ukończeniem 30 roku życia stanowiły 19,86% wszystkich bezrobotnych, natomiast mieszkańcy powyżej 50 roku życia stanowili wyższy odsetek, tj. 29,15%. Osoby zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne przez okres powyżej 12 miesięcy określa się jako długotrwale bezrobotne. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy lub też o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Na przestrzeni ostatnich lat mieszkańcy Gminy Łapy zmagali się z problemem długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia w znacznej skali, gdyż jak wynika z danych statystycznych, większość zarejestrowanych w PUP mieszkańców to osoby dotknięte problemem długotrwałego bezrobocia. W 2019 roku problem ten dotyczył 569 osób bezrobotnych (61,25%), w 2020 roku – 614 mieszkańców (60,9%), w 2021 roku – 579 osób zarejestrowanych w PUP, czyli 66,3%, w roku 2022 – 465 osób (66,3%), natomiast w roku 2023 – 435 osób (61,13%).

Tabela 55. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2019-2023.

	DO 30 ROKU ŻYCIA	POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA	OSOBY DŁUGOTRWALE BEZ-ROBOTNE
--	------------------	-----------------------	-------------------------------

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	% UDZIAŁ DO BEZROBOTNYCH OGÓŁEM	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	% UDZIAŁ DO BEZROBOTNYCH OGÓŁEM	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	% UDZIAŁ DO BEZROBOTNYCH OGÓŁEM
2019	223	24,00	254	27,34	569	61,25
2020	281	27,8	255	25,3	614	60,9
2021	218	25	243	27,8	579	66,3
2022	161	21,84	223	30,25	465	63,09
2023	141	19,86	207	29,15	435	61,13

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

W okresie od stycznia 2020 roku do października 2023 roku Centrum Usług Społecznych w Łapach realizowało projekt **Klub Integracji Społecznej „Sukces w działaniu” (KIS)** dofinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, w ramach naboru nr 7/2019 Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie N.A.R.E.W. - Narwiańska Akcja Rozwoju Ekonomicznego Wsi. Celem tej jednostki było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo oraz prowadzenie długofalowych i wszechstronnych działań mających na celu przygotowanie tych osób do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. W ramach projektu oferowane były następujące formy wsparcia:

- kursy i szkolenia dopasowane do predyspozycji zawodowych uczestników projektu i lokalnego rynku pracy, w tym stypendia szkoleniowe (120% zasiłku dla bezrobotnych),
- płatne staże zawodowe (120% zasiłku dla bezrobotnych),
- indywidualne wsparcie pracownika socjalnego, tutora i konsultanta ds. zatrudnienia,
- uczestnictwo w grupie samopomocowej,
- poradnictwo specjalistyczne zgodne z potrzebami uczestników,
- zwrot kosztów dojazdu,
- pomoc w organizacji opieki nad dziećmi,
- badania w zakresie medycyny pracy,
- ubezpieczenie zdrowotne i NNW.

Udział dla mieszkańców gminy Łapy był bezpłatny i z tej formy wsparcia mogły skorzystać mieszkańcy – w wieku aktywności zawodowej, osoby korzystające z pomocy społecznej, w tym z paczek żywnościowych w ramach POPŻ, osoby bezrobotne, niepełnosprawne, oraz osoby w innej trudnej sytuacji życiowej.

W latach 2020-2023 ze wsparcia KIS skorzystało łącznie 222 osób, w tym 83 osoby odbyły staże zawodowe. Jako efekt aktywizacji społecznej i zawodowej w KIS - zatrudnienie podjęto łącznie 57 osób.

Działania w ramach Klubu zmierzały min. do: zwiększenia aktywności zawodowej i społecznej, poszerzenia świadomości w zakresie pokonywania barier i trudności życia codziennego, samodzielnego zdobywania wiedzy, ciągłej edukacji (personalnej, społecznej), podjęcia aktywności zawodowej poprzez realizację staży zawodowych i podjęcie zatrudnienia. Działania te były przede wszystkim kluczem do podnoszenia własnej wartości, wiary w swoje możliwości i pokonywanie ograniczeń, poprzez nieustanną pracę nad sobą.

Instytucją, która podejmuje bieżącą, wieloaspektową działalność na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy jest Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku posiadający Filię w Łapach. Osoby nieaktywne zawodowo, a gotowe do podjęcia zatrudnienia mają możliwość skorzystania z szeregu instrumentów aktywizacji zawodowej oferowanych przez Urząd. Wśród nich wymienia się prace interwencyjne, roboty publiczne, wsparcie na rozpoczęcie działalności gospodarczej, udzielanie bonów na zasiedlenie, szkolenia oraz staże. PUP w Białymstoku zajmuje się również działalnością projektową, czyli wdraża zadania dedykowane poszczególnym grupom beneficjentów, np. osobom w szczególnej sytuacji na rynku pracy, które umożliwiają im zdobycie nowych umiejętności i kwalifikacji oraz znalezienie zatrudnienia.

Ponadto osoby bezrobotne zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą mogą skorzystać ze wsparcia udzielanego przez Ośrodek Przedsiębiorczości w Łapach (jednostka budżetowa gminy). Głównym celem działania jest realizacja zadań związanych ze wsparciem i upowszechnianiem idei samorządowej, a w szczególności tworzeniem warunków i wdrażaniem programów pobudzania aktywności obywatelskiej, w tym przedsiębiorczości.

UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Diagnoza poziomu ubóstwa dokonana została na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Jak wynika z danych statystycznych Centrum Usług Społecznych w Łapach, problem ubóstwa, obok bezrobocia, od lat jest jednym z głównych powodów udzielania wsparcia z pomocy społecznej w Gminie Łapy a w 2023 roku z tego powodu udzielono pomocy 387 rodzinom. W latach 2019-2023 liczba rodzin zamieszkujących Gminę Łapy, które zmagają się z problemem ograniczonych możliwości finansowych i zostały z tego powodu objęte wsparciem, uległa wahaniom. Udział rodzin zmagających się z ubóstwem w 2023 roku wyniósł 43,14%

rodzin korzystających z pomocy CUS ogółem, co wskazuje, że co trzecia rodzina objęta pomocą społeczną dotknięta jest tym problemem.

Tabela 56. Rodziny, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w latach 2019-2023.

LP.	RODZAJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN				
		2019	2020	2021	2022	2023
1	Ubóstwo	712	564	544	489	387

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2021 r., za 2022 r., 2023 r.

Rodziny dotknięte ubóstwem są uprawnione do korzystania z szerokiego wachlarza form wsparcia z pomocy społecznej, które umożliwiają im przezwycięzenie trudnej sytuacji życiowej. Jedną z nich są zasiłki przyznawane na podstawie kryterium dochodowego. W przypadku zasiłków stałych liczba ich świadczeniobiorców uległa systematycznemu spadkowi – w 2019 roku przyznano je 113 osobom, a w roku 2023 – 97. W przypadku zasiłku okresowego również zauważalny jest spadek z 705 beneficjentów w 2019 roku do 476 w 2023 roku, natomiast liczba osób objętych wsparciem w formie zasiłku celowego podlegała wahaniom – w 2023 roku wyniosła 435 osób.

Tabela 57. Liczba osób, którym przyznano zasiłki w Gminie Łapy w latach 2019-2023.

Wyszczególnienie	przyznane świadczenia i kwoty wypłaconych świadczeń					
	Zasiłek stały		Zasiłek okresowy		Zasiłek celowy	
	osoba	kwota	osoba	kwota	osoba	kwota
2019	113	652 707,00	705	2 243 074,00	378	369 249,00
2020	111	634 006,00	652	2 052 838,00	543	76 215,00
2021	102	579 315,00	594	1 915 621,00	457	548 204,00
2022	94	617 880,00	515	1 826 747,00	387	548 204,00
2023	97	610 898,00	476	1 625 137,00	435	639 500,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2023 r.

Od 2018 roku Gmina realizuje wieloletni rządowy program „**Posiłek w szkole i w domu**” na podstawie Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia wśród dzieci i młodzieży wychowującej się w rodzinach o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym

wieku, chorych lub osób z niepełnosprawnościami. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat zauważalne jest wahanie w zakresie liczby beneficjentów pieniężnej formy wsparcia w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, natomiast w przypadku pomocy w formie posiłku nastąpił systematyczny spadek do 2022 roku. W 2023 roku na realizację tego programu wydatkowano 2 252 831,60 zł, w tym środki z budżetu gminy wyniosły 250 566,32 zł. Dożywianie jest realizowane w formie gorącego posiłku w przedszkolach, żłobku i szkołach oraz w formie pieniężnej - zasiłku celowego.

Tabela 58. Realizacja Programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2019-2023.

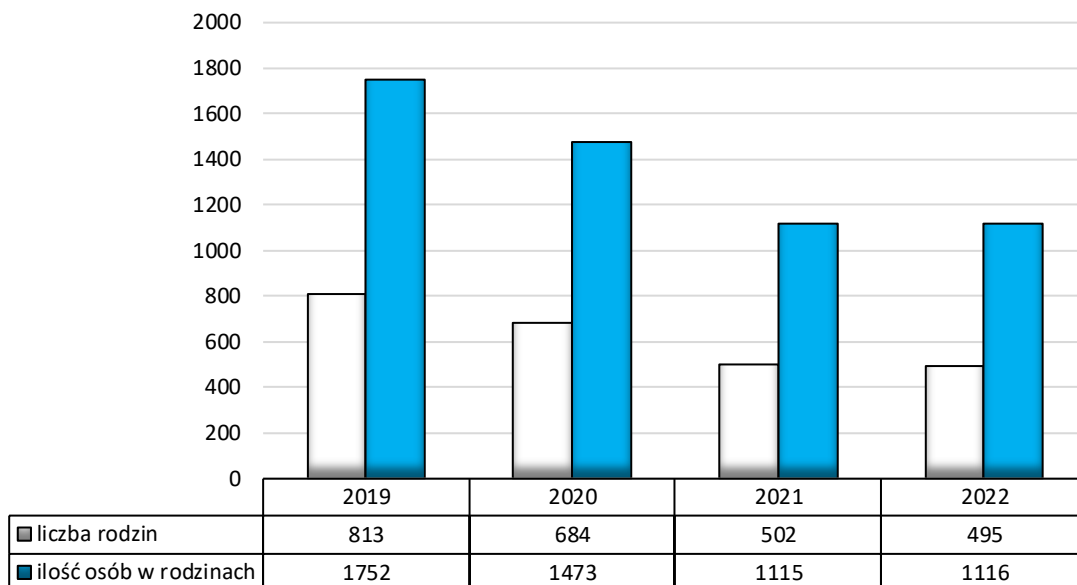
Wyszczególnienie	Okres				
	2019	2020	2021	2022	2023
LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROGRAMEM	1246	1447	1158	1018	1092
w tym liczba osób korzystających z posiłku	685	490	371	418	451
w tym liczba osób korzystająca z zasiłku celowego	711	1336	972	731	778
w tym liczba osób korzystających ze świadczenia rzeczowego	4	0	1	0	0
KOSZT PROGRAMU OGÓŁEM	976 264,00	934 742,00	946 204,00	1 032 454,00	1 252 831,60
w tym budżet gminy	195 253,00	186 948,00	186 582,00	213 654,00	250 566,32

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2021 r., za 2022 r., 2023 r.

Wsparcie mieszkańców Gminy odbywało się również w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020 (FEAD)** współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, a pomoc mogły otrzymać osoby lub rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. Centrum Usług Społecznych w Łapach w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 za pośrednictwem Caritas Diecezji Łomżyńskiej przekazało najbardziej potrzebującym rodzinom paczki żywnościowe. W 2022 roku z pomocy skorzystało 495 rodzin i łącznie przekazano ponad 23.500 kg żywności.

Wykres 14. Pomoc żywnościowa w latach 2019-2022.

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Tzw. **Dodatek mieszkaniowy** jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Pomoc ta przysługuje jedynie najbiedniejszym mieszkańcom gminy i jedynie w przypadkach ściśle określonych przez przepisy ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy przyznawany jest na podstawie decyzji administracyjnej Burmistrza Łap. Pieniądze wypłacane są z budżetu gminy, na terenie, której położony jest lokal.

Tabela 59. Dodatki mieszkaniowe w latach 2019-2023.

ROK	LICZBA WNIOSKÓW	KWOTA WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ
2019	493	657 358,00
2020	445	586 521,00
2021	412	604 875,00
2022	412	686 001,00
2023	481	823 205,29 zł

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2023 r.

Od 2014 r. odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej przysługiwał **zryczałtowany dodatek energetyczny**. Zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne, odbiorcą wrażliwym energii elektrycznej jest osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o dodatkach mieszkaniowych, która jest stroną umowy

kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Tabela 60. Dodatki energetyczne w latach 2019-2022.

ROK	LICZBA DECYZJI	KWOTA WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ
2019	205	12 855,37
2020	198	12 337,08
2021	148	13 500,00
2022	216	3 341,68

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2023 r.

W ramach Rządowej Tarczy Antyinflacyjnej na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym został wprowadzony **dodatek osłonowy**, który ma zrekompensować wzrost kosztów energii elektrycznej, cen gazu i żywności. Zmiany te spowodowały, iż wnioski o dodatek energetyczny pozostawały bez rozpatrzenia a sprawy związane z przyznaniem dodatkiem energetycznym wszczęte a niezakończone były realizowane do zakończenia. W 2022 r. wypłacono 216 dodatków energetycznych na kwotę 3 341,68 zł. Wsparciem w ramach dodatku osłonowego w 2022 roku zostało objętych 2983 gospodarstw domowych w Gminie Łapy, których przeciętne miesięczne dochody nie przekraczają 2100 zł w gospodarstwach jednoosobowych lub 1500 zł na osobę w gospodarstwach wieloosobowych. Łącznie w 2022 roku przeznaczono 1 852 430,89 zł na wypłatę dodatku osłonowego.

W związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 5 sierpnia 2022r. o dodatku węglowym mieszkańcy mogli ubiegać się tzw. **dodatek węglowy**. Dodatek taki przysługiwał gospodarstwom domowym, dla których głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe – zasilane węglem kamiennym, brykietem lub peletem, zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego. W zaproponowanym rozwiązaniu nie było kryteriów dochodowych, a dodatek przysługiwał również gospodarstwom, które już zakupiły węgiel. Warunkiem otrzymania dodatku był wpis lub zgłoszenie źródła ogrzewania do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Wnioski o wypłatę dodatku węglowego można było składać do 30 listopada 2022 r. W Gminie Łapy z tej formy wsparcia skorzystało 2958 gospodarstw domowych na łączną kwotę 8 874 000,00 zł. W 2023 r. w Gminie Łapy z tej formy wsparcia skorzystało 29 gospodarstw domowych na łączną kwotę 87 000,00 zł.

Centrum Usług Społecznych w Łapach przyjmowało również wnioski o wypłatę **dodatku dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystania źródeł ciepła innych niż węgiel**. Źródło ciepła musi być zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków do dnia

11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków. Z tej formy wsparcia w 2022 roku w Gminie Łapy skorzystało 477 gospodarstw domowych na kwotę 1.030.000,00zł. Z tej formy wsparcia w Gminie Łapy w 2023 r. skorzystały 3 gospodarstwa domowe na kwotę 9 000,00zł.

Zgodnie z Ustawą z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej mieszkańcy mogli ubiegać się o **tzw. dodatek elektryczny**, jeśli ogrzewali dom lub mieszkanie pompą ciepła lub korzystają z ogrzewania elektrycznego/bojlera elektrycznego. Dodatek dotyczył głównego źródła ciepła w gospodarstwie domowym. Aby go otrzymać, właściciel domu lub zarządca budynku musiał zgłosić do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), jak ogrzewa swoje gospodarstwa domowe. W 2023 r. z tej formy wsparcia skorzystało 27 wnioskodawców na łączną kwotę 32 000,00zł.

OBSZAR STRATEGICZNY: UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Do negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie rodzin są wszelkiego rodzaju uzależnienia. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii stanowią, że prowadzenie działalności związanej z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, oraz przeciwdziałanie narkomanii, a także wszelkie należy do zadań własnych gminy. W Gminie Łapy działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łapach, która działa w oparciu o w/w ustawy oraz realizuje zadania wynikające z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025, który został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej.

Wśród problemów społecznych, występujących w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów szkód alkoholowych oraz kosztów społecznych i ekonomicznych. Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych takich jak: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec

rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria:

- pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią.
- drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia.
- trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny.

Narkomania to określenie odnoszące się do uzależnienia od substancji chemicznych wpływających na czynność mózgu. Narkomania charakteryzuje się tzw. głodem narkotycznym, przymusem zażywania środków odurzających, czy chęcią zdobycia narkotyku za wszelką cenę i wszystkimi sposobami. Narkomania stała się problemem wysokorozwiniętych społeczeństw, na który wpływ z pewnością ma duże tempo współczesnego życia, wysokie wymagania stawiane uczniom oraz pracownikom i nieustanna potrzeba sprawdzenia się, ale także nastawienie do życia polegające na szukaniu szczęścia poprzez łatwą zabawę i przekonanie, że człowiek ma prawo do wszystkiego.

Niepokoi również fakt, coraz bardziej powszechne zaczęły być nie tylko uzależnienia od substancji psychoaktywnych (alkoholu, nikotyny, leków, narkotyków i dopalaczy), ale również inne uzależnienia, nazywane behawioralnymi lub też uzależnieniami od czynności. Należą do nich: granie w gry komputerowe, „przebywanie w Sieci” (tzw. sieciholizm), pracoholizm, zakupoholizm, seksoholizm czy obsesyjne i kompulsywne przejadanie się, uprawianie ćwiczeń fizycznych i uczestnictwo w grach o charakterze losowym (hazard).

W 2023 roku z pomocy Centrum Usług Społecznych z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 22 rodziny. Alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia w omawianym roku znajdował się na dziesiątym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc. Na przestrzeni lat 2020-2023 rodziny z terenu Gminy korzystały również z pomocy i wsparcia z powodu narkomanii.

Tabela 61. Powody udzielania świadczeń z zakresu pomocy społecznej w latach 2019-2023.

LP.	RODZAJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN				
		2019	2020	2021	2022	2023
	Alkoholizm	32	33	25	28	22
	Narkomania	1	4	5	3	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za 2021 r., za 2022 r., 2023 r.

Według statystyk policyjnych prowadzonych przez Komisariat Policji w Łapach łączna liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców na przestrzeni lat 2021-2023 wzrosła. W 2023

roku było prowadzonych 40 postępowań w zakresie zatrzymania nietrzeźwych kierowców, w tym przypadku nastąpił wzrost o 5 postępowań w porównaniu do roku 2022.

Tabela 62. Przesłępstwa występujące w gminie Łapy w latach 2021-2023.

KATEGORIA PRZESŁĘPSTWA	2021	2022	2023
Nietrzeźwi kierowcy	34	35	40
Posiadanie substancji zabronionych	3	17	21

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łapach, w ramach przysługujących jej uprawnień.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2023 roku wynika, iż odbyły się:

- 1 posiedzenie ogólne (z udziałem wszystkich członków komisji),
- 9 posiedzeń podzespołu ds. rozmów z wezwanymi osobami (uzależnionymi).

Na posiedzenie komisji wezwano ogółem 54 osoby, w tym: 50 osób uzależnionych oraz 4 członków rodzin osób uzależnionych.

Na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2023 roku wydatkowano kwotę 441 931,87 zł. Program realizowany był przy współdziałaniu osób fizycznych i prawnych, instytucji rządowych i samorządowych, Policji, Sądów, szkół i placówek oświatowych, organizacji pozarządowych zajmujących się profilaktyką i rozwiązaniem problemów alkoholowych, edukacją, kulturą, pomocą społeczną, sportem i rekreacją oraz propagowaniem trzeźwości.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Łapy na lata 2022-2025 roku zgodnie z przepisami prawa realizował zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, ukierunkowany był na kształtowanie odpowiedniej polityki społecznej, w szczególności: działalności wychowawczej i informacyjnej, ograniczaniu dostępności do alkoholu, leczeniu, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych od alkoholu, zapobieganiu negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwaniu, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz tworzeniu warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się do spożywania alkoholu. Zadania programu są zadaniami własnymi gminy w obszarze profilaktyki i terapii uzależnień i obejmują działania w ramach lokalnych potrzeb wynikających z diagnozy problemu.

W celu eliminowania niekorzystnego wpływu alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. W większości łapskich szkół prowadzone były diagnozy spożywania alkoholu i substancji odurzających na podstawie których, można określić rozmiary problemów dotyczących dzieci i młodzież. Wszelkie działania w zakresie prowadzenia oddziaływań profilaktycznych (upowszechnianie sportu i rekreacji, programy profilaktyczne, itp.), są jedną z najskuteczniejszych form zapobiegania negatywnym zjawiskom występującym w miejscowych placówkach oświatowych. Szczególnie ważną rolę odgrywają programy profilaktyczne, które realizowane są przez wszystkie szkoły na terenie Gminy i podlegają ciągłej ewaluacji, dzięki czemu na bieżąco uwzględniają istniejące w środowisku potrzeby.

Zajęcia profilaktyczne na terenie szkół prowadzone są przez pedagogów szkolnych i psychologów, specjalistów ds. profilaktyki z CUS i obejmują wybrane klasy. Ponadto prowadzone są zajęcia o charakterze wspierającym dla uczniów zagrożonych patologią i wykluczeniem społecznym w formie indywidualnej i grupowej w zależności od potrzeb. Przeprowadzane są pogawędki, prelekcje dla rodziców podczas wywiadówek oraz rozsyłane drogą elektroniczną przez e-dziennik informację profilaktyczne mające na celu pedagogizację i wsparcie.

Funkcjonariusze Policji w Łapach nie rejestrują informacji dotyczących prowadzenia badań, ankiet bądź diagnoz dotyczących spożywania alkoholu, substancji odurzających i narkotyków. Ponadto jednostka nie prowadzi stricte działań, które można zaliczyć do profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii (na powyższe zjawiska społecznie niepożądane reagują na bieżąco - zatrzymania osób, skierowania sporządzane przez dzielnicowych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych).

W ramach realizowanej usługi Centrum Aktywności Społecznej, w 2023 roku, przeprowadzono zajęcia informatyczno-edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych klas 7 i 8 oraz ponadpodstawowych pt. „Uzależnienie – jak można go uniknąć” prowadzone przez specjalistów z ETAP-u Ośrodka Profilaktyki i Terapii dla Młodzieży i Dorosłych oraz policjantów z Komisariatu w Łapach. W zajęciach wzięły udział wszystkie szkoły na terenie gminy Łapy. W zajęciach udział wzięło 47 klas/gryp (ok. 900 osób). Zostały też zorganizowane wykłady dla rodziców uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, realizowane przez specjalistów z ETAP-u oraz policjantów z Komisariatu Policji w Łapach przed wywiadówkami szkolnymi.

Ponadto podczas wywiadówek rodzice i opiekunowie zostali wyposażeni w wiedzę: „Jak zapobiegać zachowaniom ryzykownym podejmowanym przez dzieci i młodzież”? Celem wykładów było dostarczenie rodzicom wiedzy na temat przyczyn zachowań ryzykownych, sposobów zapobiegania tym zachowaniom oraz umiejętności pomocy dziecku

eksperymentującemu ze środkami psychoaktywnymi oraz przedstawiono założenia programu „Fred goes net”. Odbyło się 9 spotkań.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Na przestrzeni ostatnich lat w większości łapskich szkół podstawowych jak i ponadpodstawowych prowadzone były diagnozy spożywania alkoholu i substancji odurzających na podstawie których, można określić rozmiary problemów dotyczących dzieci i młodzieży. Wszelkie działania w zakresie prowadzenia oddziaływań profilaktycznych (upowszechnianie sportu i rekreacji, programy profilaktyczne, itp.), są jedną z najskuteczniejszych form zapobiegania negatywnym zjawiskom występującym w miejscowych placówkach oświatowych. Szczególnie ważną rolę odgrywają programy profilaktyczne, które realizowane są przez wszystkie szkoły na terenie Gminy i podlegają ciągłej ewaluacji, dzięki czemu na bieżąco uwzględniają istniejące w środowisku potrzeby. Zajęcia profilaktyczne na terenie szkół prowadzone są przez pedagogów szkolnych i psychologów i obejmują wybrane klasy.

Od 2021 roku mieszkańcy gminy Łapy mają możliwość korzystania usługi **Punktu poradnictwa specjalistycznego** realizowanej przez Centrum Usług Społecznych w Łapach. Celem stworzenia punktu jest zapewnienie mieszkańcom gminy Łapy, którzy mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, korzystania z bezpłatnej, profesjonalnej pomocy w postaci specjalistycznego poradnictwa. Poradnictwo udzielane jest bezpłatnie.

W ramach punktu świadczone jest:

- indywidualne poradnictwo psychologiczne, które obejmowało głównie udzielanie konsultacji i porad psychologicznych, realizowane poprzez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Zakres poradnictwa ustalany jest indywidualnie dla każdego uczestnika. Spotkania odbywają się średnio raz w tygodniu;
- pomoc terapeutyczna osobom dotkniętym uzależnieniem od środków odurzających, hazardu i komputera oraz osobom będących w kryzysie i wymagających wsparcia terapeutycznego w obszarze uzależnień. Terapia realizowana jest przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii.

Tabela 63. Liczba osób korzystających z usług Punktu poradnictwa specjalistycznego w latach 2021-2023.

wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba osób korzystających z Punktu poradnictwa specjalistycznego	11	129	276

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021, 2022 i 2023 r.

Na terenie Gminy Łapy działalność prowadzi **łapskie Stowarzyszenie Klubów Abstynenta Klub Abstynenta „Przyszłość”**, które oferuje swoim członkom, a także ich rodzinom pomoc w zwalczaniu nałogu i pojawiających się w związku z tym problemach rodzinnych. Umożliwia także wymianę doświadczeń, stanowiąc tym samym grupę wsparcia dla swoich członków. Jego głównymi celami jest kształtowanie u swoich członków trwałych dążeń do całkowitego powstrzymania się od picia wszelkich napojów alkoholowych, zażywania tabletek psychotropowych i innych środków odurzających, propagowanie trzeźwego stylu życia oraz zmianę obyczajów w kierunku usuwania z życia rodziny i jednostki napojów alkoholowych i innych środków odurzających jako stałych składników zwykłych wydarzeń i różnych uroczystości, nawiązywanie ścisłej współpracy z placówkami leczenia odwykowego, zakładami pracy, a także z instytucjami i organizacjami zainteresowanymi działaniami podejmowanymi w celu zapobiegania alkoholizmowi i łagodzeniu jego skutków. Ponadto osoby i ich rodziny zmagające się z problemem alkoholowym otrzymują wsparcie w ramach funkcjonowania:

- Grupy Anonimowych Alkoholików: Grupa „ZORZA” w Łapach – grupy anonimowych alkoholików jest dobrowolną wspólnotą mężczyzn i kobiet różnych zawodów, którzy spotykają się, aby osiągnąć i utrzymać trzeźwość.
- Grupy AL-ANON „Blask” w Łapach, ul. Matejki 19 - grupy Al-Anon są wspólnotą krewnych i przyjaciół alkoholików, istnieją one w tym celu, aby rozwiązywać wspólne problemy przez dzielenie się swoim doświadczeniem, siłą i nadzieją.

Systematyczne spotkania profilaktyczne w placówkach oświatowych prowadzone są również **przez funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Łapach**. Spotkania były poświęcone problematyce spożywania alkoholu, zażywania środków odurzających, palenia wyrobów tytoniowych w ramach których szczególny nacisk skoncentrowano na konsekwencjach jakie niosą za sobą wskazane używki. Cykliczne spotkania asystenta ds. Nieletnich i Patologii, dzielnicowych miały na celu poszerzenie problematyki odpowiedzialności prawnej nieletnich zarówno w obszarze przejawów demoralizacji, czynów karalnych/zabronionych powiązanych z przytoczonymi wyżej zagadnieniami. Stała współpraca z kadrami pedagogicznymi, dyrekcją szkół,

rodzicami, kadrami pracowniczymi CUS służyły pedagogizacji mającej na celu poszerzenie zakresu kompetencyjności w zakresie rozpoznania źródła zagrożenia, diagnozy przejawów demoralizacji, czynów karalnych, a w dalszym następstwie wyposażenie uczestników w umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Całoroczne spotkania funkcjonariuszy z KP w Łapach dotyczących młodzieży sprawiającej problemy wychowawcze, służyły wsparciu kompetencji rodzicielskich, wypracowaniu strategii działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych zarówno w obszarze współpracy z pracownikami CUS jak również Sądu Rodzinnego. Komisariat uczestniczy w posiedzeniach grup roboczych, Zespołu Interdyscyplinarnego i GKRPA w Łapach. Działania realizowane przez Komisariat Policji w Łapach sprzyjają szeroko rozumianej profilaktyce społecznej przyczyniającej się wzmocnieniu rodziny i ich kompetencji rodzicielskich.

PRZEMOC DOMOWA

W 2023 r. zaczęły obowiązywać nowe przepisy dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej – Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U.2021.1249), a ich pierwszym dostrzegalnym elementem jest zastąpienie dotychczasowego sformułowania „przemoc w rodzinie” na „przemoc domowa”. Ustawodawca, oprócz samej zmiany w tytule ustawy i jej poszczególnych przepisach, wprowadził też wiele nowych rozwiązań legislacyjnych, których celem jest poprawa sytuacji osób dotkniętych przemocą. Co za tym idzie, dokonano zmian w zakresie funkcjonowania podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, jak też w samej procedurze „Niebieskie Karty”. Wraz ze zmianą nazewnictwa przededefiniowano również samo ustawowe pojęcie przemocy. W myśl art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy pod pojęciem przemocy domowej należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W 2023r. w Gminie Łapy obowiązywały dwa programy przeciwdziałania przemocy:

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Łapy na lata 2021-2025 przyjęty Uchwałą Nr XXXVI/273/21 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 26 marca 2021r.,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej Gminy Łapy na lata 2023-2025 przyjęty Uchwałą Nr LXXIII/577/23 Rady Miejskiej w Łapach z dnia 29 września 2023r. – który zastąpił Gminny Program z dnia 26 marca 2021 roku.

Koordinatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej Gminy Łapy na lata 2023-2025 jest Centrum Usług Społecznych w Łapach. Wśród realizatorów Gminnego Programu należy wymienić:

- Zespół Interdyscyplinarny ds. spraw przeciwdziałania przemocy domowej¹¹ i powoływane grupy diagnostyczno-pomocowe,
- Centrum Usług Społecznych w Łapach,
- Instytucje publiczne i organizacje pozarządowe realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania podejmowane przez podmioty zaangażowane w realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2023 – 2025 mają kluczowe znaczenie w walce ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Interdyscyplinarna współpraca oraz zaangażowanie wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za realizację Programu powoduje zwiększoną odpowiedzialność i gwarantuje skuteczność podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zmiana świadomości społecznej, a w dalszej kolejności brak przyzwolenia na przemoc domową to kolejny efekt podejmowanych wysiłków przez specjalistów powołanych do pracy związanej z profilaktyką i edukacją na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

¹¹ Ustawa z dnia 9 marca 2023 o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw - wprowadziła zmiany do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, które polegają m.in. na zmianie jej tytułu z ustawy „o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”, na ustawę „o przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Zmiana stawy wprowadziła również szereg nowych regulacji mających na celu usprawnienie pracy Zespołów Interdyscyplinarnych. W związku z powyższym w dniu 25 sierpnia 2023r. podjęto Uchwałą Nr LXXI/564/23 Rady Miejskiej w Łapach w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania Przemocy domowej w Łapach, a w dniu 18 września 2023 r. Zarządzeniem Nr 102/2023 Burmistrza Łap powołano Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Łapach.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości wdrożenia czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Łapy zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który od sierpnia 2023 roku został zastąpiony Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej – pełni on obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i ww. instytucji, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy domowej. Celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest przede wszystkim, skoordynowanie wszelkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym, szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie. Zespół realizuje działania w ramach prowadzonego na terenie Gminy Łapy Programu Przeciwdziałania Przemocy Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Na lata 2021-2025.

- W roku 2021 do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie wpłynęło 49 formularzy „Niebieska Karta –A”, a 48 „Niebieskich Kart- A” wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”. Wszystkie karty zostały sporządzone przez jednostki Policji. Jednocześnie, na dzień 31 grudnia 2021 roku łącznie grupy robocze podjęły decyzję o zakończeniu procedury „Niebieska Karta” z uwagi na zakończenie przemocy w rodzinie oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy w 45 przypadkach (dotyczy to też procedur wszczętych w 2020 roku).

W 32 przypadkach w rodzinach objętych procedurą NK odnotowano problem alkoholowy, bądź problem z narkotykami

- W roku 2022 do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie wpłynęło 41 formularzy „Niebieska Karta –A”, a 32 „Niebieskich Kart - A” wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”. Najwięcej formularzy „Niebieska Karta - A” wypełnili przedstawiciele Policji - 36, pięć procedur wszczętych zostało przez jednostki pomocy społecznej, ochrony zdrowia i GKRPA. Jednocześnie, na dzień 31 grudnia 2022 roku łącznie grupy robocze podjęły decyzję o zakończeniu procedury „Niebieska Karta” z uwagi na zakończenie przemocy w rodzinie oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy w 39 przypadkach (dotyczy to też procedur wszczętych w 2022 roku).

W 25 przypadkach w rodzinach objętych procedurą NK odnotowano problem alkoholowy, bądź problem z narkotykami.

- W roku 2023 do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie (do dnia 19.09.2023r.) wpłynęło 24 formularze „Niebieska Karta – A”, a po nowelizacji

ustawy od 19.09.2023 do 31.12.2023 do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej wpłynęło 10 formularzy „Niebieska Karta – A”. Najwięcej formularzy Niebieska Karta – A zostało wypełnionych przez przedstawicieli Policji – 30 razy. Procedurę Niebieskiej Karty w 2023 roku 2 razy została wszczęta przez przedstawicieli ochrony zdrowia oraz w 2 przypadkach przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Łapach – asystent społeczny i pracownik socjalny. W 2023 r. zostało zakończonych 23 kart ze względu na ustanie przemocy w rodzinie oraz 10 ze względu na brak zasadności podejmowanych działań (dotyczy to też procedur wszczętych w 2022 roku).

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Łapach internowali zarówno w miejscach publicznych oraz w domach. Dzielnicowi wspólnie z Zespołem Interdyscyplinarnym obejmowali dozorem w ramach procedury Niebieskiej Karty rodziny, gdzie dochodziło do stosowania przemocy oraz kierowali osoby nadużywające alkoholu na leczenie odwykowe.

Tabela 64. Dozór policji w Gminie Łapy w latach 2021-2023.

KATEGORIA WYKROCZEŃ	2021	2022	2023
ILOŚĆ INTERWENCJI	2428	2234	1998
LICZBA RODZIN OBJĘTA PROCEDURĄ NIEBIESKIEJ KARTY	48	37	29

Źródło: Raport o stanie Gminy Łapy za 2023 r.

Analiza sprawozdań z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Łapy Na Lata 2021-2025 oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Gminy Łapy Na Lata 2023-2025 – stanowiących załącznik do Sprawozdań z działalności Centrum Usług Społecznych w Łapach za lata 2021, 2022 i 2023 wskazują, iż najczęściej procedur „Niebieskie Karty” wszczęta Policja, ponieważ w większości przypadków formularz „Niebieskie Karty – A” zostały wypełniane podczas interwencji policji lub na komisariacie Policji. Następnie o zaistniałej sytuacji jest Informowany Zespół Interdyscyplinarny, którego obsługę zapewnia Centrum Usług Społecznych w Łapach. Zespół Interdyscyplinarny powołują grupę diagnostyczno – pomocową w podstawowym składzie składającego się z pracownika socjalnego z Centrum Usług Społecznych w Łapach oraz funkcjonariusza Policji z Komisariatu Policji w Łapach. Grupy Robocze podczas dokonywania rozeznania w sytuacji rodzin, w których wszczęto procedurę podejmują szereg działań. Jednym z powołanych delegatów Zespołu Interdyscyplinarnego jest przedstawiciel Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Łapach. W ramach stosowanych procedur SPZOZ w Łapach w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia podczas badania

popęśnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanych oparzeń, wykorzystania seksualnego – powiadamia organy ścigania. Ponadto w ramach procedury przedstawiciel ochrony zdrowia każdorazowo udziela pacjentowi, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą domową, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia. Jako ważne zadanie w ramach przeciwdziałania przemocy domowej w Łapach, zarządzeniem Dyrektora SP ZOZ w Łapach nr 8/2024 z dnia 14.02.2024 roku, wprowadzono Politykę ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w SP ZOZ w Łapach. Polityka ta dotyczy Personelu SP ZOZ w Łapach (pracowników, stażystów, wolontariuszy) bez względu na formę zatrudnienia, mających kontakt z małoletnim Pacjentem, przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Jasno i kompleksowo określa ona: sposoby reagowania na przypadki podejrzenia, że małoletni doświadcza krzywdzenia. Wprowadza, też zasady bezpiecznych relacji Małoletni Pacjent – Personel. Jak wskazuje SPZOZ w Łapach, placówka monitoruje, edukuje, angażuje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci. Personel

Gmina Łapy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzi również działania o charakterze profilaktycznym dla dzieci i młodzieży, jak i skierowane do dorosłych mieszkańców. W 2021 roku na terenie Gminy realizowano kampanie edukacyjno-profilaktyczne na rzecz przeciwdziałania problemowi przemocy domowej. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Łapach w październiku 2022 roku na stronie internetowej CUS w Łapach zamieścił film/ grę: Przemoc. Przeciwstaw się przemocy i żyj bez strachu. Głównym założeniem projektu była profilaktyka oraz edukacja młodzieży, a także przeciwdziałanie problemowi przemocy rówieśniczej.

Frustracja wynikająca z wielu ograniczeń nakładanych w związku z pandemią COVID-19, spowodowała wzrost przejawów przemocy domowej, a także nasilenie dotychczasowej przemocy w rodzinie. W niebezpiecznym położeniu znalazły się osoby jej doświadczające, ponieważ w okresie izolacji społecznej osoby te przebywają częściej pod jednym dachem z oprawcą, mają utrudnioną możliwość ucieczki, a także trudniejszy dostęp do specjalistycznej pomocy.

OBSZAR STRATEGICZNY: PROFILAKTYKA ZDROWOTNA, W TYM W OBSZARZE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych,

elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹².

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim inne problemy społeczne.

Mieszkańcy Gminy Łapy mają możliwość skorzystania z **specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi** realizowanych w ramach Centrum Usług Społecznych w Łapach. Potrzeba opieki nad tą kategorią mieszkańców jest bardzo ważna. Osoby też z różnych przyczyn pozbawione są wsparcia ze strony osób najbliższych. Realizacja tych form usług dość często przyczynia się do zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, higienicznych oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych i dzieci, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Tabela 65. Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2019-2023.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Specjalistyczna usługa opiekuńcza dla osób z zaburzeniami psychicznymi	6	6	8	8	11

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2023 r.

Kluczowy wpływ na jakość życia i poziom integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi mają zajęcia prowadzone w **Środowiskowym Domu Samopomocy w Łapach**, który jest placówką dziennego pobytu osób z zaburzeniami psychicznymi i z niepełnosprawnościami. Środowiskowy Dom Samopomocy w Łapach do końca 2019 r.

¹² www.psychiatriapolska.pl

funkcjonował w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łapach. Od 1 stycznia 2020 r. funkcjonuje jako samodzielna jednostka budżetowa. W 2023 roku z jego usług skorzystało 46 osób mieszkających w mieście i gminie Łapy. Podstawowym celem placówki jest poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie, podtrzymywanie umiejętności samodzielnego życia, podnoszenie poziomu zaradności życiowej, sprawności psychofizycznej, rozwój kulturalny i osobowościowy. Dom zapewnia swoim uczestnikom możliwość udziału w różnorodnych formach aktywności. Prowadzone są zajęcia: plastyczne, sportowe, teatralne, komputerowe, stolarskie, krawieckie, kulinarne, rewalidacyjne, logopedyczne, muzykoterapia, rehabilitacja ruchowa oraz treningi: samoobsługi i zaradności życiowej, higieniczny, prowadzenia rozmowy, umiejętności komunikacyjnych i spędzania czasu wolnego. Uczestnicy korzystają również z indywidualnej i grupowej terapii psychologicznej. Pośrednio placówka wspiera również rodziny i opiekunów osób uczestniczących w zajęciach prowadzonych w ŚDS, umożliwiając im podejmowanie się aktywności zawodowej.

W tym miejscu należy podkreślić również wartość usługi jaką jest prowadzony od 2021 roku **Punkt poradnictwa specjalistycznego** realizowany przez Centrum Usług Społecznych w Łapach. Celem stworzenia punktu jest zapewnienie mieszkańcom gminy Łapy, którzy mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, korzystania z bezpłatnej, profesjonalnej pomocy w postaci specjalistycznego poradnictwa. Poradnictwo udzielane jest bezpłatnie. W ramach punktu świadczone jest:

- indywidualne poradnictwo psychologiczne, które obejmowało głównie udzielanie konsultacji i porad psychologicznych, realizowane poprzez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Zakres poradnictwa ustalany jest indywidualnie dla każdego uczestnika. Spotkania odbywają się średnio raz w tygodniu;
- pomoc terapeutyczna osobom dotkniętym uzależnieniem od środków odurzających, hazardu i komputera oraz osobom będących w kryzysie i wymagających wsparcia terapeutycznego w obszarze uzależnień.

Z kolei dla dzieci wsparcie świadczone jest m.in. poprzez działalność placówek oświatowych i świetlic, w których pedagodzy rozpoznają i rozwiązują problemy młodych mieszkańców, uniemożliwiając tym samym intensyfikację niepokojących stanów psychicznych i chorób. Uczniowie mogą skorzystać również z poradnictwa świadczonego przez psychologa w szkole do której uczęszczają. Instytucją prowadzącą działalność w obszarze zaburzeń psychologicznych u dzieci jest **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łapach**, która jest placówką oświatową, a organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Białymstoku. Nadzór pedagogiczny nad placówką sprawuje Kuratorium Oświaty w *Białymstoku*.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łapach obejmuje **bezpłatną** opieką dzieci szkół podstawowych z terenu miasta i gminy Łapy oraz gmin: Poświętne, Turośń Kościelna, Zawady i Suraż. Poradnia realizuje swoje zadania poprzez prowadzenie diagnozy, terapii, doradztwa, profilaktyki. Poradnia zatrudnia psychologów, pedagogów, logopedów, lekarza konsultanta. Korzystanie z pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest dobrowolne i nieodpłatne. Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19, a także konflikt zbrojny pomiędzy Rosją a Ukrainą, gdyż takie wydarzenia wiążą się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. Biorąc pod uwagę, że od lat obserwuje się alarmująco niepokojące statystyki dotyczące problemów zdrowia psychicznego, obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, zatem konieczne jest świadczenie wsparcia psychicznego dla mieszkańców.

5. ANALIZA SWOT

Powszechnie stosowaną metodą i techniką służącą w budowaniu strategii jest analiza SWOT, która polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

Tabela 66. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY

1. Potencjał jednostek pomocy społecznej, wykwalifikowana kadra i zaangażowanie pracowników instytucji pomocowych w wykonywaną pracę.
2. Bardzo zróżnicowana oferta usług społecznych świadczonych przez CUS w łapach na rzecz mieszkańców Gminy.
3. Realizacja Programu Współpracy Gminy Łapy z Organizacjami Pozarządowymi.
4. Oferta podmiotów udzielających wsparcia, poradnictwa i doradztwa w różnych obszarach życia społecznego dla mieszkańców Gminy.
5. Realizowanie programów dot. m.in. przeciwdziałania przemocy, uzależnień, na rzecz osób z niepełnosprawnością, wspierania rodziny, Budżet Obywatelski, Karta Dużej rodziny
6. Współpraca samorządu z Gminną Radą Seniorów, Młodzieżową Radą Miejską w łapach i innymi instytucjami.

7. Wypracowane procedury reagowania na sytuacje kryzysu i przemocy domowej.
8. Współpraca placówek i instytucji udzielających wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym, rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i dysfunkcjami, będących w kryzysie oraz doświadczających przemocy.
9. Realizacja projektów dofinansowanych ze środków krajowych i Unii Europejskiej.
10. Dostępność form wsparcia dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy, biernych zawodowo oraz lokalnych przedsiębiorców.
11. Współpraca partnerów lokalnego rynku pracy, instytucji edukacyjnych, szkoleniowych i urzędu pracy.
12. Dobrze rozbudowana i rozwijana infrastruktura w zakresie opieki zdrowotnej i szeroka oferta usług medycznych.
13. Wzrost zaangażowania mieszkańców w akcje pomocowe, wolontariat, zbiórki żywności.
14. Udział i zaangażowanie organizacji pozarządowych i instytucji w działania profilaktyczne, edukację zdrowotną, kulturę i sport na rzecz mieszkańców.
15. Rozwinięta polityka senioralna – funkcjonowanie na terenie Gminy miejsc aktywizacji i wsparcia seniorów.
16. Potencjał osób starszych i z niepełnosprawnością.
17. Współpraca międzyinstytucjonalna i międzysektorowa w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
18. Pozytywne nastawienie samorządu do podmiotów ekonomii społecznej i realizowanie wspólnych działań na rzecz mieszkańców i rozwoju miasta.
19. Dostęp do szkół, przedszkoli oraz placówek opieki nad dziećmi do lat 3.

SŁABE STRONY

1. Niekorzystne procesy demograficzne związane ze starzeniem się ludności, spadek dzietności, migracje.
2. Niewystarczające efekty działań instytucji pomocowych mających wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych.
3. Niewystarczająca skuteczność programów aktywizujących społecznie i zawodowo osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej z uwagi na możliwość uzyskania pomocy z różnych źródeł lub utratę świadczeń socjalnych.
4. Bierna lub roszczeniowa postawa osób objętych pomocą społeczną. Niechęć do współpracy w zakresie naprawy swojej sytuacji lub podjęcia leczenia odwykowego

osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zwłaszcza osób bezdomnych, z problemem uzależnień.

5. Niewystarczająca oferta i wsparcie w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami, utrudnienia w dostępie powodowane barierami architektonicznymi.

6. Niewystarczająco skuteczne rozwiązania w zakresie wsparcia w funkcjonowaniu dzieci i młodzieży w słabszej kondycji psychicznej, z zaburzeniami rozwojowymi, z niepełnosprawnościami.

7. Niekorzystna sytuacja na rynku pracy kobiet z dziećmi, po urodzeniu dziecka oraz osób młodych do 30 roku życia oraz osób po 50 roku życia, osób bez kwalifikacji lub bez stażu zawodowego.

8. Rosnąca liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

9. Niewystarczające rozwiązania w zakresie zapewnienia opieki całodobowej w miejscu zamieszkania dla osób starszych, z niepełnosprawnościami.

10. Niewystarczająca liczba miejsc wsparcia dziennego seniorów i miejsc w placówkach opieki długoterminowej.

11. Niewystarczająca liczba działań integrujących pokolenia.

12. Niewystarczająca w odniesieniu do potrzeb liczba mieszkań w zasobach miasta.

13. Braki kadrowe w zakresie liczby lekarzy specjalistów, pielęgniarek, długi okres oczekiwania na zabiegi rehabilitacyjne i leczenie specjalistyczne.

14. Choroby cywilizacyjne, niski poziom edukacji zdrowotnej i nieprzestrzeganie zasad zdrowego stylu życia.

15. Niewystarczająca ilość działań w zakresie edukacji międzykulturowej i trudności w integracji cudzoziemców.

SZANSE

1. Prospołeczna polityka państwa.

2. Możliwość lepszego rozpoznawania potrzeb społecznych we współpracy instytucji, organizacji działających w obszarze pomocy społecznej.

3. Dostępność środków ze źródeł zewnętrznych, realizowanie programów rządowych i innych.

4. Podnoszenie wiedzy mieszkańców w zakresie problemów społecznych, bezpieczeństwa publicznego i zdrowia poprzez kampanie społeczne w mediach o zasięgu krajowym i działania profilaktyczne.

5. Możliwość powierzania zadań organizacjom pozarządowym z obszaru polityki społecznej.
6. Zmiany w kierunku deinstytucjonalizacji w zakresie funkcjonowania dps, usług opiekuńczych, rodzinnych form pieczy zastępczej.
7. Zwiększenie możliwości zapewnienia osobom potrzebującym opieki w różnych formach odpowiadających na indywidualnej potrzeby.
8. Wrastająca świadomość społeczna w zakresie zagrożeń dla rodziny dotyczących problemu uzależnień, przemocy, problemów związanych ze starzeniem się społeczeństwa, zdrowiem, chorobą i niepełnosprawnością.
9. Usprawnianie działania instytucji i placówek dzięki systemom teleinformatycznym.
10. Rozwój metod, instrumentów i narzędzi służącym aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczeniem cyfrowym.
11. Zwiększone możliwości uzyskania wsparcia i pomocy z zewnątrz za pośrednictwem komunikatorów internetowych.
12. Rozwój gospodarki senioralnej oferującej usługi i produkty dla seniorów przy równoczesnym angażowaniu osób starszych na rynku pracy.
13. Możliwość wykorzystania atrakcyjnego położenia i otoczenia przyrodniczego, oferty w zakresie edukacji, kultury i sportu dla rozwoju przedsiębiorczości i miasta.
14. Współpraca samorządu, instytucji i mieszkańców na rzecz podniesienia bezpieczeństwa.

ZAGROŻENIA

1. Negatywne zmiany w strukturze demograficznej.
2. Niewystarczające zabezpieczenie środków na realizację zadań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.
3. Konieczność spełnienia wielu procedur i rygorów formalnych do korzystania ze środków zewnętrznych i unijnych.
4. Pojawienie się nowych zagrożeń społecznych związanych m.in. cyfryzacją oraz rosnące koszty towarów i usług.
5. Brak wystarczającej skuteczności działań w zakresie aktywizacji osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej.
6. Zmiany kształtu i wartości rodziny mogące powodować osłabienie więzi, nieprawidłowości w funkcjonowaniu i niewydolność wychowawczą.

7. Pogarszająca się kondycja psychiczna młodzieży przejawiająca się w zachowaniach ryzykownych, uzależnieniach oraz niedostosowaniu społecznym.
8. Wzrastające koszty opieki instytucjonalnej w DPS.
9. Niedostatecznie wydolny system publicznej opieki zdrowotnej zwłaszcza dotyczący leczenia osób przewlekle chorych, chorych na choroby nowotworowe oraz z powodu nagłych sytuacji zdrowotnych, w sytuacji kryzysu epidemicznego.
10. Zwiększająca się liczba osób z niepełnosprawnościami, w wieku senioralnym potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
11. Brak precyzyjnych uregulowań prawnych i procedur umożliwiających podejmowanie działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, będących w słabej kondycji psychicznej.
12. Stereotypy i uprzedzenia dotyczące osób z niepełnosprawnościami, osób w starszym wieku i cudzoziemców.
13. Obawy dotyczące zagrożenia epidemicznego, społeczne i gospodarcze skutki pandemii oraz zmieniające się regulacje prawne.
14. Niejasności i częste zmiany regulacji prawnych w zakresie finansowania i prowadzenia działalności podmiotów ekonomii społecznej.

6. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

MISJA STRATEGII I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja Strategii jest swoistym obrazem Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Łapy i została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację głównych obszarów problemowych. Wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym zmierza Gmina.

Wizja

Łapy gminą dążącą do skutecznego rozwiązywania problemów społecznych wszystkich mieszkańców, w oparciu o realizowaną współpracę międzyinstytucjonalną i międzysektorową, zapewnia swoim mieszkańcom bezpieczeństwo socjalne oraz świadczy usługi społeczne podnoszące jakość życia społeczności lokalnej, zgodnie z zasadą powszechności, równości szans i niedyskryminacji oraz wykorzystaniem dostępnych zasobów Gminy.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w brzmieniu:

„Systemowe rozwiązywanie problemów społecznych oraz rozwój usług społecznych w zakresie podnoszenia jakości i komfortu życia mieszkańców Gminy Łapy i stwarzanie im warunków do rozwoju oraz integrowanie społeczności lokalnej”

Kluczowym założeniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łapy na lata 2024-2030 jest poprawa jakości i komfortu życia mieszkańców gminy Łapy, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów i grup społecznych, które wymagają szczególnego wsparcia i interwencji. Dzięki realizacji założonych celów Łapy będą miejscem aktywnym społecznie, otwartym na potrzeby wspólnoty samorządowej, bez barier i ograniczeń, bezpiecznym socjalnie, dążącym do realizacji wspólnych celów i budowania odpowiedzialnych relacji wzajemnych. W obszarach objętych strategią nastąpi głęboka zmiana społeczna, której docelowym skutkiem będą:

- odpowiedzialne i wspierające rodziny;
- aktywne w działaniach społecznych dzieci i młodzież;

- włączone w życie społeczne osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami;
- zaktywizowani mieszkańcy zagrożeni bezrobociem, ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
- mieszkańcy świadomi zagrożeń wynikających z zaniechania działań profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz sytuacji zagrażających zdrowiu psychicznemu;
- współdziałający w rozwiązywaniu problemów odbiorcy usług społecznych.

Czynnikiem warunkującym osiągnięcie prognozowanych zmian jest dobra współpraca międzyinstytucjonalna wszystkich podmiotów: publicznych, niepublicznych, organizacji i grup nieformalnych, w tym wymiana informacji, wspólne inicjatywy i działania oraz odpowiedzialna za rozwiązywanie problemów społecznych wspólnota lokalna. Wymaga to wielu oddziaływań edukacyjnych i wspierających inicjatywy instytucji i organizacji oraz animujących działania wspólnoty mieszkańców gminy.

KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

CEL STRATEGICZNY NR 1
ZINTEGROWANY SYSTEM
WSPARCIA RODZIN I DZIECI

CEL STRATEGICZNY NR 2
ZINTEGROWANY SYSTEM
WSPARCIA SENIORÓW
ORAZ OSÓB Z
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

CEL STRATEGICZNY NR 3
PRZECIWDZIAŁANIE
UZALEŻNIENIOM ORAZ
ELIMINOWANIE ICH
SKUTKÓW

CEL STRATEGICZNY NR 4
KOMPLEKSOWE WSPARCIE I
DZIAŁANIA INTERWENCYJNE W
ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA
POMOCY DOMOWEJ

MISJA

Systemowe rozwiązywanie
problemów społecznych
oraz rozwój usług
społecznych w zakresie
podnoszenia jakości
i komfortu życia
mieszkańców Gminy Łapy
i stwarzanie im warunków
do rozwoju oraz
integrowanie społeczności
lokalnej.

CEL STRATEGICZNY NR 5
AKTYWIZACJA I INTEGRACJA
MIESZKAŃCÓW
ZAGROŻONYCH
MARGINALIZACJĄ,
UBÓSTWEM I
WYKLUCZENIEM
SPOŁECZNYM, W TYM
PRZECIWDZIAŁANIE
BEZROBOCIU

CEL STRATEGICZNY NR 6
ROZWÓJ
INSTRASTRUKTURY
ZDROWIA PSYCHICZNEGO
NA TERENIE GMINY

CEL STRATEGICZNY NR 7
BUDOWANIE I ROZWÓJ
PARTNERSTWA

**CEL STRATEGICZNY NR 1
ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA RODZIN I DZIECI**

Cel operacyjny 1. Wspieranie rodzin w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze w formie pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy
Wspieranie rodzin w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci w rodzinie.	Poprawa sytuacji materialnej rodzin.	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa
Kontynuowanie i wdrażanie nowych usług społecznych w zakresie zapewnienia wsparcia rodzin w odpowiedzi na zgłaszane i obserwowane problemy. (np. warsztatów, szkoleń, spotkań wzmacniających kompetencje wychowawcze).	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu.	Liczba rodziców korzystających z usług społecznych. Liczba świadczonych usług społecznych.	CUS, NGO, PPP w łapach	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	CUS, PCPR	2024-2030	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie i dystrybucja informacji adresowanych do rodzin na temat możliwości skorzystania z poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców o możliwości uzyskania pomocy i wsparcia.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	CUS, UM, NGO, placówki oświatowe i wychowania	2024-2030	Budżet Gminy
Inicjowanie i wsparcie działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy
Rozwój wsparcia w postaci samopomocowych grup wsparcia dla rodziców.	Poprawa psychicznego i społecznego funkcjonowania rodzin.	Liczba uczestników grup wsparcia dla rodziców.	CUS, NGO	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Kontynuacja i rozwój działalności placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3.	Zwiększenie wsparcia rodzin z dziećmi do lat 3.	Liczba miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3.	CUS, UM, NGO,	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny poprzez organizację szkoleń/warsztatów/spotkań.	Podnoszenie poziomu i jakości usług świadczonych w stosunku do rodzin.	Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów/spotkań/.	CUS, PPP, PCPR, GKRPA	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie

Cel operacyjny 2. Wspieranie rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży z terenu Gminy.

Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi (szkołami/przedszkolami) oraz placówkami wsparcia dziennego.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Liczba placówek z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	CUS, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego	2024-2030	Budżet Gminy
Kontynuowanie funkcjonowania Świetlicy Socjoterapeutycznej „Świat w kolorach” w łapach (placówki wsparcia dziennego) oraz rozwijanie jej działalności na terenie gminy.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży oraz zagospodarowanie ich czasu wolnego.	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach placówek wsparcia dziennego.	CUS, UM, NGO	2024-2030	Budżet Gminy
Współpraca z placówkami oświatowymi (szkołami i przedszkolami) w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek z którymi podjęto współpracę.	CUS, UM, placówki oświatowe, PPP, NGO	2024-2030	Budżet Gminy
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych	Podniesienie poziomu edukacji i jakości kształcenia w szkołach.	Liczba działań podjętych w celu doposażenia placówek oświatowych.	UM, NGO, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa Fundusze

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

(szkół/przedszkoli) w profesjonalny sprzęt i pomoce dydaktyczno-educacyjne.					Europejskie
Organizowanie, inicjowanie, wspieranie i promowanie imprez oraz wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi i młodzieży.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Liczba uczestników.	UM, CUS, NGO, placówki oświatowe, DK, OKF, OP, BPMiGŁ	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy.	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz rozwijanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.	UM, OKF, NGO, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Wpieranie prawidłowego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Podnoszenie poziomu funkcjonowania psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem psychologicznym i socjalnym.	CUS, placówki oświatowe, PPP	2024-2030	Budżet Gminy
Zwiększenie i rozwój oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	Przeciwdziałanie podejmowaniu przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych.	Liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	CUS, UM, NGO, OKF, DK, OP, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie
Inicjowanie i wdrażanie projektów/programów mających na celu aktywizację i integrację dzieci i młodzieży w zakresie rozwoju psychicznego.	Zwiększenie aktywności i integracji społecznej dzieci i młodzieży.	Liczba wdrażanych projektów/programów. Liczba osób uczestniczących w projektach/programach.	CUS, UM, NGO, OKF, DK, OP, PPP placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie
Promowanie i organizowanie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży na rzecz osób potrzebujących pomocy.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych.	Liczba wolontariuszy. Liczba osób objętych wsparciem.	CUS, NGO, UM, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa

**CEL STRATEGICZNY NR 2
ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA SENIORÓW ORAZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI**

Cel operacyjny 1. Wdrażanie zintegrowanego systemu wsparcia seniorów oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Inicjowanie i wdrażanie programów na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	Zwiększenie aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Liczba wdrażanych programów. Liczba osób objętych programami.	UM, CUS, NGO	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Inicjowanie działań mających na celu dostosowywanie infrastruktury gminnej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	CUS, UM	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Współpraca z organizacjami i instytucjami prowadzącymi działalność w obszarze wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnością.	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z organizacjami i instytucjami.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami/instytucjami.	CUS, UM, NGO, COM, ŚDS, Dzienny Dom „Senior+” w Łapach, Klub "SENIOR+”	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Promowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania	Liczba wolontariuszy. Liczba osób objętych wsparciem.	CUS, NGO, UM, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

	barier społecznych.				
Rozwój usług transportowych dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami – tj. osób o ograniczonej mobilności w ramach oferty usług społecznych.	Zwiększenie komfortu seniorów i osób z niepełnosprawnościami w zakresie przemieszania się po obszarze Gminy – zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnym tych osób.	Liczba osób korzystających z usług transportowych. Liczba pojazdów dostosowanych do realizacji usług transportowych.	CUS, UM, NGO	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie
Zapewnienie profesjonalnego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez kontynuowanie funkcjonowania asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.	Wsparcie samodzielnego Funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im specjalistycznej opieki.	Liczba asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej. Liczba osób objętych wsparciem asystentów osobistych.	CUS, UM	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa,
Podnoszenie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych oraz ich rozwój.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi.	CUS, UM	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie
Zapewnienie wsparcia opiekunom nieformalnym osób z niepełnosprawnością w formie tzw. opieki wytchnieniowej.	Odciążenie opiekunów nieformalnych osób z niepełnosprawnością.	Liczba opiekunów nieformalnych korzystających z opieki wytchnieniowej.	CUS, UM, NGO	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa,
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i osób starszych.	Liczba osób objętych Pomocą materialną.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Kontynuowanie i rozwój mieszkalnictwa chronionego dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.	Poprawa jakości funkcjonowania społecznego, osób niewymagających całodobowej opieki.	Liczba osób korzystająca z mieszkań chronionych.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywająca w domach pomocy społecznej.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy
Kontynuowanie i rozwój funkcjonowania Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Daniłowie Dużym w zakresie pobytu całodobowego i dziennego.	Poprawa funkcjonowania społecznego osób z niepełnosprawnościami.	Liczba osób przebywająca w Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnym.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy
Kontynuowanie i rozwój funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy w Łapach - placówki dziennego pobytu dla osób z zaburzeniami psychicznymi i z niepełnosprawnościami.	Poprawa funkcjonowania społecznego osób z niepełnosprawnościami.	Liczba osób korzystających z placówki dziennego pobytu.	PWD, CUS, UM, NGO	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Kontynuowanie i rozwój usługi oferującej wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego.	Poprawa funkcjonowania mieszkańców, w tym osób chorych, starszych, z niepełnosprawnościami.	Liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy
Tworzenie i rozwój odpowiednich warunków do edukacji, rozwoju i rehabilitacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.	Poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami z terenu Gminy.	Liczba placówek do których uczęszczają dzieci z niepełnosprawnością.	UM, CUS, placówki oświatowe i wychowawcze	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Cel operacyjny 2. Aktywizacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami oraz rozwój działań na rzecz partycypacji społecznej tych grup.

Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Tworzenie i rozwój warunków do integracji społecznej seniorów i osób z niepełnosprawnościami poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych grup.	Zwiększenie liczby realizowanych projektów na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością, w stosunku do lat poprzednich.	Liczba zrealizowanych projektów/programów.	CUS, UM, NGO, COM, ŚDS, Dzienny Dom „Senior+” w Łapach, Klub "SENIOR+", UTW, BPMiG	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie
Organizacja różnych form aktywizacji: np. zajęć/warsztatów/spotkań promujących aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną oraz rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Rozwój oferty i poprawa dostępności do zajęć dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami – wzrost aktywności społecznej tych grup.	Liczba osób starszych i osób z niepełnosprawnością uczestniczących w realizowanych zajęciach.	CUS, UM, NGO, ŚDS, Dzienny Dom „Senior+” w Łapach, Klub "SENIOR+", UTW, BPMiG, OP, OKF, DK	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie
Prowadzenie i realizacja akcji informacyjnych w zakresie bezpieczeństwa osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/zrealizowanych kampanii i akcji.	CUS, UM, NGO, Dzienny Dom „Senior+” w Łapach, Klub "SENIOR+", UTW, BPMiG, OP, OKF, DK, Policja	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Kontynuacja i rozwój działalności podmiotów działających na rzecz osób starszych: Dzienny Dom „Senior+” w Łapach, Klub "SENIOR+", Uniwersytet Trzeciego Wieku, Gminna Rada Seniorów.	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich aktywizacja i integracja społeczna.	Liczba uczestników. Liczba dostępnych zajęć.	UM, Dzienny Dom „Senior+” w Łapach, Klub "SENIOR+", UTW	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa Fundusze Europejskie
--	---	---	---	-----------	---

CEL STRATEGICZNY NR 3 PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM ORAZ ELIMINOWANIE ICH SKUTKÓW

Cel operacyjny 1. Ograniczanie skali problemu uzależnień na terenie Gminy oraz eliminowanie jego negatywnych skutków społecznych.

Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty Odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy
Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	GKRPA, CUS	2024-2030	Budżet Gminy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.					
Kontynuowanie działalności grup samopomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz inicjowanie powstania kolejnych.	Zapewnienie wsparcia emocjonalnego oraz psychicznego osobom z problemem uzależnienia i ich rodzicom.	Liczba osób uczestniczących w grupach.	CUS, GKRPA, NGO	2024-2030	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Cel operacyjny 2. Budowanie systemu profilaktyki i wczesnej pomocy dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.					
Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty Odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Realizacja programów profilaktycznych rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPiN w szkołach związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień.	Liczba uczestników programów profilaktycznych. Liczba przeprowadzonych programów.	CUS, GKRPA, UM, placówki oświatowe, KP	2024-2030	Budżet Gminy
Realizacja w placówkach oświatowych form edukacyjnych, uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień bądź zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień.	Liczba uczestników w formach edukacyjnych.	GKRPA, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Organizowanie różnych form wypoczynku z programami profilaktycznymi dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	CUS, UM, NGO	2024-2030	Budżet Gminy
Udział w ogólnopolskich, regionalnych oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce rozwiązywania problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba zrealizowanych ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych kampanii informacyjno - edukacyjnych.	CUS, GKRPA, UM, placówki oświatowe, KP	2024-2030	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń dla członków GKRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	GKRPA, CUS, UM, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy, Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Inicjowanie i organizowanie wydarzeń w formie imprez, festynów, konkursów, propagujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	CUS, UM, OKF, DK, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Wzmoczenie działań funkcjonariuszy Policji w zakresie ograniczania dystrybucji substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Spadek dostępności do nielegalnych substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Liczba działań podjętych przez funkcjonariuszy Policji.	UM, KP	2024-2030	Budżet Gminy
Kontynuacja i rozwój Punktu poradnictwa specjalistycznego – usługi realizowanej przez CUS w Łapach.	Rozwój i zapewnienie mieszkańcom wsparcia w rozwiązywaniu problemów życiowych, w tym problemu uzależnienia.	Liczba osób korzystających z usług punktu poradnictwa specjalistycznego.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 4

KOMPLEKSOWE WSPARCIE I DZIAŁANIA INTERWENCYJNE W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA POMOCY DOMOWEJ

Cel operacyjny 1. Rozwój i zapewnienie wsparcia rodzinom dotkniętym problemem pomocy domowej.

Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty Odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	CUS, GKRPA, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	2024-2030	Budżet Gminy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Udostępnianie i rozpowszechnianie informacji z zakresu przeciwdziałania pomocy domowej za dostępnych środków komunikacyjnych oraz dystrybucja materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	CUS, GKRPA, UM, KP, placówki ochrony zdrowia	2024-2030	Budżet Gminy
Podnoszenie kompetencji i wiedzy przez pracowników instytucjonalnych w zakresie aktualnych przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy przez pracowników instytucji pomocowych w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	CUS, GKRPA	2024-2030	Budżet Gminy
Udzielanie poradnictwa i wsparcia osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy domowej.	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba udzielonych porad. Liczba uczestników korzystających ze wsparcia.	CUS, GKRPA, KP, POZ, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska pomocy w rodzinie.	Dostosowywanie oferty pomocowej dla potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej.	CUS, GKRPA, KP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy
Praca z osobami stosującymi przemoc domową poprzez oddziaływania korekcyjno-educacyjne i terapeutyczne.	Ograniczanie zjawiska przemocy domowej poprzez resocjalizację sprawców.	Liczba podjętych oddziaływań korekcyjno-educacyjnych i terapeutycznych.	CUS, GKRPA	2024-2030	Budżet Gminy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Organizowanie, rozwijanie i popularyzowanie wśród mieszkańców działalności grup wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej.	Zapewnienie dostępu do pomocy dla osób dotkniętych kryzysem oraz poprawa ich funkcjonowania.	Liczba grup wsparcia. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach utworzonych w ramach grup wsparcia.	CUS, GKRPA, NGO	2024-2030	Budżet Gminy
Cel operacyjny 2. Rozwój lokalnego systemu profilaktyki w zakresie przemocy domowej w celu podniesienia świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej i jej skutków.					
Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Udział w ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy domowej.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na tematy związane z przemocą domową, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii.	CUS, GKRPA, KP, UM, placówki oświatowe, NGO	2024-2030	Budżet Gminy
Realizacja zajęć edukacyjnych dla uczniów dotyczących zjawiska przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy, a także komunikacji interpersonalnej i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie wiedzy i umiejętności psychospołecznych uczniów.	Liczba uczniów biorących udział w zajęciach edukacyjnych.	CUS, UM, KP, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Realizacja działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych oraz wzrost wiedzy na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych. Liczba zrealizowanych działań.	CUS, UM, GKRPA, KP, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy
Przeprowadzanie akcji informacyjnych wśród mieszkańców w zakresie cyberprzemocy.	Ograniczanie zjawiska cyberprzemocy oraz poszerzanie wiedzy lokalnej społeczności w temacie przemocy w Internecie.	Liczba zorganizowanych akcji informacyjno-profilaktycznych z zakresu cyberzagrożeń.	UM, CUS, KP, placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 5 AKTYWIZACJA I INTEGRACJA MIESZKAŃCÓW ZAGROŻONYCH MARGINALIZACJĄ, UBÓSTWEM I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM, W TYM PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

Cel operacyjny 1. Wsparcie osób zagrożonych marginalizacją, ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu zaspokojenia przez osoby i rodziny potrzeb bytowych.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie pieniężnej i niepieniężnej.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób/rodzin którym zostało udzielone wsparcie w postaci dożywiania.	CUS, placówki oświatowe, NGO	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie różnic edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	UM, CUS, placówki oświatowe, NGO	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja zadania własnego Gminy w zakresie udzielania schronienia osobom bezdomnym.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych osobom z problemem bezdomności.	Liczba osób korzystających ze wsparcia z powodu bezdomności.	UM, CUS, NGO	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa
Inicjowanie powstawania i działalności podmiotów realizujących zadania w zakresie wspierania osób ubogich i wykluczonych społecznie.	Zwiększenie możliwości oferowania większej ilości form i instrumentów wsparcia dla osób ubogich i wykluczonych społecznie.	Liczba utworzonych podmiotów prowadzących działalność w zakresie wsparcia osób ubogich i wykluczonych społecznie.	UM, CUS	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Wzmacnianie potencjału osobistego osób ubogich i wykluczonych społecznie poprzez uczestnictwo w programach/projektach realizowanych przez podmioty działające na rzecz wsparcia tych osób.	Zwiększenie kompetencji osobistych osób ubogich i wykluczonych społecznie.	Liczba uczestników projektów/programów.	CUS, UM, NGO	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Cel operacyjny 2. Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia i zwiększanie ich szans na lokalnym rynku pracy poprzez aktywizację społeczno-zawodową.

Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie oferowanych form wsparcia dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie. Wzrost liczby osób bezrobotnych biorących udział w oferowanych przez PUP instrumentach aktywizacyjnych wsparcia osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w formach aktywizujących.	UM, PUP, CUS	2024-2030	Budżet Gminy
Realizacja działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	CUS, PUP, OP	2024-2030	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, w szczególności osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	CUS	2024-2030	Budżet Gminy
Inicjowanie programów/projektów mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.	Zwiększenie możliwości oferowania większej ilości form i instrumentów wsparcia dla osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.	Liczba osób korzystających z programów/projektów aktywizacyjnych. Liczba programów/projektów aktywizacyjnych.	CUS, UM, PUP, OP	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Realizacja doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży.	Zwiększenie szans na odpowiedni wybór ścieżki kształcenia i kariery przez dzieci i młodzież.	Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego.	Placówki oświatowe	2024-2030	Budżet Gminy
Inicjowanie powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej.	Zwiększenie dostępności do pomocy dla osób zagrożonych wykluczeniem.	Liczba powstałych inicjatyw działających na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	CUS, UM, PUP, OP	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

CEL STRATEGICZNY NR 6 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA TERENIE GMINY

Cel operacyjny 1. Rozwój systemu wsparcia oraz budowa świadomości lokalnej społeczności w zakresie zdrowia psychicznego.

Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Realizacja działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób dotkniętych problemami w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców zgłaszających się po pomoc w przypadku problemów natury psychicznej.	Liczba przeprowadzonych działań. Liczba osób korzystających ze wsparcia.	CUS, UM, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	2024-2030	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/działań. Liczba uczestników.	UM, placówki oświatowe, CUS	2024-2030	Budżet Gminy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	CUS, placówki oświatowe, PPP	2024-2030	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Rozwój, podnoszenie jakości i dostępności usług specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Zwiększenie stopnia dostępności i poprawa jakości specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba osób korzystająca z specjalistycznej usługi opiekuńczej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	CUS, UM	2024-2030	Budżet Gminy Fundusze Europejskie

CEL STRATEGICZNY NR 7 BUDOWANIE I ROZWÓJ PARTNERSTWA

Cel operacyjny 1. Wzmacnianie roli partnerstwa pomiędzy podmiotami i jednostkami realizującymi działania na rzecz rozwoju mieszkańców Gminy.

Kierunek realizacji działania/zadania	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
Wspólna realizacja przedsięwzięć z różnymi podmiotami, w tym podmiotami ekonomii społecznej (np. z organizacjami pozarządowymi, jednostkami organizacyjnymi, przedsiębiorstwami).	Rozwój międzysektorowej współpracy.	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych w porozumieniu jednostek organizacyjnych Gminy z organizacjami pozarządowymi.	UM, CUS, jednostki organizacyjne Gminy, NGO, lokalni przedsiębiorcy	2024-2030	Budżet Gminy, środki NGO, środki prywatne

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁAPY NA LATA 2024-2030

Rozwój sektora ekonomii społecznej w zakresie pomocowym i prospołecznym.	Poprawa jakości życia Mieszkańców.	Liczba NGO funkcjonująca w obszarze rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.	NGO	2024-2030	Budżet Gminy
Organizacja platformy współpracy dla przedstawicieli sektorów: samorządowego i pozarządowego.	Zwiększenie przepływu informacji i prawidłowej komunikacji międzysektorowej.	Liczba spotkań przedstawicieli poszczególnych sektorów.	UM, CUS, JST, NGO	2024-2030	Budżet Gminy

WDROŻENIE, MONITORING I EWALUACJA

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łapy to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być systematycznie poddawana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łapy zawiera kierunki realizacji działań i zadań, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej koordynowaniem i wdrażaniem – Centrum Usług Społecznych w Łapach.

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, raportu o stanie gminy, jednostek organizacyjnych gminy Łapy, Policji, PUP, ze sprawozdań CUS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Łapy do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie

przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukáže realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów.

Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, czyli z 2023 roku, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Wskaźniki realizacji celów monitorowane będą corocznie przez zespół ds. monitoringu i ewaluacji Strategii powołany przez koordynatora realizacji Strategii.

Ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łapy na lata 2024 - 2030 dokonywana będzie co trzy lata. Jej wynikiem będzie ewentualna rekomendacja wprowadzenia zmian w zapisach strategicznych.

Podmioty realizujące strategię na bieżąco będą śledziły trendy społeczno-demograficzne i problemy społeczności lokalnej oraz zbierały informacje statystyczne w celu uchwycenia występujących tendencji w strukturze wsparcia. Będą również obserwowały i wdrażały innowacyjne rozwiązania zapewniające włączenie społeczne wszystkich członków wspólnoty samorządowej gminy Łapy.

Tabela 67. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia celów strategicznych.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2023 roku)	Wartość docelowa (w 2030 roku)
Zintegrowany system wsparcia rodzin i dzieci	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	29	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba asystentów rodziny.	3	utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne.	815	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie

	Liczba rodzin pobierająca świadczenia alimentacyjne.	39	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu ochrony macierzyństwa opiekuńczo-wychowawczych korzystających z pomocy społecznej (%).	12,37	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych korzystających z pomocy społecznej (%).	10,70	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.	2	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny.	260	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	40	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Wskaźnik deprivacji lokalnej (%).	5,44	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba rodzin wspierających.	0	wzrost
Zintegrowany system wsparcia seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	Liczba korzystających z usług opiekuńczych.	45	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej licznie ludności (%).	24,76	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba osób przebywających w DPS.	23	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	22,85	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba osób objętych wsparciem asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej.	52	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Średnioroczna liczba osób korzystających z usługi transportowej.	131	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie

	Liczba placówek wsparcia dziennego dla seniorów.	2	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba placówek wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami.	2	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz eliminowanie ich skutków	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy CUS (%).	2,45	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin.	1	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców.	40	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
Kompleksowe wsparcie i działania interwencyjne w zakresie przeciwdziałania pomocy domowej	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemu przemocy w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy CUS (%).	0,1	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie karty”.	34	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.	23	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
Aktywizacja i integracja mieszkańców zagrożonych marginalizacją, ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym przeciwdziałanie bezrobociu	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	55	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemu bezrobocia w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy CUS (%).	47,71	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba mieszkańców gminy zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w PUP w Białymstoku.	710	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle zarejestrowanych mieszkańców w PUP w Białymstoku (%).	61,13	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Udział rodzin korzystających	43,14	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie

	z pomocy społecznej z powodu problemu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy CUS (%).		
	Liczba osób objętych kontraktami socjalnymi.	53	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.	1092	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemu bezdomności w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy CUS (%).	16	spadek/utrzymanie na zbliżonym poziomie
Rozwój infrastruktury zdrowia psychicznego na terenie gminy	Liczba środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	1	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba osób korzystających z ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	11	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Liczba osób korzystająca z Punktu Poradnictwa Specjalistycznego.	276	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
Budowanie i rozwój partnerstwa	Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych na terenie gminy.	57	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie
	Średnioroczna liczba zadań realizowanych przez NGO w Gminie.	4	wzrost/utrzymanie na zbliżonym poziomie

Źródło: Opracowanie własne.

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest finansowanie.

Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Łapy na lata 2024-2030 uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę Łapy oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, w tym funduszy Unii Europejskiej.

W ramach środków krajowych wykorzystywane będą:

- środki własne samorządu Gminy Łapy;
- środki budżetu państwa przeznaczone na realizację zadań zleconych oraz pochodzące z funduszy celowych, np. Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- środki podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii nie pochodzące z ww. źródeł, w tym środki samorządu województwa;
- środki pozyskane od sponsorów.

Wysokość środków instytucji publicznych określana będzie w corocznych planach finansowych tych jednostek. Zadania zlecone do realizacji organizacjom pozarządowym finansowane będą ze środków samorządu oraz uzupełniane funduszami pozyskanymi przez organizacje pozarządowe z innych źródeł.

SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie.

Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Centrum Usług Społecznych przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu CUS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łapy, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć.

Bezpośrednim koordynatorem realizacji Strategii będzie Centrum Usług Społecznych w Łapach. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii. Kierunki działań zostaną wdrażane przez CUS oraz przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w zależności od posiadanych i pozyskanych środków własnych budżetu gminy Łapy, środków z budżetu państwa, środków z funduszy Unii Europejskiej.

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą współpracować i być w stałym kontakcie z jednej strony z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników uczestniczących bezpośrednio w administrowaniu Gminą, czerpiąc przy tym z ich wiedzy, motywacji, umiejętności praktycznych czy kompetencji interpersonalnych, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji. Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łapy stanowi kontynuację istniejącego systemu wsparcia i tworzy możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Jej założenia są dostosowane do zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów i potrzeb społecznych i przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia w zakresie pomocy społecznej, a także szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w jej obszarze. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Istotną zmianą, która zaszła na terenie gminy Łapy i miała znaczący wpływ na charakter polityki społecznej, a co za tym idzie – na niniejszą Strategię, było przekształcenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łapach w Centrum Usług Społecznych w Łapach. Reorganizacja w tym zakresie wywołała znaczące zmiany w rozwoju usług społecznych, takie jak większa dostępność, brak kryterium dochodowego, szeroki wachlarz usług społecznych „szytych na miarę” potrzeb mieszkańców Gminy Łapy. Holistyczne podejście do świadczenia usług społecznych, wykraczających znacząco poza standardowe ramy pomocy społecznej jest nieuchronnym kierunkiem zmian w polityce społecznej, który przez kolejne lata będzie realizowany przez CUS w Łapach, właśnie poprzez rozwój usług społecznych wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb społecznych. Istotą działalności CUS jest dezinstytucjonalizacja usług poprzez integrowanie i koordynowanie działalności podmiotów świadczących je na rzecz społeczności lokalnej, nie zaś koncentracja ich w jednej instytucji. Wobec powyższego, rozwój i zacieśnianie współpracy międzysektorowej i międzyinstytucjonalnej stanowić będzie jeden z filarów nowego systemu polityki społecznej gminy Łapy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do podniesienia jakości i komfortu życia mieszkańców gminy Łapy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z

zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

8. SPIS TABEL I WYKRESÓW

SPIS TABEL

TABELA 1. Statystyka mieszkańców w Gminie Łapy w latach 2013-2023.	15
TABELA 2. Powierzchnia i liczba ludności poszczególnych terenów wiejskich należących do Gminy Łapy.	16
TABELA 3. Struktura wieku ludności w latach 2013 i 2023 – podział wg. ekonomicznych grup wieku.	18
TABELA 4. Struktura wieku ludności w latach 2022 i 2023.....	18
TABELA 5. Struktura ludności Gminy Łapy w podziale na wiek i płeć w latach 2013-2023.....	19
TABELA 6. Liczba urodzeń i zgonów w latach 2019-2023.....	20
TABELA 7. Statystyka zdarzeń – migracje mieszkańców w latach 2019-2023.	21
TABELA 8. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie białostockim na przestrzeni lat 2019-2023 w porównaniu do województwa podlaskiego i całej polski (stan na koniec roku, w procentach). 23	23
TABELA 9. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Łapy w latach 2019-2023.....	23
TABELA 10. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2019-2023.....	24
TABELA 11. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w latach 2019-2023.....	26
TABELA 12. Podmioty nowo zarejestrowane w latach 2019-2023.	26
TABELA 13. Podmioty wyrejestrowane w latach 2019-2023.....	26
TABELA 14. Podmioty gospodarki narodowej wg. klas wielkości w latach 2019-2023.....	27
TABELA 15. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki w latach 2019-2023.....	27
TABELA 16. Jednostki oświatowe na terenie Gminy Łapy.	28
TABELA 17. Liczba uczniów, którzy rozpoczęli naukę w szkołach podstawowych.	29
TABELA 18. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2019-2023.....	30
TABELA 19. Liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych.	31
TABELA 20. Funkcjonowanie poradni specjalistycznych w latach 2022-2023.....	35
TABELA 21. Liczba opracowanych indywidualnych planów usług społecznych w latach 2021-2023.	43
TABELA 22. Liczba osób korzystających z MOPS/CUS w latach 2019-2023.....	47
TABELA 23. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2019-2023.	48
TABELA 24. Powody udzielania świadczeń z zakresu pomocy społecznej w latach 2019-2023. ...	48
TABELA 25. Lokale mieszkalne komunalnej w zarządzie Centrum Usług Społecznych w Łapach wg. stanu na 31.12.2023 r.....	50

TABELA 26. Główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych I wieloosobowych.	56
TABELA 27. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w roku 2023.	57
TABELA 28. Realizacja zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2019-2023.	58
TABELA 29. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka w latach 2019-2023.	59
TABELA 30. Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w latach 2019-2023.	59
TABELA 31. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2023.	59
TABELA 32. Program Rodzina 500+ w latach 2019-2022.	60
TABELA 33. Program „Dobry Start” w latach 2018-2020.	60
TABELA 34. Karta Dużej Rodziny w latach 2018-2023.	61
TABELA 35. Świadczenia alimentacyjne w latach 2019-2023.	62
TABELA 36. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ochrony macierzyństwa i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2023.	62
TABELA 37. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w latach 2019-2023.	63
TABELA 38. Rodziny objęte pomocą asystenta rodziny w latach 2021-2023.	63
TABELA 39. Stypendia szkolne w latach 2019-2023.	66
TABELA 40. Łączna kwota wypłaconych stypendiów i zasiłków szkolnych w latach 2019-2023.	66
TABELA 41. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnością w latach 2019-2023.	69
TABELA 42. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2023.	69
TABELA 43. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2019-2023.	69
TABELA 44. Specjalny zasiłek opiekuńczy w latach 2019-2023.	71
TABELA 45. Usługa indywidualnego transportu „Door-to-door” w latach 2021-2023.	73
TABELA 46. Gminny Program Osłonowy w latach 2019-2023.	75
TABELA 47. Struktura wieku ludności w latach 2022 i 2023 – podział wg. Ekonomicznych grup wieku.	77
TABELA 48. Struktura ludności Gminy Łapy w podziale na wiek i płeć w latach 2019-2023.	77
TABELA 49. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2019-2023.	78
TABELA 50. Realizacja usług opiekuńczych w latach 2019-2023.	78

TABELA 51. Pobyt w domu pomocy społecznej w latach 2019-2023.	79
TABELA 52. Program „Opieka 75+” w latach 2019-2023.....	79
TABELA 53. Rodziny, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2019-2023.	83
TABELA 54. Liczba kontraktów socjalnych (część b) i osób nimi objętych w latach 2019-2023.	84
TABELA 55. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2019-2023.....	85
TABELA 56. Rodziny, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w latach 2019-2023.	88
TABELA 57. Liczba osób, którym przyznano zasiłki w Gminie Łapy w latach 2019-2023.....	88
TABELA 58. Realizacja Programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2019-2023.....	89
TABELA 59. Dodatki mieszkaniowe w latach 2019-2023.....	90
TABELA 60. Dodatki energetyczne w latach 2019-2022.....	91
TABELA 61. Powody udzielania świadczeń z zakresu pomocy społecznej w latach 2019-2023....	93
TABELA 62. Przepięstwa występujące w Gminie Łapy w latach 2021-2023.....	94
TABELA 63. Liczba osób korzystających z usług punktu poradnictwa specjalistycznego w latach 2021-2023.	97
TABELA 64. Dozór policji w Gminie Łapy w latach 2021-2023.....	101
TABELA 65. Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2019-2023.....	103
TABELA 66. ANALIZA SWOT.....	106
TABELA 67. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia celów strategicznych.	135

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. Statystyka mieszkańców w latach 2013 – 2023.	16
WYKRES 2. Ekonomiczne grupy według płci w 2023 r.	18
WYKRES 3 . Ekonomiczne grupy mieszkańców w roku 2022 i 2023.	19
WYKRES 4. Urodzenia i zgony w latach 2019-2023.	21
WYKRES 6. Liczba osób bezrobotnych w latach 2019-2023.	24
WYKRES 7. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2019-2023.	24
WYKRES 8. Wskaźnik deprivacji lokalnej w latach 2019-2023.	49
WYKRES 9. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwiadaczniają się w gminie?.....	52
WYKRES 10. Świadczenia ogółem, z których korzystają poszczególne typy rodzin w okresie 2022-2023.	57
WYKRES 11. Rodziny, którym zostało udzielone wsparcie i pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2023.	68

WYKRES 12. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w latach 2019-2023.

.....83

WYKRES 13. Mieszkańcy Gminy Łapy zarejestrowani w powiatowym urzędzie pracy z podziałem na płeć w latach 2019-2023.85

WYKRES 14. Pomoc żywnościowa w latach 2019-2022.90